

kiscserkész korosztályi
őrsvezetők kézikönyve

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kézikönyv írásában részt vett:

Benyhe-Móri Krisztina őv. (1111.)

Boller Balázs őv. (878.)

Bujk Zsuzsa csst. (432.)

Constantinovits Milán csst. (46.)

Csanády Máté őv. (205.)

dr. Csobolyó Eszter cst. (724.)

Dauner Ágoston őv. (205.)

Etlinger Margit csst. (604.)

Evetovics Zorka őv. (85.)

Farkas Dóra csst. (412.)

Gadó Annamária csst. (673.)

Gál Tamás Zoltán csst. (929.)

dr. Gerencsér Balázs csst. (442.)

Hegyí Armand csst. (105.)

Hoffmann Ferenc cst. (118.)

Illyés András csst. (140.)

Janák Annamária őv. (412.)

Kovács Dávid őv. (903.)

Lakatos Júlia csst. (121.)

Metzné Németh Réka csst. (313.)

Módlly Noémi csst. (708.)

Németh-Nagy Melinda cst. (412.)

Pótó Judit csst. (673.)

Solymosi Balázs cst. (205.)

Székely András cst. (442.)

Téglás Gergely csst. (929.)

Tekse Balázs cst. (958.)

Tikos Máté csst. (442.)

Vargáné dr. Balogh Orsolya csst. (25.)

Végh Ferenc őv. (105.)

Vidovich Kálmán cst. (298.)

Wintsche-Mikesch Viktor csst. (903.)

Felelős szerkesztő:

Solymosi Balázs cst. (205.) első kiadás
Hegy Armand csst. (105.) második kiadás

Olvasószerkesztő:

Constantinovits Milán csst (46.) első kiadás
Németh-Nagy Melinda cst. (412.) második kiadás
Réder Kristóf csst. (148.) második kiadás

Második kiadást szerkesztette:

Németh-Nagy Melinda cst. (412.)

Grafika:

Huszár Márton

A második kiadás készült a Magyar Cserkészszövetség EFOP-1.3.6-17-2017-00001
azonosítószámú Imre herceg terv - közelebb egymáshoz című projektjének a keretében.

Második, javított kiadás. Budapest, 2021.

Ha bármilyen észrevételed van, kérlek, jelezd nekünk (ovt@cserkesz.hu). Akár csak egy elütés,
akár bővítési igény. Ez az anyag a mindenkori magyar, kiscserkészek korosztályát vezető
őrsvezetők kézikönyve kíván lenni, állandóan megújulva, frissítve.

Tartalomjegyzék

1. Neked is van korosztályod!

2. Korosztályi körkép

- 2.1. Kiscserkész nevelési célok
 - 2.1.1. Mi a te feladatod ebben?
 - 2.1.2. Az előző korosztályban megvalósult célok
 - 2.1.3. A kiscserkész korosztály végén elérendő célok
- 2.2. Kiscserkész korosztályi sajátosságok
- 2.3. A korosztály környezeti jellemzői
 - 2.3.1. Kortárs általi nevelés szerepe
- 2.4. A cserkészlet alapjai a kiscserkész ősrs életében
- 2.5. A cserkész életpályamodell kiscserkész korosztályra vonatkozó szakasza
 - 2.5.1. A teljes emberré nevelés kérdései
- 2.6. A család, a templom, az iskola szerepe az ősrsvezető és a kiscserkész ősrs életében

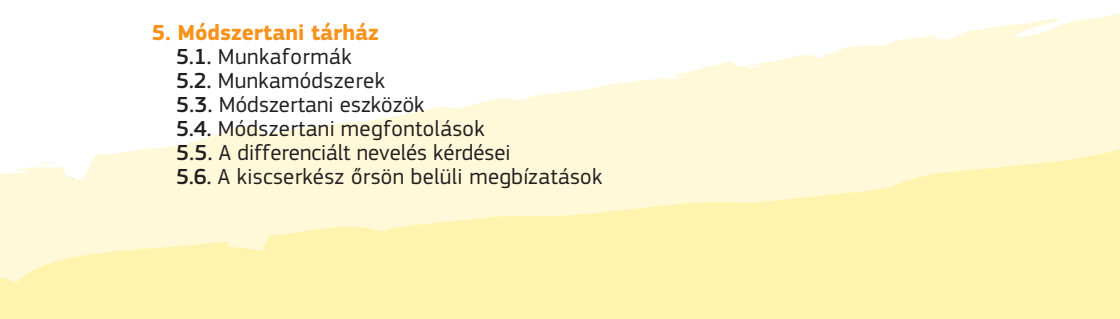
3. Az ősrsvezetés

- 3.1. A kiscserkész ősrsvezető személyes példája
- 3.2. Az ősrsvezető általános feladatai a kiscserkész korosztályban
- 3.3. A kiscserkész korosztály különleges vezetési kihívásai
- 3.4. A kiscserkész ősrs külsőségei
 - 3.4.1. Az egyenruha a kiscserkészszeknél
 - 3.4.2. Az ősrsi induló és a csatakiáltás
 - 3.4.3. Az ősrsi zászló
 - 3.4.4. Az ősrsi jelvény, jelkép
 - 3.4.5. A kiscserkész ősrsben alkalmazható egyéb szimbólumok
- 3.5. A kiscserkész ősrs élete, a korosztályi cserkészélet jellemzői
- 3.6. AZ EINK dimenziók szerinti élet
- 3.7. A kiscserkész ősrs életciklusa a korosztályban
 - 3.7.1. Az ősrsvezető eszközei az életciklus feladataihoz
 - 3.7.2. A kiscserkész ősrsbe menet közben belépők helyzete
- 3.8. A kiscserkész ősrs nevelési kérdései
- 3.9. A kiscserkész ősrs fegyelmi kérdései
- 3.10. A kiscserkész rajparancsnok szerepe

4. A kiscserkész korosztályra vonatkozó próbarendszer

- 4.1. A kiscserkész korosztály első évére vonatkozó próbarendszer
- 4.2. A kiscserkész korosztály második évére vonatkozó próbarendszer
- 4.3. A kiscserkész korosztály harmadik évére vonatkozó próbarendszer
- 4.4. A kiscserkész korosztály negyedik évére vonatkozó próbarendszer

5. Módszertani tárház

- 5.1. Munkaformák
 - 5.2. Munkamódszerek
 - 5.3. Módszertani eszközök
 - 5.4. Módszertani megfontolások
 - 5.5. A differenciált nevelés kérdései
 - 5.6. A kiscserkész ősrsön belüli megbízatások
-

6. A korosztályos őrsi programokról

- 6.1. A kiscserkész őrsgyűlések
- 6.2. Őrs a rajban
- 6.3. Kiscserkész őr a csapat közös alkalmain
- 6.4. A kiscserkész őr a tanyázáson/portyán
- 6.4.1. Kiscserkész őr a tábortúzőn
- 6.5. A kiscserkész őrsi portya
- 6.6. Kiscserkész őr a körzeti/kerületi/országos/nemzetközi programokon
- 6.7. A kiscserkész őr a beavatási alkalmakkor

7. Kapcsolattartás, kommunikáció

- 7.1. Kapcsolattartás a kiscserkész őrön belül
- 7.2. Kapcsolattartás a kiscserkészek szüleivel
- 7.3. Kapcsolat a korosztály őrseivel
- 7.4. Kapcsolat más őrökkel
- 7.5. Kapcsolat a vezetőséggel – egy kiscserkészvezető szemével

8. Az őrsvezető önképzése

- 8.1. Önképzés, önfejlesztés, önnevelés
- 8.2. Szakmai (vezetői) továbbképzések

9. Az őrsi munkaterv

10. Program ötlettár

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek a cserkészetben

12. Fogalomtár

13. A kézikönyvben található rövidítések

Kedves cserkésztestvérem!

Gratulálok! Őrs vezetésére kértek fel, melyre igent mondtál és elvégezted az ÖVVK-t (mindegy melyiket, mert mindegyik őrsvezetővé képez). A képzést megelőzően és az alatt is számos helyzetben jól álltad meg a helyed, és most itt vagy és... És? És! Igen, és valami új kezdődik.

A csapatparancsnokod rád bízott egy marék gyereket, egy őrsnyi lélekalántát. Tette ezt azért, hogy összefogd, közösségé formáld őket és a tagokat hihetetlen kalandokon keresztül vezesd, hogy megéljék gyermekkorukat a cserkészet értékei szerint. A kiscserkészek egyéni tulajdonságai ezeken a kalandokon keresztül fognak fejlődni, így jutnak egyre közelebb Istenhez.

Használd ezt a könyvet ehhez a munkához minél gyakrabban! Azért van, hogy kinyisd, forgasd, olvass bele, és keress ötleteket, válaszokat a kérdéseidre. Abban segítenek neked ezek a sorok, hogy megértsd, miként tudsz a lehető legtöbbet tenni az őrsödért.

De egy őrsvezetői könyv önmagában nem elég ahhoz, hogy jó kiscserkész őrsvezetővé válj. Munkád során hallgasd meg vezetőtársaidat, ötleteljetek együtt is jobbnál jobb megoldásokon! Törekedj szoros együttműködésre a rajparancsnokoddal – ez a siker következő feltétele. Ha pedig valamilyen nehézségre, kihívásra te látsz, találsz vagy teremtesz jó megoldást, mutasd meg a többieknek is, hogy közösen tanuljatok általa!

Tudom, a kiscserkész őrs „ezer apró ördög” (Párkányi Balázs cst. /320./ szavai szerint), és nem kevés energiát igényelnek. Ott fognak rajtad csüngeni, mindenhez lesz kérdésük: sok-szor ugyanaz, újra és újra. Végtelen energiával bírnak, nyughatatlanok, és sorolhatnánk. De mosolygósak, kedvesek, telve vannak szeretettel, és feléd is így fordulnak!

Te vagy a meseviláguk királya, a varázslójuk, a mindent tudó vezetőjük. Hát hajrá! Ez az igazi kihívás, és te erre kaptál felkérést, mert otthon úgy látták és te is tudod: képes vagy rá!

Az őrsvezető önképzése nagy jelentőséggel bír a gyerekek nevelésében. Keresd a fejlődés lehetőségeit akár szervezett módon, de önszorgalomból is – ha valamiben bizonytalan vagy kérdezz, ahogy azt már fentebb írtam. Előfordulhat, hogy a korosztály megismerésében szükség van ismeretbővítésre. Ehhez használd ki a VTK alkalmait, ahol rengeteg új dolgot tanulhatsz!

Bízom benned!

Balu

Solymosi Balázs cst. (205.)

országos vezetőtisz

(2006–2015)

1.

Neked is van korosztályod!

1. Neked is van korosztályod!

A címet olvasva talán magától értetődőnek tűnik, vagy erőszakosnak. Hidd el! Sokkal több is lehet mögötte, mint amit gondolunk, de leginkább annál, mint amit megszoktunk. Egy dolog biztos: az életünkben és a cserkészletünkben is folyamatosan benne vagyunk egy korosztályban, ami közösséget ad, hatással van ránk, élményeket, megéleéseket és fejlődési lehetőséget nyújt számunkra. Ezek azok a dolgok, amikért érdemes törekedni a saját korosztályban való megmaradásra, hiszen a korosztályi élet akkor is a cserkészletünkben való tökéletesedésünket szolgálja, ha épp néha nem úgy éljük meg. Nem jó, ha ki akarunk lépni onnan, ahol épp tartunk. Bár ebben a korban ez igenis vonzó, hiszen szinte minden kamasz már felnőttnek és kellően érettnek érzi magát, – (talán első őröd élén) sok vívódást okozhat ez. Kiscserkész őr vezetőjeként – legyél akár kósza vagy vándor – különös módon tovább gyermek maradhatsz: egy felelősségteljes gyermek.

Ez a kor az ember újradefiniálásnak a korszaka. Ezért fontos hogy olyan helyekre menj, melyek kíváncsisággal töltenek el. Olyan hobbit válassz, amiben örömed leled, és olyan barátokkal töltsd az időt, akik fontosak neked, akikkel nagy kalandokat tudsz átélni. Ugyanez igaz a cserkészletben is. Ha kósza vagy, ez a korosztály a nagy kalandok, az őröd hosszútávú megerősödésének, saját helyed megtalálásának, és az őröd számára élményt adó programoknak a helye. Itt lehetsz az a felszabadult gyermek és felelősségteljes ifjú, aki bátran nekimegy a kihívásoknak, de már képes felelősséget vállalni tetteiért, akit nem csak az érzelmei vezetnek. Talán ez a legnagyobb kihívás ebben az időszakban, amelyhez a vezetői szerep kétség kívül hozzájárul. De te elsődlegesen kamasz és kósza vagy, s ebben az életszakaszban egy szolgálatod az, hogy vezetői munkát látsz el. Ha vándor vagy, akkor is hasonlóképpen alakul ez.

A saját őröd háttért is biztosít számodra. Háttért, ahol ki tudsz kapcsolódni, ahol fel tudsz tölteni, ahol fejlődni tudsz. A vezetői eszménykép elérése még hosszú munka eredménye, melynek fontos része az is hogy a saját korosztályodban hogyan jelen, ott hogyan fejlődsz. A saját bőrödnön szerzett tapasztalatok elengedhetetlen részei a munkádnak, melyeket leginkább a saját korosztályodban szerezhetsz, így ne szégyellj kiscserkész-vezetőként sem kósza vagy vándor lenni, és bátran mondani:

Nekem is van korosztályom!

Mit jelent nekem a saját korosztály?

Kiscserkész őrsvezetőként minden héten feladatom, hogy készülök az őrsgyűléseimre, megtartom őket, értékelem, tanulságokat vonok le, és ezekre építve kezdem előlről tervezni a következő hetet vagy időszakot. Munkám során gyakran nagyobb programok (pl. rajprogram) is közbejöhhetnek: azokat is tervezni kell, előkészíteni stb. Ez a ciklikus munka egy idő után monotonná, fárasztóvá válhat, melynek során hajlamos az ember elveszíteni a lelkesedését. Ilyenkor különösen érzékenyek lehetünk, és rendszerint a kiscserkészek ilyenkor találják meg azokat a pontokat, amik a legjobban fájhatnak (mind fizikailag, mind lelkileg).

Számomra óriási segítség, hogy mint vándor korosztályú cserkész, rengeteg olyan lehetőséget kapok, amik az esetleg egysikúvá váló vezetői munkámat színesítik. Gondolok itt a csapatunkban szervezett teaházaz előadásokra vagy a rendszeres imaalkalmakra, zsolozsmákra. Emellett minden évben van vándor portyánk is, amely valamilyen érdekes hely sajátosságait segít felfedezni. Ezek olyan programok, amikre nem kell szervezeten készülni. Ez már önmagában óriási dolog, de emellett tényleg érdekesek és képesek kikapcsolni, feltölteni. Sokszor érzem úgy, hogy azt az energiát (vagy legalább egy részét), amit a saját őrösömbe rakok bele, itt kapom vissza.

A vándorság lényege, hogy segítsen önálló emberré válni. Számszerűsíti, leegyszerűsíti azokat az általános igényeket, amikre egy normális, egészséges embernek szüksége van. Vagyis segít abban, hogy napról napra, hétről hétre figyeljek az egészséges étkezésre, rendszeres testmozgásra, lelki, kulturális és közösségi életemre.

Nagyon örülök, hogy megélhetem saját korosztályomban is a cserkészetet és érzem, hogy ezáltal hitelesen állhatok ki a saját őrösöm elé, nevelhetem őket. Láthatják, hogy a cserkészlet egy életre szól, és nem egy délutáni foglalkozás az egész.

Dauner Ágoston őv (205.)

Mindig is jó volt a saját őrösömben lenni – habár szerintem nem a legerősebb őr voltunk a csapatban. Azonban mióta őrsvezető lettem magam is, kicsit más szemmel nézem az őrsgyűléseket. Így már látom némi magyarázatát, hogy miért nem tökéletes az őr, és ez sokat segít abban, hogy mire figyeljek a rám bízott közösség vezetésekor.

A legjobb érzés talán az, amikor magamon veszem észre a kiscserkész lelkesedését a játékok során. Ilyenkor öröm tölt el, hogy végül is nincs nagy különbség egy kósza és egy kiscserkész őrsgyűlés között – kétség kívül az eszközök, az intenzitás a témák és a módszerek változnak, de az alapok azonosak.

Ami kicsit nehézséget okoz (sokszor elgondolkoztat), hogy nehéz a kiscserkészek felé komolynak maradnom, amikor a velem egykorú őrssel (a korosztályi őrösömmel) együtt veszünk részt egy programon, de ez is azt mutatja: Nekem is van egy korosztályom, ahol a velem egykorúakkal érezhetem jól magam. És legalább a kiscserkészek is láthatják – milyen kószának lenni, hova lehet eljutni, ha kitartanak a cserkészetben.

Csanády Máté őv (205.)

2.

Korosztályi körkép

2. Korosztályi körkép

2.1. Kiscserkész nevelési célok

Őrsvezetőként nagy kihívásnak tűnik a kiscserkészek nevelése. Azonban a feladat kettőtök vállán nyugszik a cserkészletben: a tiédn, aki hetente találkozik az őrsoddal; és a rajparancsnokodén, aki a nevelésben az irányító, felelős vezető. Együttműködések gyümölcse lesz a **korosztályi nevelési részcélok**hoz közel jutó kiscserkész. Ezt az összetett feladatot segíti megérteni ez a fejezet, amelybe összegyűjtöttük, hogy egy kiscserkész őrsrel milyen célokat kell megvalósítanod őrsvezetőként.

Szocializáció

Az egyik legfontosabb célunk, hogy az őrsünket közösséggé formáljuk, melynek során minden őrsztágunkban kialakul a közösséghez tartozás igénye és képessége. Ez azért fontos, mert egy kiscserkész őrs gyakran új közösségként jelenik meg a csapat életében – tagjainak meg kell tehát értenie, hol vannak, minek lettek részei mint gyerekek, mint őrs, mint korosztály, mint csapattagok, mint a cserkészlet vérkeringésébe bekapcsolódó fiatalok. A feladat elsősorban az, hogy a kiscserkész az őrsön belül megértse és megtapasztalja helyét és abban biztonsággal tudjon mozogni, létezni. A gyerekek ebben a korosztályban válnak alkalmassá minderre (az iskolába lépéssel), ezért nagyon fontos, hogy kihasználjuk ezt a lehetőséget.

A kiscserkész nevelés folyamán elkezd kialakulni a közösség, ami az első lépés: a lányok, a srácok is láthatóan egyre oldottabban vesznek részt az őrsgyűléseken.

A közösséggé válást kísérni kell: figyelj oda, hogyan viselkednek egymással és velünk. Nevelsd őket minél türelmesebbé, elfogadóbbá, együttműködőbbé. Feladatod, hogy már ebben a korban megtanulják: csapatban játszanak, összetartoznak, felelősek egymásért, és be kell tartani bizonyos közösségi szabályokat (őrsben, rajban, csapatban).

Szerető következetességünkkel saját munkánkat segítjük, ugyanis az ebben a korosztályban elsajátított viselkedési formák később személyiségük részévé fognak válni.

A cserkészlet alapjai

Másik nagy lehetőségünk (és egyben felelősségünk is) a cserkészletre szocializálni kiscserkészeinket. Ekkor vesznek részt először cserkészszellemiségű túrán, közösségi összejöveteleken, portyán, tanyázáson, szoknak hozzá az egyenruhához, az alaki alapjaihoz, a nagy csapat és a kisebb létszámú őrs együttműködéséhez, a táborüzemekhez, a cserkészlet közösségi, módszertani és formai kereteihez. Jó munkánk eredménye, hogy a későbbiekben természetessé válik számukra a cserkészlet, igényelni és érteni fogják szokásainkat, külsőségeinket, és ez vezet el a cserkészszeme, a lelkeség megértéséhez, átéléséhez, azaz az igazi cserkészessé váláshoz is. Kicsiben kell kezdenünk, az alapokat pedig itt fektethetjük le mindehhez.

2.1.1. Mi a te feladatod ebben?

Az előző és a következő fejezetekben felsorolt célok teljesülésében az őrsvezető szerepe és jelentősége hatalmas. Ez a kiscserkész korosztályban különösen is igaz. Lássuk, mi mindent tehetünk a célok beteljesítéséért.

Közösségteremtés

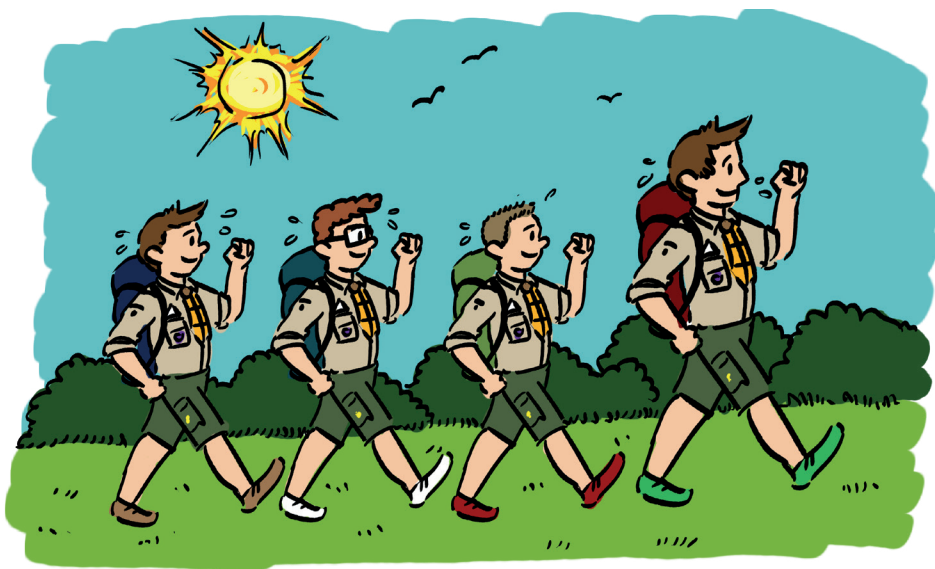
Az általános iskolás gyerekek nemrég léptek be azokba a keretekbe, melyek a rendszeres-ségre, folyamatos koncentrációra, a szabályok elfogadására és betartására nevelik őket. Ez az iskola, mely a második helyen áll a család után azon terek között, melyek a közösségi viselkedés normáinak elsajátítását segítik. Mi, a kiscserkészszakban ebbe a folyamatba illeszkedünk, segítjük a közösségi gondolkodás és viselkedés kialakulását, pontosan az őrsi közösség megteremtésével.

Egy tucat kisgyerekből véletlenül, a legritkább esetben válik jó közösség – nagyobb valószínűséggel hullik szét a csoport, hiszen nincs az élén tapasztalt vezető, aki összefogja, irányítsa azt. Emellett az imént említett okok miatt tapasztalatlanok is ezen a téren a kiscserkész-lások. Ezért az őrsvezető szerepe a közösségteremtésben különösen felértékelődik.

Ez a munka sok kihívást, izgalmat teremt nekünk is, hiszen folyamatosan követni kell az őr és a benne lévők viselkedését. Fontos a tudatosság és a következetesség, és a közösségteremtő eszközeink helyes használata. Az őrsvezetőképzés során erről részletesen tanultál, elevenítsd fel ezeket az ismereteidet. Figyeld az alábbiakra:

- Csoportdinamikai ismeretek: mikor hol tart a közösség, a folyamatban miként kell viselkedned, mit, miként tudsz kezelni, segíteni.
- Használd az őrön belüli megbízásokat és feladatokat!
- Használd a meglévő szimbólumokat, ha pedig szükségesnek látod, vezess be újakat!
- Teremt közös alkalmakat: játék, ének, tevékenység!
- Az ismeretek átadásakor törekedj az aktív közösségi ismeretszerzésre, hol mindenkinek pontos és fontos szerepe van.
- A programok során is legyetek együtt minél többet, hogy a közös élmények formálják az őrödöt!
- A közösség mellett egyé-
nekben is gondolkodj: avatkozz
közbe, ha úgy látod: egy-egy
folyamat nem a helyes mederben
megy (pl.: kiközösítés,
túlzott aktivitás)!

Példaadással nevelés

A kiscserkész korosztály egyik legnagyobb sajátossága, hogy az ilyen korú gyerekektől még nem várhatjuk el az önnevelés képességét. Mondhatjuk nekik, hogy mit hogyan illik csinálni, de a legnagyobb hatással nem ez lesz rájuk, hanem a **vezetői példa**. A viselkedésüket, a cserkészethez való hozzáállásukat elsősorban a mi példánk fogja befolyásolni. Amit tőlünk látnak, azt fogják csinálni ők is. És mondhatunk bármit, ha nem érzik és látják azt, hogy ezt mi tényleg komolyan vesszük és tesszük is, akkor ők sem fogják komolyan venni.

Sokszor egészen komikus, hogy mennyire odafigyelnek ránk, milyen jól megfigyelik a szokásainkat, szavajárásainkat, öltözködésünket, küllemünket és olykor nagyon szórakoztató ezeket viszontlátni tőlük. Persze félelmetes is, mert a rossz szokásainkat és szavainkat ugyanúgy villámgyorsan eltanulják – sokkal gyorsabban, mint a jókat.

A példa egy nagyon nehéz műfaj: a rosszat villámgyorsan és tű-élesen másolják, a jót lassan, nehezen, és hibásan. Erre figyelj a tetteidben!

Fejlesztés

A kiscserkészek hihetetlenül nyitottak az új dolgok iránt, és a szellemi képességeik is ugrásszerűen növekednek ebben a korban. Fontos, hogy ezt is kihasználjuk. Minél és mennél inkább fejlesszük a tudásukat a cserkészlet és életük szempontjából fontos ismeretekkel. A korosztály vége felé egyre jobban igénylik a szellemi kihívásokat (is). Figyeljünk rá, hogy ezeket megadjuk nekik.

Legyél minél motiváltabb, hogy te is motiválni tudd őket! Próbáld meg minél lelkesebben megérkezni az őrsgyűlésre, minél többet mosolyogni, minél energikusabban jelen lenni. Az őröd akkor lesz még évekkal később is létező, összetartó közösség, ha az első évtől kezdve újra és újra jó élményeket adsz nekik! Figyeld meg, hogy már az első túra vagy portya után is minden őrsgyűlés elején meg fogja kérdezni tőled valaki, hogy mikor mentek legközelebb. Egy-két havonta mindenképp szánj rájuk egy hétvégét, vagy csak egy napot. Menjetek el valamilyen programra, portyára, vagy csak túrázni egyet. Ezek az élmények nagyon fontos emlékek lesznek nekik és végigkísérik őket egész életükben (arról nem beszélve, hogy a közösségteremtés és példaadás szempontjából kiváló alkalmat teremtenek számotokra).

2.1.2. Az előző korosztályban megvalósult célok

Mivel a cserkészlet legkorábban a kiscserkészzel kezdődhet, ebben az esetben nem beszélhetünk előző korosztályról. De nézzük, mik a korosztály alapján egy első osztályos farkaskölyök bemeneti jellemzői az EINK területei szerint. Ezekhez a bemeneti jellemzőkhöz képest lesznek megfogalmazva a korosztályi részcélok, területenként. Rajparancsnokoddal feladatot, hogy a most olvasott bemeneti jellemzőkről elindulva teljesítsétek a korosztályi részcélokat minden őrstagod esetében (a részcélokat lásd lentebb).

Lelki jellemzők:

- A megismert és begyakorolt szertartásokhoz (pl.: esti ima, étkezés előtti ima) ragaszkodik.
- Lelkileg kiegyensúlyozott, ismeri a viselkedés általános szabályait.
- Az óvodai és családi közegben végzett lelki nevelés különbözősége miatt a tagok között jelentős eltérések is lehetnek ezen a területen.

Érzelmi jellemzők:

- Érzelmei jelentős mértékben irányítják.
- Pillanatnyi érzelmei határozzák meg gondolatait és gyakran cselekedeteit.
- A kudarcot nehezen viseli el, ilyenkor lehetnek kirohanásai.
- Elsődleges szocializációs teréhez, a szülői házhoz ragaszkodik.

Testi jellemzők:

- Az első jelentős fizikai alakváltozás folyamatában van, teherbírása növekszik az óvoda kezdetéhez képest.
- Mozgása egyre összerendezettebb, harmonikusabb.
- A testi szükségletek kielégítésének szándékos irányítására való képessége kialakult.
- Képes önállóan és kulturáltan étkezni.
- Önállóan öltözködik. Felismeri az időjárás és az öltözködés közötti egyszerű összefüggéseket.

Értelmi jellemzők:

- Egy probléma értelmezését gyakran még csak saját nézőpontjából képes kezelni.
- A felmerülő probléma vagy kérdés megoldása során, annak máshoz való viszonyítása még nehézkes számára.
- Fogalmi gondolkodása kialakulóban van (közülük eleinte a konkrét pl. állatok, később az absztrakt, pl. szépség alakul ki).
- Rövidebb verseket, meséket, mondókákat, gyermekjátékdalokat ismer.
- Önmagához és családjához kapcsolódó alapvető ismereteket tudja (pl.: vezetékes- és keresztnév, szülők nevei).

Társas jellemzők:

- Szociális érettsége, társaival és a közösségi szabályokkal kapcsolatos elfogadó képessége kialakulóban van.
- Együttműködési kapcsolatteremtési és társaival szembeni alkalmazkodóképessége formálódik.
- Feladattudatában egyre inkább a rábízott feladat teljesítését tartja fontosnak.
- Van élménye egyéni és csoportos játékról, legfőbb és legkedveltebb tevékenysége a játék.

Tapasztalni fogod, hogy minden őrstagod más és más. Nemcsak a jellemvonásaik határozzák meg köztük a különbségeket, hanem a környezetük is: az, hogy milyen családból, temp-lomi közösségből, óvodából vagy iskolából érkeztek hozzánk. Az egyedülálló anyukák által nevelt kislányok például mindig megtalálnak maguknak egy idősebb fiúvezetőt, akire mindenáron mindig fel akarnak csimpaszkodni. A zűrösebb családból érkező kisgyerekek sokkal feszültebbek stb.

Őrsvezetőként nagyon fontos, hogy megismerd, és figyelembe vedd ezeket a körülményeket, és hogy a lehető legnagyobb empátiával és türelemmel kezeld az előforduló nehézségeket. Légy szemfüles, hogy észrevedd a jeleket, és legyél nyitott, hogy a rajparancsnokoddal megoszd meglátásaidat. Sokat kell ezekről majd beszélgetnetek, közösen gondolkodnotok és megoldásokat találnotok – ezzel szolgáljátok az ilyen hátránnyal induló gyermekek fejlődését leginkább.

Felhasznált irodalom:

Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

2.1.3. A kiscserkész korosztály végén elérendő célok

A kiscserkészévek végére elérendő célunk az EINK területei szerint az alábbiak:

Lelki jellemzők

Napi lelkiismeret-vizsgálatra képes. Hívő közösségben képes kisebb feladatokat ellátni. Szentmisén, istentiszteleten részt vesz, képes visszaidézni az ott hallottakat. Nagyobb egyházi ünnepek lényegét érti. Képes hálát adni Istennek az őt ért örömekért, melyeket életében megtapasztal.

Vegyél részt őrsőddel közösen szentmisén/istentiszteleten. Ennek legkönnyebb módja portyázás vagy tanyázás alkalmával van, de őrsileg is meg tudjátok oldani. Ha tehetitek, olyan szentmisére vagy istentiszteletre térjtek be, ami kifejezetten a fiatalabb korosztálynak szól. Utána beszéljete a tapasztalatokról. Ha van lehetőségetek, vegyetek rész templomi szolgálatban közösen (pl.: zenélés, éneklés, ministrálás).

Add át nekik a nagyobb egyházi ünnepek lényegét! Készítsetek adventi koszorút, húsvéti gyertyát, beszéljete az ünnepek jelentőségéről, játszva tanítsd meg nekik az ünnepeink hátterét. Adjatok hálát együtt, akár az őrsgyűlések előtti, utáni imák alkalmával.

Cserkészközösségeinknek fontos alappillére a vallásosság, és erre gondolnunk kell már a legkisebbeknél is. A lelki célok egy része elég könnyen mérhető. Cél, hogy a gyerekek már a korosztály végén rendszeresen járjanak misére vagy istentiszteletre, hogy az ott hallottakat képesek legyenek visszaidézni. Ismerjék a fontosabb egyházi ünnepeket, és megértésük a lényegüket. Ezenél sokkal mélyebb vallásosságot igényel, hogy valaki képes legyen hálát adni Istennek az őt ért örömekért, hogy naponta tudjon lelkiismeret-vizsgálatot tartani. A korosztály végére ugyanakkor ezeket is tűzzük ki célul.

Sokkal többet segítünk, ha ezen a területen még nagyobb türelemmel és elfogadással tudunk hozzáállni a vezetettjeinkhez. A személyes példa jelentősége mindenképp felett áll, viszont ha a fenti célokat követve mindenáron a saját képünkre szeretnénk formálni a gyerekek éppen csak kialakuló vallásosságát, azzal a legtöbbször ellentétes hatást fogunk kiváltani. Fontos, hogy ne ijesszük el őket a sok-sok lelkizéssel, a kevesebb néha több.

Ahogy a cserkészlet alapítója fogalmazott: *“Ne felejtsetek azonban, hogy vezetni kell őket, nem tuszkolni”.*

Érzelmi jellemzők

Képes alapvető érzelmeit felismerni, azokat verbálisan kifejezni. Képes arra, hogy ne csak érzelmei irányítsák cselekedeteit.

Az őrőd tagjai különbözőek. Van hirtelenharagú, nyugodt, visszahúzódó sokféle lelkialkatú gyerek. Segítsd őket érzelmeik kifejezésében. A lányok is lehetnek haragosak, és a fiúk is sírhatnak. Arra is törekedj, hogy a szélsőséges érzelmi megnyilatkozásokat lehetőleg elkerüljék. A korosztály végére már fel tudják ismerni alapvető érzéseiket, és egyrészt ki tudják fejezni ezeket a saját szavaikkal, másrészt pedig uralkodni is tudnak rajtuk, hogy cselekedeteiket ne csak az érzéseik irányítsák. Ez nem megy magától. A kiscserkészek számára az a legnagyobb segítség, ha kezdetben te, később pedig már a közösség is képes finom visszajelzéseket adni a másik viselkedéséről. Ne várd a csodát! Figyeld őket és szeretetteljesen jelezz vissza irányukba érzelmi megnyilvánulásaik kapcsán – különösen, ha azokat tettek is követik.

Testi jellemzők

Ismeri testrészeit. Elvégzi az alapvető higiéniai feladatokat. Táplálkozási szokásaitól hajlandó eltérni.

Egy kiscserkész őrsgyűlés csupa mozgás. Nagyon fontos, hogy a kiscserkész megismerje saját testét, azáltal tudja a későbbiekben tudatosan fejleszteni azt, illetve elfogadni saját adottságait. Használj sokfajta játékot a fogóktól kezdve a labdajátékokon át a gondolkodást igénylő mozgásos játékokig.

A kiscserkész már képes arra, hogy önállóan végezze el higiéniai feladatait. Ezek a szokások még nem automatizmusok, így neked nagyon kell rá figyelni, különösen portyák és tanyázások alkalmával.

Lehet, hogy vannak olyan kiscserkészeid, akik válogatósak. Ez a szülőktől távol egyrészt gondot jelenthet, másrészt sokszor ott meg sem jelenik. (Emlékezz arra, hogy a környezeti sajátosságok mennyire befolyásolják egy-egy kisgyermek viselkedését! Ezeket meg kell figyelned és tudnod, mikor, ki, miként cselekszik, reagál. Ennek mentén lehetséges őket egyénenként fejleszteni, akár a helyes táplálkozás témakörében is.) Figyeld arra, hogy egészségesen, rendszeresen és megfelelően táplálkozzanak.

Értelmi jellemzők

Nyitott, érdeklődő az új ismeretekre. Képes fogalmak használatára, tapasztalatai rendszerezésére.

A kiscserkészek nyitottak minden új ismeretre. Ezt használd ki! Ők még alapvetően a közvetlen környezetükből gyűjtik az információkat, tehát minden tanulásnál neked is onnan kell kiindulni. Hogy ez mit jelent? Hozz élő, megtapasztalható, látható, hallható, tapintható, érezhető példákat egy adott dologra az ő környezetükből. Ha ezeket a példákat értik, megtapasztalják, tudják kötni saját gondolatrendszerükbe valahova, utána már képesek lesznek a további, példákra épülő fogalmak kialakítására, saját magukévá tételére.

Társas jellemzők

Képes saját közösséget megkülönböztetni egy másik közösségtől. Képes erősíteni közösségének „mi” tudatát. Nyitott közösségének tagjai iránt. Családi közösségében korosztályához való szerepet vállal.

Falkába, kiscserkész rajba tartoztok. Kiscserkészed megismeri nagyobb csoportjának közösségét. Fontos, hogy képes legyen saját közösségét, közösségeit megkülönböztetni a többitől. Nyitott legyen a közösség többi tagja iránt. Megfigyelheted, hogy őrstagjaid mennyire nyitottak egymás felé, érdekli őket, hogy kikkel vannak egy őrben. Alkalmazz sok olyan játékot, amikor ezt az összetartás fejlesztheted. Ezek lehetnek csapatjátékok, közös csoportos feladatmegoldások, illetve beszélgetések. Ez nemcsak az egyén, hanem a közösség fejlődésének szempontjából is hasznos.

Ennek a korosztálynak az egyik legfontosabb, bűvös hívószava a közösséggé válás, és a cserkészetre és csapatba való szocializáció. A cserkész korosztályban majd erősen épi-tünk arra, hogy az őr már egy kiforrott közösségként tud együttműködni, amelynek tagjai egyenként is képesek a csapatmunkára. A kiscserkészetben elsősorban ezt alapozzuk meg a lehető legjátékosabb formában.

Biztasd arra kiscserkészeidet, hogy otthon is segítsenek, próbáljanak ki új feladatokat is családjukban.

A fenti felsorolás talán kicsit ijesztő lehet. Akkor végzed jól a dolgod, ha mindig tudsz mondani olyan területeket, amiben még fejlődhetnél vagy fejleszthetnél. Az őrvezetés egyik legnagyobb kihívása épp ez, hogy hogyan tudsz kellőképpen felülemelkedni a hiányosságokon, hogy azért még lássad az irányt amerre továbbmehetsz, de azért elégedett is tudj lenni azzal, amit már elértél, elértetek.

Fontos, hogy az őröd is lássa rajtad ezt az elégedettséget, hogy a dicséretekkel, elismerésekkel, az elvárásokkal, szigorú keretekkel is szembesüljenek.

Felhasznált irodalom:

Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

2.2. Korosztályi sajátosságok

A kiscserkészlet alatt a cserkészlet 6-10 év közötti (elsőstől negyedik osztályig) korosztályát értjük. A kiscserkészlet a cserkészlet része, így alapjai (meghatározás, cél, alapelv, módszer) megegyeznek a cserkészletével, de ezeket a módszereket máshogy, a korosztály sajátosságainak megfelelően használjuk.

Mik ezek a sajátosságok?

Nézzünk egy példát! Ha vittel már túrázni kiscserkész őröt, és utaztál velük buszon, akkor te is átélted az őrsvezetők rettegett szituációját: amikor a gyerekcsapat minden kérésére ellenére is elviselhetetlenül hangosan harsogja be a teletömött buszt, míg az ezt elszenvető utazó közösség egyre leplezetlenebbül utalgat rá, hogy talán ennyi gyerekkel már nem kellett volna felszállni se.

Még a legtehetségesebb és legelnyűhetetlenebb őrsvezetők is elnézve az örökké futkosó-ugrándozó-hangoskodó kiscserkészeket, időnként fájdalmasan vonják le a tanulságot, hogy ezeknek a srácoknak bizony látszólag végtelen energiájuk van, és minden alkalmat meg is ragadnak, hogy ezt valahogy kiadják magukból.

Ez az energia **egyedülállóan nyitottá** teszi őket. Szoktuk mondani, hogy ebben a korban a legfogékonyabbak az új jelenségek, ismeretek, élmények iránt – ez is oka, hogy erre a korosztályra esik az iskolakezdés időszaka. A gyerekek ebben a korban képesek már egy közösség tagjaiként viselkedni. Megkezdődik a szocializálódás, vagyis a társas lényvé válás.

Persze ez egy hosszú folyamat, tehát nem abban a századmásodpercben történik meg, amint átlépik a cserkészotthon vagy az iskola küszöbét. Épp ezért az első néhány hónap-ban, évben nagyon látványos, ahogy egymás felé még csak bátoritanul, nagyon lassan közelednek, míg ezzel szemben az őrsvezetővel viszonylag hamar ki tud alakulni egy szorosabb kötődés. Olyannyira, hogy a legtöbb esetben a vezető nagyon hamar igazi „sztárrá” válik az őrön belül: a gyerekek felnéznek rá, olyanok szeretnének lenni, mint ő. Az őrsgyűlések állandó eleme lesz, hogy a kicsik egymással versengve próbálnak felcsimpaszkodni az őrsvezető nyakába, mindenki az ő kezét akarja fogni, a csapatjátékoknál pedig mindenki az ő csoportjában szeretne játszani. Mindannyian igénylik a személyes törődést, ezért a figyelmünket jól osszuk el, hogy mindenkinek egyformán jusson.

Az őrsvezető inkább egy **érettebb bandavezér** szerepét tölti be, mint egy felettük álló vezetőét, és ez a különbség fokozott odafigyelést, illetve rugalmasságot vár el tőlünk. Egy cserkészfoglalkozás attól lesz jó, hogy odafigyelve a gyerekek igényeire, a korosztály nevelési rész céljaira, **folyamatosan le tudjuk kötni őket**, amiben sokat segít, ha a megtervezett időpontokat és programokat precízen betartjuk (még akkor is, ha ők épp mást szeretnének).

Ők azt várják el tőlünk, hogy mi is olyan energikusak legyünk, mint ők, futkározzunk és kibáljunk velük együtt, és minél izgalmasabbakat játszunk. Természetesen nagyon fontos, hogy tudatosítsuk bennük, hogy vannak olyan szabályok, amiket be kell tartani, de a munkánkra mégis jobb, ha elsősorban szolgálatként, és nem vezetésként tekintünk.

Játék és móka mellett a gyerekek igénylik, hogy vezessük őket, utat mutassunk nekik, megszabjuk, hogy milyen játékokat játszunk, mit kell épp csinálni stb. Nagyon nehezen viselik, ha holtidő van, amikor nem tudnak mit kezdeni magukkal. Ez praktikusán azt jelenti, hogy nagyon pontos és alaposan ki kell dolgozni a programjainkat, majd ezt a tervet rugalmasan kell kezelni, sok tartalék ötlettel a fejünkben. Igen: mindig legyen a tarsolyunkban néhány pótvjáték, amit előhúzhatunk, ha kezdenek unatkozni a kiscserkészeink. A játékok mellett fontos eszközünk a mese, a mese világa. A gyerekek ebben a korosztályban nagyon nyitottak még a mesékre.

Egyszer tanúja voltam néhány kisgyermek játékának. Nagyon ötletesek voltak. Azt játszották, hogy az óvoda kertjében lévő kis facsemeték beszélni tudnak: egyikük bábozásszerűen mozgatta a kis fa törzsét, apró ágait, és közben elváltoztatott hangon beszélt a többiekhez a fa nevében. Azok pedig válaszolgattak, és közben láthatóan nagyon jól szórakoztak. Teljesen megdöbbentem, hogy ezek a kicsik milyen otthonosan és természetesen játszanak ebben a „mesevilágban”. Látszott, hogy egyrészt tudják, nyilván nem a fa mozog és beszél, hanem az ovistársuk, másrészt viszont kicsit mégis komolyan vették, hogy most a fával beszélgetnek, és ez nagyon lekötötte őket. Ugyanígy, ha mi is „beleélten”, szívvel-lélekkel tudunk játszani velük ebben a mesevilágban, akkor még az is belefér, ha kidolgozott és teljes keretmeseruha helyett csak a keretmese szerepre utaló, de ötletes elemekkel tesszük a személyünket a szerephez méltóvá, mert a gyerekek így is érteni fogják, benne lesznek a játékban és nagyon fogják élvezni. Bármilyen rejtünk valamilyen mese vagy játék mögé, ők is sokkal lelkesebben fognak majd hozzáállni.

Megtéveszthet minket a folyamatos futkorászás, ugrándozás. Valójában rendkívül óvatosnak kell lennünk, kis adagokban adjuk a terhelést (odafigyelés, időkeret stb.): egy tevékenységre legfeljebb 20 percig tudnak koncentrálni, sőt, a látszólag végtelen energiájuk is el tud fogyni, ilyenkor fáradtak és nyugósek lesznek, és egy fáradt és nyugós kiscserkészt vezetni igencsak nehéz.

A kiscserkész-sajátosságok ugyanakkor a nehézségeken és odafigyelésen túl lehetőségek is, amiket ki tudunk használni a fejlődésük és a közösségépítés érdekében. Minél korábban, minél nyitottabb korszakukban kezdjük el őket a közösségi létre nevelni, annál könnyebb dolgunk lesz, annál hatékonyabbak leszünk. Az ebben a korosztályban megtanult viselkedési formák később sokkal inkább a gyermekek részeivé fognak válni, és sokkal természetesebbek lesznek a számukra is, mintha csak később kezdenénk meg ezt a munkát. Tudatosítsuk magunkban ezeket a korosztályi sajátosságokat. **A kiscserkészet önálló élet, a cserkészet korosztályi rendszerében!** A nagyobbaknak szóló programokat a nagyobbaknak szánjuk, az idősebbekről szóló szabályok az idősebbeknek szólnak. A fenti különbségeket figyelembe véve kell gyökeresen különböző, a cserkészet alapjain nyugvó, a kiscserkészek igényeit megtaláló programokat tartanunk.

2.3. A korosztály környezeti jellemzői

A farkaskölykök és a kiscserkészek számára a legnagyobb kihívást az iskola megkezdése, az iskolai szocializáció jelenti. Kilépnek a család kizárólagos nevelő hatásából, személyiségfejlődésüket egy új környezet kezdi el befolyásolni. Az iskola megkezdése nemcsak tudásukban, világról való ismereteikben eredményez radikális változást, hanem a társas érintkezés, a szociális interakciók terén is. A gyermekek kezdenek tisztában lenni a közösségi létezés fogalmával, ezért is kezdődhet már meg elsős korban a farkaskölyök munka. Képesek már egy közösséghez saját akaratukból és igényükből tartozni, noha eme kapcsolódás alapját még az élmények, a közös játékok, a mesevilág adják, illetve az őrsvezető olykor misztikusnak látott személye, aki pótapaként/pótanyaként van velük hétről hétre.

A korosztályt körülvevő közegben az iskola mellett a különféle szabadidős tevékenységeknek is megnő a szerepe.

2.3.1. Kortárs általi nevelés szerepe

Bár az iskoláskor kezdetével a gyerekek életében egyre nagyobb szerepet kapnak a kortárs kapcsolatok, kortárs általi nevelés szerepe a kiscserkészletben kevésbé jelentős, mint cserkész, kósza vagy vándor korban. Ebben az életkorban az őrsvezetői minta, az ő elvárásaihoz való igazodás fontosabb a gyerekek számára, mint az őrstagoké. Nagyon fontos szerepe az őrsvezetőnek, hogy az őr társak közötti kapcsolatot, csoportfolyamatokat terelgesse. Az, hogy az őrsvezető milyen viselkedést erősít meg, milyen igyekezetet, érdeklődést hangsúlyoz ki egy gyerek esetében, az a többi őrstag számára is mintává, követendővé teszi az adott tevékenységet.

Ugyanakkor az őrsi kisközösség – amely szorosabb, mint egy osztályközösség – viszont sokszínűbb, mint a családi közeg, nagyon jó lehetőség a gyerekek számára az egymás különbözőségének elfogadására, az empátia fejlesztésére. A kortársak hatása az együttműködést igénylő tevékenységek során, indirekt módon érvényesül.

Az őrsvezetőnek lehetősége és felelőssége, hogy olyan csoporthelyzeteket teremtsen az őrsi programokon, amelyekben ez érvényesülhet. Ilyenek a csak közösen megoldható játékok/feladatok. A gyerekek egy-egy közös kihívás/feladat/probléma megoldása során többet tanulhatnak, mint amikor a vezetőtől tanulják, kapják meg a jó választ.

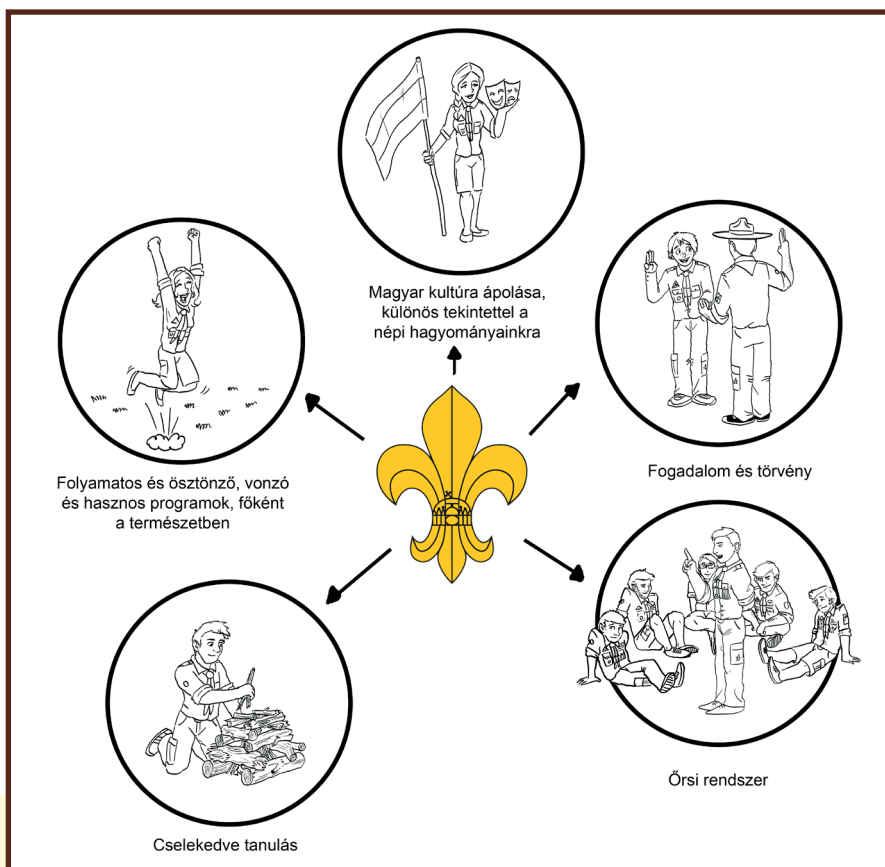

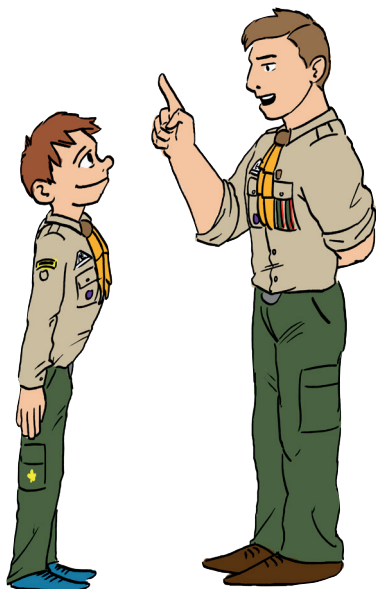
2.4. A cserkészlet alapjai a kiscserkész őrsként

A cserkészmódszernek öt eleme van:

- fogadalom (ígéret) és törvény,
- cselekedve tanulás,
- őrsként,
- folyamatos és ösztönző, vonzó és hasznos programok főként a természetben megvalósítva,
- magyar kultúra ápolása, különös tekintettel a népi hagyományokra.

A kiscserkész korosztályban is ugyanúgy jelen van a cserkészmódszer, mint a cserkész, kósa, vándor és mester korosztály esetében, csak elemeit a korosztály igényeinek megfelelően alkalmazzuk.

Ígéret és törvény

A kiscserkészek ígéretet tesznek. Ígéretet arra, hogy jók lesznek, hogy megtartják a kiscserkész törvényt. Az ígértétél egy beavatás, egy igen kimondása, és egyben formális befogadás a közösségbe. Innentől hordják a kiscserkész nyakkendőjüket (az egyenruhát már korábban is magukra ölthetik, hiszen a korosztályi lét szimbóluma alapvetően a korosztálynak megfelelő nyakkendő). Készítsd fel őket erre! Beszéljétek a törvényről, az ígértétélről, hozd nekik ezeket közelebb az ő életükhöz kapcsolódó példákon keresztül.

Cselekedve tanulás

Egy kiscserkész őrsgyűlés 60-90 perc, aminek döntő része játék. Azonban nem mindegy, hogyan és mit játszotok! A cselekedve tanulás lényege, hogy játékos formában képzési anyagokat sajátíthassanak el úgy, hogy a gyakorlatban is kipróbálhatnak mindent. Vond be őket, legyenek aktív résztvevői az őrsgyűlésnek! Nem elég, ha elmondod a legötletesebb csomómesét, hogy megjegyzik, hogy a medve tesz egy kört a barlang körül, de ha maguk meg is kötik, ha maguk ki is próbálják, akkor beléjük ivódik, és alkalmazni is tudják majd.

Őrsi rendszer

Van körülötted 6-15 farkaskölyök, kiscserkész, akinek a családjuk után valószínűleg ez az első közösségük. A te feladatod az, hogy ezt otthonossá, barátságossá tedd! Alakítsd ki a jó értelemben vett bandaszellemet! Legyenek őrsi jelvényeitek, jelképeitek, szokásaitok.

Te vagy az, aki segíteni tudsz a szocializációjukban. Abban, hogy beilleszkedjenek az őrsebe, majd ahogy nőnek, a cserkészlet különböző szintjeibe – ezáltal hosszabb távon könnyebben tudjanak beilleszkedni más új közösségekbe (pl.: iskola, sportegyesület stb.) is.

Folyamatos és ösztönző, vonzó és hasznos programok főként a természetben megvalósítva

Őrsgyűlések, rajgyűlések, túra, portya, tanyázás, meseerdő sok-sok színes program, amik közül a legtöbb a kiscserkészeknek újdonság. Őrsgyűléseket heti rendszerességgel tartasz, ez nemcsak a közösségépítésben nagy segítség, hanem abban is, hogy folyamatos haladást biztosít a nevelési cél felé.

A próbarendszer és a változatos programok segítenek a nevelési cél elérésében, ugyanakkor az emberi tényezőknél múlik minden. Ha te (rajparancsnokod támogatásával) mindent megteszel értük, lelkiismeretesen felkészülsz az őrsgyűlésekre, akkor munkád eredménnyel jár: kiscserkészeid összetartó közösséggé kovácsolódnak. Csak így tudod elérni a kitűzött célt. A kiscserkész saját sikerei által önmagát is ösztönzi. Adj nekik élményeket, lehetőséget arra, hogy megmutassák, mit tudnak, hogy milyen ügyesen rajzolnak, faragnak gubacsot, énekelnek, vagy milyen gyorsan tudnak futni.

Ha hétről hétre megfelelő kihívások elé állítod őket, nem lesz kérdés, hogy ott lesznek-e a programokon! Egymást is erre fogják biztatni. Ne hagyd, hogy megunják!

S mindezt hol máshol, mint a természetben? A farkaskölykök család- és falkagyűléseit a természetben töltik. Ha tél van, öltöztetnek fel, ha nyár van, legyen nálatok elég folyadék, de legyetek kint a természetben minél többet! Ugyanerre törekedj a kiscserkészek esetében is!

Magyar kultúra ápolása, különös tekintettel a népi hagyományainkra

Kiscserkészeiddel népdalokat énekeltetek, népi játékokat játszottok, megismertek népi kismesterségeket, népmeséket, mondákat, népszokásokat, gyermekjátékdalokat, elmentek a faluházba, múzeumba. Mindez hozzásegíti őket, hogy megismerjék a népi hagyományainkat, a kultúránkat.

Farkaskölykökkel agyagozzatok, készítsetek papírmaséból mesekompozíciót, fonjatok, süssetek mézeskalácsot. Bátran nemezeljete, készítsetek csuhé babát, fessetek tojást, fűzzetek gyöngyöt. A klézsei botosánka körtáncot ők is élvezik, de a kezes moldvai körtáncot is próbáljátok ki!

Nagyobbakkal szőjete, bőrzetete, mártsatok gyertyát, de a rézkarcolás is egy remek lehetőség előttetek. Pálmácska, szederinda (páros), kecskés (páros) moldvai körtáncot már örömmel ropják ők is. Moldvai körtáncok közül a Tűz lángja, Erdélyes, Félőves mind alkalmas arra, hogy moldvai körtánc tárházatok megteremtsétek, vagy tovább bővítsétek. Ezek segítségével megismerik képességeiket, fejlesztik készségeiket, és mindezek közben megismerik népi hagyományainkat, kultúránkat is.

2.5. A cserkész életpályamodell kiscserkész korosztályra vonatkozó szakasza

Mit is nevezünk cserkész életpályamodelleknek? Úgy lehetne a legjobban megfogalmazni, hogy miként is képzeljük el azt az utat, amit a cserkészünk végigjár a mozgalmoba való csatlakozásától élete végéig. Ennek az „életpályamodellek” vannak – a cserkészet szempontjából – aktívabb és láthatóbb, illetve kevésbé aktív és kevésbé látható szakaszai. Azonban célunk szerint a magyar cserkészet olyan, amelybe ha valaki egyszer elköteleződik, örökre cserkész marad. Ehhez olyan körülményeket és elvárásokat kell teremtenünk, ahol a cserkész képes önmagával harmóniában megélni a cserkészéletét. Az alábbiakban áttekintjük a kiscserkész korosztály nevelési ívét és a hozzá kapcsolódó feladatokat, eszközöket.

Kiscserkész korosztályban kínálkozik az első lehetőség a gyerekeknek arra, hogy cserkésznek álljanak. Ebben a korban a cserkészet elsősorban az **őrsi** és **raji** foglalkozásokból, illetve a **csapatprogramokból** áll. A gyerekek ebben a korban ismerkednek a cserkészettel, de ez nem tudatos szinten valósul meg, inkább csak megismerik, meg-

szokják az itt érvényes szokásokat, szabályokat, rendszert – hogy cserkész korukra már egészen kényelmesen mozoghassanak bennük.

Másképp megismerkednek az **őrsi rendszerrel** – vagyis hogy van egy olyan kisközösség, amibe beletartoznak, ahol össze kell szokniuk, el kell fogadniuk egymást, alkalmazkodni kell egymáshoz. Találkoznak egy befogadó közeggel, hiszen hozzájuk is alkalmazkodnak, és ez terepe lehet a közös játékoknak és kibontakozásnak.

A kiscserkész korosztály legfontosabb vezetői feladata a **cserkészélethez való alkalmazkodás elősegítése**, az **őrsi közösség** megteremtése, amelyre később majd építeni lehet. Ez azért izgalmas, mert minden gyerek máshonnan érkezik, másfajta háttérrel bír. Van, akinek el kell sajátítatnia azt, hogy hogyan kell nyerni (és veszíteni) egy játékban. Van, akinek azt kell gyakorolni, hogy megossza a saját dolgait (ételét, játékait) másokkal. S olyan is van, akinek mindezek könnyen mennek, de azt kell megszoknia, hogy két percnél tovább is nyugton kell ülni egy kézműves-foglalkozáson.

A kiscserkész korosztály másik fontos feladata az **önállóságra nevelés** első lépése: a szülőktől való eltávolodás. A gyermeknek már az is nagy kihívást jelent, hogy egyedül menjen el túrázni; vagy néhány éjszakát távol töltsön a szüleitől. Hogy kisebb feladatokat említsünk: szülői segítség nélkül megfürdjön, összecsomagoljon portya végén, megtalálja a ruhákat a hátizsákban stb. Kulcsszavunk a fokozatosság, és annak szem előtt tartása, hogy az „önálló és életrevaló kiscserkész” célkitűzés a korosztály végére megvalósítandó cél. Ezért nem baj, ha a legkisebbek először még nem tudják teljesíteni a tanyázással járó kihívásokat.

Arra is érdemes figyelni, hogy időnként a szülőnek megterhelőbb ez a folyamat, mint a gyerekek (ismerős a tanyázáson állandóan telefonálógató anyuka/apuka). Itt is ugyanúgy fontos a fokozatosság és az együttérzés, mint a gyerekek esetében.

Kiscserkész korosztályban eszközünk a **játékosság** és az **élményadás**. Ezerféle lehetősé-günk van arra, hogy a kiscserkészeinket elhalmozzuk csodás élményekkel, amik úgy járul-hatnak hozzá a gyerekkorukhoz, hogy közben alapot jelenthetnek a későbbi cserkésze-tükhöz. Itt is használjuk a kiscserkész élet eszköztárát ahelyett, hogy más korosztályokét visszük el nekik. A mesék, bábok, énekek, játékok, kézművesség soha nem lesznek annyira testhezálloak számukra, mint ebben a korosztályban. A játék fontosságát pedig nem lehet eléggé hangsúlyozni, hiszen számtalan készséget (szociális érzék, szabályok betartása, együttműködés, saját maguk megismerése, fizikai kompetenciák) sajátítanak el a gyerekek ezek során.

Ha mindent jól véghezvittél, a korosztály végére létrejön az összeszokott kiscserkész őr. Akik ismerik és elfogadják egymást (a saját szintjükön), illetve akik őrön belül egy elfoga-dott és kényelmes „szokásrend” szerint működnek együtt. Ismerik (bár nem feltétlenül tud-ják megfogalmazni) a cserkészet szabályait és szellemiségét, tudnak élni és mozogni a cserkészkeretek között; sok-sok mesét, játékot és éneket ismernek; sok tapasztalaton, élményen vannak túl, amit az őrrel közösen éltek át – és készen állnak arra, hogy a követ-kező korosztályba lépjenek.

2.5.1. A teljes emberré nevelés kérdései

A farkaskölyköket, kiscserkészeket minden érdekli. Az egyéni különbségek ebben a korosz-tályban a legkevésbé láthatóak. A teljes emberré nevelés ezért náluk könnyebbnek tűnik – mivel kialakulatlan a személyiségük, van lehetőség arra, hogy könnyen formáljuk őket a cél szerinti úton.

A farkaskölyköt, a kiscserkészt teljes emberként fejlesztjük, hatással vagyunk a lelkivilá-gára, az érzelmi életére, a testi fejlődésére, értelmére és társas kapcsolataira is. Fontos, hogy az EINK területeinek fejlesztése egyensúlyban jelenjen meg már ebben a korosztály-ban is. Ezt segíti a próbarendszer, amely mindegyik területre megfelelő hangsúlyt fektet, és a cserkész módszer alkalmazása is.

Itt olvasatsz néhány példát arra, hogy az egyes területeket mivel tudod fejleszteni:

Mivel fejlesztheted a lelki területet?

Felfedezitek a templomot, szentmisén vagy istentiszteleten vesztek részt, megismerkedtek az egyházi ünnepekkel, adventi koszorút készítették, közösen imádkoztok, eljátszotok történeteket a Bibliából.

Mivel fejlesztetted az érzelmi területet?

A napi jótettek mindennapjaikba építésével, azokkal a programokkal, amik az erre való érzékenyítésüket szolgálják. A mesék, népdalok hallgatásával, éneklésével, feldolgozásával és folyamatos visszajelzéssel (reflexióval) érzelmi megnyilvánulásairól.

Mivel fejlesztetted a testi területet?

A sok-sok mozgásos játékkal, amik minden őrsgyűlés elengedhetetlen kellékei, a túrákkal, közös sétákkal, kerékpározással.

Mivel fejlesztetted az értelmi területet?

Megismerkedtek nemzeti jelképekkel, bővül tudásuk az állatokról, a növényekről és a természetéről, a magyarságról, a népi kultúráról.

Mivel fejlesztetted a társas területet?

Mindezt együtt valósítjátok meg! Őrsben, rajban! Közösen játszotok, közösen tesztek szert új ismeretekre a cselekedve tanulás által, így közösen építve közösségeketek! Ahogy a játék közben egymással viselkednek, ahogy a közös alkalmakon részt vesznek.

Ezekkel együtt tartsd szem előtt, hogy a próbapontok többsége egyszerre nem csak egy területet képes fejleszteni. Például egy történet eljátszása a Bibliából hat a lelki területre, az értelmire és a társasra, de akár az érzelmire is, hisz megismerik a történetet, tanulnak belőle, feldolgozzák, együtt játsszák el, mely sok dolgot kiválthat a különböző egyénekben – kövesd, figyeld ezeket. Ezért a próbapontokat nem lehet egyértelműen egy-egy területhez kapcsolni, de mindegyiknek van egy jellemző területe, amit fejleszt.

A cél az, hogy korosztályuknak megfelelő széleskörű ismeretekkel rendelkezzenek, és képesek legyenek önmagukat kifejezni, véleményüket elmondani. Minden őrstagodra külön figyelj, mert a teljes emberré nevelés egyénközpontú és egyénre szabott.

2.6. A család, a templom, az iskola szerepe az őrsvezető és a kiscserkész őr életében

Ebben a fejezetben az őr és az őrsvezető „külső kapcsolataival” foglalkozunk. Azokkal a közösségekkel, melyekkel kapcsolatba kerültek a cserkészeten kívül.

Család

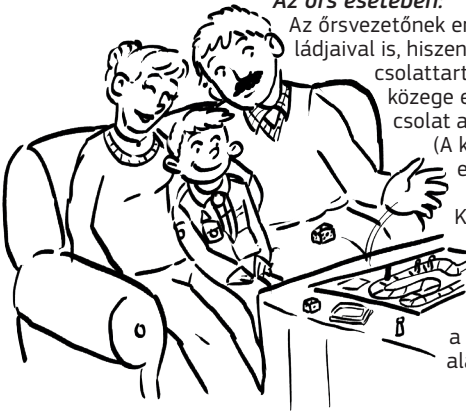
Az őrsvezető esetében:

A legfontosabb közösség a család. Az őrsvezető, attól, mert őröt kap, saját családjának ugyanolyan tagja marad, mint azelőtt. Ezt sajnos a lendületes, aktív vezetői időszakban hajlamosak vagyunk elfelejteni. A családi feladatokat ugyanúgy el kell látni, mint eddig. A vezető abban is példa az őrse előtt, hogy hogyan él saját családjában. Ha szerves és élő része a saját családi kapcsolatainak, stabilabban tud helytállni vezetői feladataiban is. Ha az őrsvetőnek jó a kapcsolata szüleivel, testvéreivel, rokonaival, akkor még arra is van lehetősége, hogy vezetői munkájához, esetleges nehézségeihez segítséget, ötletet kapjon. Örömeinek, sikereinek megosztása, pedig örömet, büszkeséget jelent szüleinek is.

Az őr esetében:

Az őrsvetőnek emellett kapcsolatban kell állnia őrseinek családjával is, hiszen kiscserkész korban nagyon fontos a kapcsolattartás, kapcsolatépítés. Mivel a nevelés legfőbb közege ebben az életkorban a család, ezért a jó kapcsolat alapfeltétel a sikeres nevelésünk érdekében, (A kapcsolattartás részleteiről, lehetőségeiről egy későbbi fejezetben olvashatsz.)

Kiscserkészjeinknek valószínűleg sok családi programja van, ezeket az őrsi programjaink alkalmával igyekezzünk tiszteltetben tartani. Minél korábban szólunk az őrsi programokról, hogy ha még lehetséges, akkor a család ennek figyelembevételével alakítsa saját programjait.

Templom

Az őrsvető esetében:

Az őrsvetőnek továbbra is tartoznia kell saját egyházközségébe/gyülekezetébe. Itt vállalt feladatait folytatnia kell! őrseivel közösen is részt kell vennie szentmisén vagy istentiszteleten, illetve a vezetett korosztálynak megfelelő lelki programokon, alkalmakon, eseményeken.

Az őr esetében:

Az őrben lehetnek olyan kiscserkészek, akik családjukkal nem járnak rendszeresen szentmisére/istentiszteletre. Miattuk (is) át kell venni, hogy mi fog egy ilyen alkalommal történni, mire kell figyelni, hogyan kell viselkedni stb. A szentmisén/istentiszteleten az őr lehetőleg üljön együtt az őrvezetővel. Az első alkalmakkor még semmiképpen ne vállaljunk el feladatot, de később meg lehet találni azokat a kisebb, életkoruknak megfelelő „jó munkákat”, melyeket az őr közösen el tud látni (pl.: perselyezés, éneklés stb.). Ha a kiscserkészeknek feladatuk van, jobban sajátjuknak érzik a szentmisét/istentiszteletet ezért érdemes ilyen feladatokat elvállalni, még akkor is, ha ezek nehézségekkel, többletmunkával járnak. A közösen végzett munka mindezekén túl az őrsi közösség építéséhez is hozzájárul.

Iskola**Az őrvezető esetében:**

Az őrvezetőnek, azért mert őröt vállalt, éppen úgy helyt kell állnia iskolai kötelességeiben is. Ez sokszor nem is annyira könnyű feladat. Pontosabb időbeosztást, koncentráltabb munkavégzést igényel.

Az őr esetében:

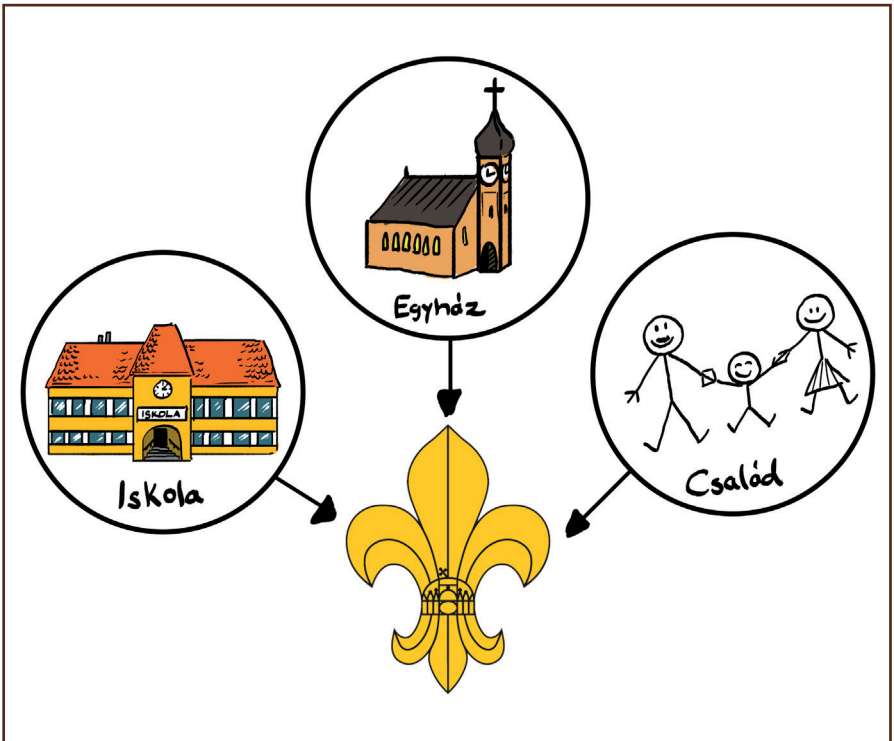
Az őr őrsként akkor jelenik meg az iskolában, ha a csapat valamilyen módon az iskolához kötődik. Például az iskola a fenntartója, vagy az adott iskolában van a cserkészotthon stb. Ilyenkor mindenképpen figyelembe kell venni az iskola szokásait, elvárásait az őrsi programokkal kapcsolatban. Például, ha az iskola részéről valamilyen kérést kap a cserkészcsapat/raj/őr, hogy bizonyos feladatot oldjon meg, akkor azt érdemes legjobban tudásunk szerint elvégezni (pl. ha kéri, hogy csak délután négy után tartsunk őrsgyűlést, akkor erre is figyeljünk).

Kiscserkészek esetében mindenképpen szerencsés összeismerni a kiscserkész tanítójával. Olyanra is volt már példa, hogy az őr egy adott osztályból alakult, és a kiscserkészeket délután az osztályukból az őrvezető vitte el minden héten az őrsgyűlésre.

Ilyen helyzetben mindenképpen érdemes bemutatkozni a tanítónak, hogy tudja, kinek adja oda a gyerekeket, illetve alkalmanként néhány szót váltani vele, hiszen fontos információkat tudhatunk meg a gyerekekről, ami aznap őket nagyon befolyásolhatja (pl.: valamelyik cserkész elesett, vagy fáj a feje, a másik elvesztette a könyvét, kabátját stb.).

Fontos, hogy bármilyen külső kérést kapunk, azt egyeztetnünk kell rajparancsnokunkkal, csapatparancsnokunkkal, illetve ha bármelyik külső kapcsolatunkkal problémánk adódik, akkor szintén őket kell megkeresnünk, és tőlük kell segítséget kérnünk.

3.

Az őrsvetetés

3. Az őrsvetetés

3.1. A kiscserkész őrsvetető személyes példája Miért fontos a példamutatás?

A kiscserkész – mint minden gyermek – figyeli a környezetét, tudatosan és tudat alatt is. A begyűjtött információk: minden, amit otthon, az iskolában, a templomban és nem utolsósorban az őrsgyűlésen lát, hall tapasztal, hatással van a fejlődésére, szokásaira, kialakuló személyiségére.

Mi vagyunk azok, akikre idősebb korukban is emlékezni fognak. Mi, akik legjobb tudásunk szerint próbáljuk őket a cél szerinti eredményre eljuttatni és formálni. Az őket nevelő emberek közül mi, őrsvetetők állunk korban a legközelebb hozzájuk. Akikben leghamarabb megtalálják a saját jövőképüket, mi tárjuk eléjük azt a magatartást, aminek elérésére tudattalanul is törekedni fognak.

Mintha a kiscserkészek személyisége lassan keményedő gyurmából lenne, ami mindig olyan alakot ölt, amilyen személyiségű emberrel éppen minőségi időt töltenek el. Ezzel a hasonlattal jobban megérthető a példamutatással együtt járó felelősség is. Hiszen a hetente történő találkozások miatt a „megkeményedett”, kiforrott személyiség bizonyosan tartalmazni fogja azokat a tulajdonságokat, amelyeket a gyerekek idejük egy részében példaként maguk előtt láttak.

Ez a tény adja a kézenfekvő lehetőséget a cserkészetben a példamutatáson keresztül történő nevelésre, hiszen tudjuk: **nevelni a saját példánkon keresztül lehet a leghatásosabban!**

Ráadásul a kezdetekkor az egyetlen kapocs a gyerek és a csapat között az őrsvetető és a rajparancsnok. A kiscserkészek szemében az lesz a cserkészet, amit a cserkészvezető végez.

A jó példamutatás fontosságát és a kiscserkészek személyiségének formálhatóságát fejezi ki a következő – sokak által igazolt – mondat: „Amilyen az őv, olyan az őr!” A kiscserkészeknél figyelhető meg leglátványosabban az őrsvetető személyiségének a hatása. Vegyünk például egy lány őröt! Ha az őrsvetető következetesen minden őrshire szoknyába jön el, két-három hónapon belül jelentősen meg fog nőni a szoknyát viselő lányok száma! De ha az őv minden őrsgyűlésen lógó cipőfűzővel jelenik meg, ne csodálkozzunk, ha egy idő után az őrstagok sem érzik szükségét a bekötött cipőnek... – ezután pedig nehéz lesz csomókról beszélnünk. Figyeljünk oda magunkra, mert a legkisebb rosszat is hamarabb átveszik tőlünk, mint sejtjenénk. Viszont ha jó példával járunk elől, a nevelési céljaink elérése mellett számos kellemetlen helyzetet kerülhetünk el.

Ha a fentebb leírtakat tudatosítjuk magunkban, akkor mi magunk is felértékeljük Teleki Pál mondását: a **vezetés elsősorban példa**. Példának kell lenni az élet minden területén, mindig, minden szituációban. Nem játszhatjuk meg magunkat, azt ugyanis egyből észreveszik a gyerekek! Egy nyári táborozás során éhesen, piszkosan, fáradtan garantáltan kiesünk a megjátszott szerepből, ami után nagyon nehéz visszaszerezni a bizalmukat. Különböz pedig **semmi nem hatalmaz fel minket arra, hogy félrevezessük őrünk tagjait**. Látjuk, hogy mekkora a felelősség. Ezek után felmerülhet bennünk a kérdés:

Vajon követendő-e az a példa, amit én tudok mutatni az őrsömnek?

A kérdés teljesen jogos, hiszen ahhoz, hogy életrevaló, hasznos embereket neveljünk, elengedhetetlen a kialakítandó életszemlélet célravezetőségének megmutatása. Úgy kell élnünk, hogy lássák rajtunk, hogy jó dolog cserkésznek lenni, jó vallásosnak lenni, jó magyarnak lenni, jó egy közösség tagjának lenni. Az őrs természetesen a valóságot fogja látni, nem azt, amit képzelünk magunkról. Látni fogja a hibáinkat, esendőségeinket, azt, hogy az őrsvezető is ember. Fontos, hogy hibáink felismerését ne kudarcként éljük meg! Ehhez kell az őszinteség és a folytonos jóra való törekvés. Ezzel kompenzáljuk a hibáinkat. Megmutatjuk nekik, hogy tisztában vagyunk esendőségünkkel, tudomásul vettük a hibáinkat, és keményen küzdünk ellenük. Ez a magatartás bennük is elindítja a változtatás vágyát, ők is szembe fognak szállni a rossz tulajdonságaikkal.

A példamutatás jelentőségének és az őrsvezetéssel járó felelősségnek a tudatosítása vezet el az **önismeret szükségességének** felismeréséhez. Ahhoz, hogy jó őrsvezető legyek, tisztában kell lennem saját személyiséggemmel, jó és rossz tulajdonságaimmal, hogy pontosan tudjam, milyen az az ember, aki sok éven keresztül gyerekek személyiségét fogja alakítani. Időről időre fel kell tenni magunknak a kérdéseket:

- Alkalmas vagyok-e mintának?
- Olyan ember vagyok-e, akinek joga van hatni mások személyiségére?
- Vállalhatom-e, hogy a rám bízottak az én hasonlóságomra alakuljanak?
- Tudok-e jó példa lenni?

A kérdések megválaszolásához alapos önvizsgálatra van szükség. Időről időre nézzük át magunkat! Kérjük a lelki vezetőnk, raj- vagy csapatparancsnokunk segítségét! Ami jó, azt erősítsük meg magunkban, ami fejlesztendő, azért tegyünk, önmagunk jobbítása érdekében! Hogy odaadó és követendő példák legyünk, a következőkre van szükség:

- **Szeressük a ránk bízottakat!** Keressük bennük a jót, a szépet, lássuk meg bennük Isten arcát! Ha így teszünk, érezni fogják, hogy számíthatnak ránk. Ismerjük meg őket alaposan, nézzük meg a kedvenc játékaikat, legyünk nyitottak és kezdeményezők, a kapcsolatunk legyen személyes, ne csak az őrsgyűlés végéig tartson!
- **Szolgáljuk őket önzetlenül!** A példamutatás alapja az önzetlenség. Nagy szükség van az őszinte, szívből jövő szolgálatra. A cserkészetből nem hiányozhat ez az érzés. Az őrstagok rendelkezésére kell állnunk a nap 24 órájában. Ha szomorúak, meg kell vigasztalunk őket, ha örülnek, az örömükben is osztozunk velük! (Este a nyári táborban az őrsrel készítjük a tábortűzi jelenetet, még ha lenne kedvesebb elfoglaltságunk is.) Ha a kiscserkészek érzik az önzetlenségünket, akkor figyelni fognak ránk, és abban a pillanatban személyiségük elkezd a mi mintánkra alakulni, elkezdünk hatni rájuk.
- **Merjünk felelősséget vállalni!** A jó példához hozzátartozik a felelősségtudat, amit az őszinteség követ, így máris elkerültük azt a veszélyt, hogy megjártsszuk magunkat az őrs előtt! A felelősségteljes magatartás bizalmat kelt a kiscserkészek-ben, ráadásul hozzájárul saját felelősségtudatuk kialakulásához is, amivel már most elkezdődik az a folyamat, aminek a végén ők is példák és jó őrsvezetők lehetnek.

És nekem ki fog példát mutatni?

Motiváció nélkül nehéz jó példának maradni, hát csináljunk magunknak! Válasszunk magunknak példaképet! Olyan embert, akit tisztelünk, és nagyra tartunk, aki tartja bennünk a lelket, és nehezebb időkben is emlékeztet minket arra, hogy példák vagyunk mások előtt. Sose felejtjük el, hogy nem vagyunk egyedül, bátran merjünk tanácsot kérni idősebb vezetőtársainktól.

Nehéz feladat van a vállunkon, de nem lehetetlen. A folyamatos önévelés és önismeret segítségével tiszta képet kapunk magunkról, saját állapotunkról. Erősségeink és gyengeségeink ismeretében már sokkal bátrabban merünk kiállni az őr elé, vállalva magunkat és mindazokat az értékeket, amelyek őrzését fontosnak tartjuk.

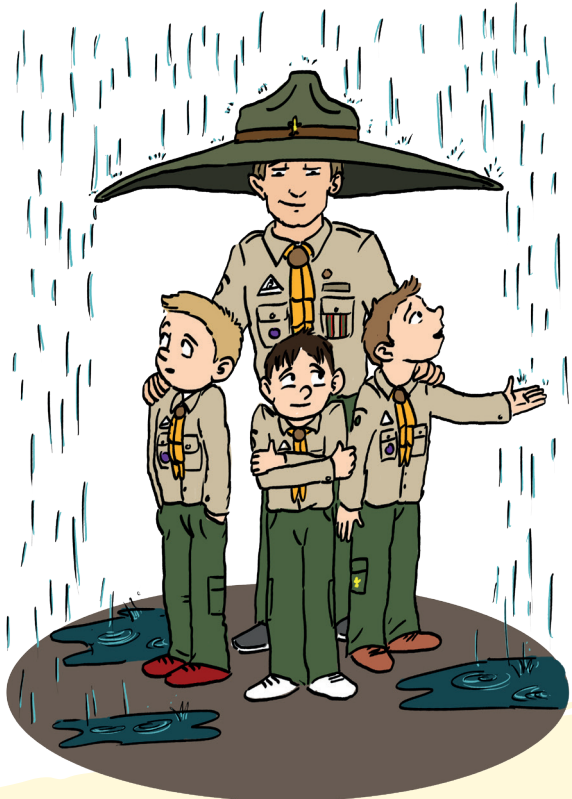
3.2. Az őrsvezető általános feladatai a kiscserkész korosztályban

Kiscserkész őrsvezetőként más-más kihívást jelentenek a feladatok akkor, ha most kezdod ezt a szolgálatot vagy akkor, ha már több éve kiscserkészvezető vagy. A felelősséget csapatparancsnokod adta neked, de bizalommal vannak irántad kiscserkészésd szülei is.

A szülőkkal való kapcsolattartás ennél a korosztálynál kiemelt feladatod. Nem elég, ha csak a gyerekeknek mondd el a programot, értesítsd a szülőket is, méghozzá időben, hogy a többi programjukat annak megfelelően tudják szervezni. Ha egyik kiscserkészszeddél van valami problémád, beszélj a szülővel, közösen biztos közelebb juttok a megoldáshoz.

A vezetői őr tagja is vagy. Itt szakmailag fejlődhetsz, és kikapcsolódási lehetőséget kapsz. Ha most lettél őrsvezető, igyekezz minél hamarabb beilleszkedni a vezetői őrbe, találj meg a helyed és érezd jól magad.

A munkaterv írást tartsd számon, legyen az akár hosszabb távú, akár az őrsgyűlés munkaterve. Erről már nagyon sokat hallottál a vezetőképzés során, sőt még ebben a kézikönyvben is fogsz róla olvasni, hisz része vezetői munkádnak mind a tervezés, mind az értékelés.

Az őrsgyűlésre mindig készülj fel! Ne tarts rutinból őrsgyűlést! Az őrsgyűlésre való felkészülés idő – legalább annyi, mint maga az őrsgyűlés. Meg kell tervezned az őrsgyűlés felépítését, módszertani ötleteken kell gondolkodnod, eszközöket készítened, összegyűjtened és nem szabad megfedkezni a tartalék játékokról sem. Még több időt vesz igénybe egy keretmesés őrsgyűlésre való felkészülés. Hasonló a feladatod az őrsgyűlésen kívüli programokkal kapcsolatban: legyen az túra, közös ott alvás valamelyikőtöknél, vagy raji szinten akadályverseny, meseerdő stb.

Játék, mese, kézműves ötlettárházadat folyamatosan bővítsd, fejleszd!

Egy játékot te magad is átalakíthatsz, így egy egyszerű fogó válhat Vuk, Társra való vadászatává, vagy egy evolúciós játék végén hercegnővé is válhattok. Légy ötletes! A játék útján tanítod, neveled őket.

Ismerd meg őrödöt, figyelj rájuk, beszéljess velük egyenként is. **Te is tűzz ki rész-célokat** (pl.: ne csúfolják egymást; szólnak, ha nem jönnek őrsgyűlésre; hallgassák meg a másikat legyenek rendszeretők stb.), amiket szeretnél elérni az őröddel az adott évben és tervezd meg a hozzá vezető utat.

Őrsvezetőként feladatod az is, hogy szem előtt tartsd **önképzésedet, önfejlesztésedet**, részt vegyél vezetői továbbképzéseken. Ezzel őrödöt is szolgálod:

a kicsik felnéznek rád, példaképükké válsz. Már csak ezért is helyezz hangsúlyt önnevelésre és lelki életedre.

Sok-sok feladatod van kiscserkész őrsvezetőként, de talán a legfontosabb: **Szeresd az őrödöt és imádkozz értük!**

3.3. A kiscserkész korosztály különleges vezetési kihívásai

Ahogy ott állsz az első őrsgyűlés helyszínén, megérzed, hogy nem mindennapi feladatot vállaltál. Hihetetlennek tűnik, hogy kisgyerekekkel foglalkozol, hiszen sok tekintetben még te is gyerek vagy. Olyan az egész, mint egy tündérmese. Hirtelen ott találd magad az előre megbeszélt időpontban, az előre megbeszélt helyen, de nem teljesen érted, hogy kerültél ide. Átgondoltad már százszor, hogy hogyan fogod kezdeni. Újra és újra eljátszottad a jelenetet: gyerekek bejönnek, te rájuk mosolyogsz, leguggolsz, csicseregtek kicsit. Aztán játszotok, énekeltek, szaladgáltok, mint valami színes családi musical sokszor nézett jelenetében.

Álmodozásodból néhány vékony, de erőteljes hang ébreszt fel. Feltekintesz, és hirtelen... Ott találd magad a középpontban. A tekintetük! Néznek rád, majdhogynem megbabonáznak, rád irányítják gyermeki lelkük minden rezdülését. A pillanat magába szippant. A gyermeki ártatlanság, őszinteség és az érzelmek kavalkádja tölti be a kis termet a maga teljes valóságában, és azt kérdezik: mit játszunk?

Ha egyetlen pillanattal kellene jellemezni, hogy mi a kihívás egy kiscserkész őrsvezetésében, akkor ez lehetne az: *amikor körbeállnak ígöző tekintetükkel, és ezt kérdezik tőled: mit játszunk?*

Itt kezdődik a nevelés, itt kell jó válaszokat adnod – szavakkal, tettekkel, példával és odafigyeléssel.

A játék fontosságáról

Ehhez a korosztályhoz az alapvető nevelési eszköz a **játék**. Ők a játékok világában érzik otthonosan magukat, és ez így van rendjén. Hiszen ha belegondolunk, a játékban kicsiben benne van minden, ami a cserkészlet alapértéke. A kiscserkészek játszva végzik a cserkészmunkát, játszva élik meg a cserkészéletet. Ennek a kereteit a játékszabályok adják: ha betartjuk, akkor mindenki jól fogja magát érezni, ha viszont nem, akkor abból csak elrontott játék lesz, amit egy idő után senki sem akar folytatni. Ezzel is a cserkészletre készítjük fel őket.

A cselekedve tanulásnak is az egyik legjobb formája a játék, nagyon hatékonyan lehet ily módon gyakorlati ismereteket átadni. A kisgyermek otthon is legtöbbször játék közben szerzik meg az alapvető képességeiket: eszközhasználat, mozgáskoordináció, térészlelés.

Fontos, hogy jó játékmester legyél. Ahogy telnek a hetek, hónapok, egyre több olyan nevelés szempontjából fontos helyzetben fogod találni magad, amelyet egy hirtelen előrúgott, épp odaillő játékkal tudsz frappánsan megoldani. A legkézenfekvőbb példa, ami szinte minden túrán előfordul, az üres idő kitöltése. Ezek tipikusan pár percnyi várakozások, amelyek cserkész korosztálytól felfelé önmaguktól elviselhetőek (mert megértik, mert megtanulták, mert van mit kezdeniük magukkal), a kiscserkész korosztálynál viszont ez a pár perc néha maga az örökkévalóság. Várakozni szoktunk pl.: előadás közben, vonatállomáson, bejárat-nál sorban állás közben. Nem mindegy, hogy hol milyen játékot veszel elő. Mérlegelned kell, hogy mennyi helyzetek van, mennyit kell várakoznotok, a gyerekek éppen milyen lelkiállapot-ban vannak. Ezeket a hirtelen helyzeteket meg lehet oldani improvizatív módon, akár egy rögtönzött játékkal is. A legbiztosabb módszer mégiscsak az, ha már előre a fejedben van néhány kinti-benti, helyben ülős-futkározós, gondolkodós-időhúzó játék, amelyek akkor is segítenek, ha éppen te sem vagy a helyzet magaslatán, és nem nagyon tudod a pusztá egyéniségeddel lekötni a figyelmüket.

Mese, rajz, éneklés

Hasonlóan központi szerepet tölt be a nevelési **eszközök** között a **mese**. Ez a korosztály még kifejezetten fogékony a mesékre, az elvont gondolkodásuknak és a belső képalkotásuknak a fejlődéséhez elengedhetetlen, hogy meséljünk nekik. Érdekes többfajta mesét olvasni, majd pedig megkérdezni, hogy melyik hogy tetszett. Általában a kiscserkészek már szeretik a hosszabb és színesebb meséket is, ahol egy hős hosszú utat jár be, és közben mindenféle csodás események, tündérek, varázslók jelennek meg kalandozásai során. A mesélő szerepe szintén lényeges. Minél jobban beleéljük magunkat, a hangunkkal minél inkább visszaadjuk az adott szereplő karakterét, érzelmeit, a gyermek annál jobban át tudja ültetni azt a saját, számára nagyon is valóságos fantáziavilágába.

A kiscserkész a fejlődése során úgy tudja megfelelően feldolgozni az őt ért számos új ingert, ha **lerajzolja, vagy valamilyen valósággá teszi** őket. Ha hallottak egy új mesét, amely megragadta a képzeletüket, utána érdemes lerajzoltatni velük. Ha új élmények érték őket pl. egy bábozáson vagy egy túrán, érdemes ezekről is rajzokat, képeket, szobrokat stb. készíttetni. Egyrészt a gyermekrajzok mindig jól mutatnak egy kiscserkész terem falán, másrészt megint csak egy hatékony eszköz a kezünkben. Ráadásul nem is kell különösebben rákészülni, csak papír és színes írószerek kellene hozzá.

Ki kell emelni még az **éneklést**. Azon túl, hogy még ebben a korban is fejlődik a harmónia és a tonalitás észlelése, a gyerekek szeretnek is énekelni, főleg ha jó példával járunk elől, és mi is vidáman éneklünk velük. Ha a vezetőnek nem épp a legjobb a hallása, akkor is törekedjen arra, hogy tudjon énekelni a gyerekekkel, pl. egy jobb hallású segédőrsvetető közreműködésével, vagy akár a kiscserkészek közül is meg lehet kérni egy jobb képességűt, hogy előéneklésével segítsen (végső esetben megkérni egy másik vezetőt az éneklésre).

A cserkész életformának alappillére az éneklés, túrákon, táborokban, cserkészrendezvénye-
ken számtalanszor előkerül. Akár vonatra várva, akár az őrsgyűlés végén, akár a kézműves
foglalkozás közben. Pozitív hatásai mind lelki, mind kulturális téren is felbecsülhetetlenek.
A gyermekek talán ebben a korban fogékonyak leginkább a népdalok tanulására, és ez
elősegíti a cserkészetben közös kincsként használt énekeknek a folyamatos bővítését.
Érdekes olyan népdá-lokat is énekelni velük, amelyek nem kerülnek elő az iskolai
tananyagban, mégis karaktere-sen közvetítik a magyar zenei kultúrát. Az énekléssel
megtanult szöveg nagyon gyorsan és mélyen rögződik. Ez egy remek és egyben veszélyes
eszköz a nevelő kezében: ha új népdalt tanítunk, nézzük át, gondoljuk végig kétszer is
a szövegét, hogy megfelele-e a mondanivalója ennek a korosztálynak.

További aranyat érő módszerek, bár némileg komolyabb rákészülést igényelnek: bábozás,
ünnepi alkalmakon **kis színdarabok** eljátszása (az egyéni adottságokhoz igazított szere-
posztással), hajtogatás (**origami**), **nemezelés**, **gyurmázás** vagy **agyagozás**, egyszerű
sütik **közös sütése**. Attól még, hogy több szervezést követel tőlünk pl. egy bábozáson való
részvétel, néhanapján kerítsünk ilyen programokra is sort, mert a befektetett energia
busásan megtérül.

A folyamatosság és a példamutatás szerepe

A kiscserkészeknél máshogy telik az idő. Az egyik legnehezebb sajátossága ennek a korosztálynak éppen az, hogy **állandóan impulzusokra van szükségük**. Úgy is lehet fogalmazni, hogy „csüngenek a vezetőn”. Ezért fontos, hogy a programok, játékok, események futószalagon kövessék egymást, lehetőleg sok-sok mozgással.

A kiscserkészek tehát általában a vezetőjükre fókuszálnak, várják a folyamatos „bemenő jelet”, és amint megkapják, rögtön elraktározzák a fejükben. A kiscserkészek agya olyan, mint a szivacs, mindent magukba szívnak. Vagyis nem elég, hogy állandóan le kell kötni a figyelmüket, az sem mindegy, hogy mivel kötik le. Ha zenét teszünk be, akkor kérdés, hogy az milyen zene, ha mesét olvasunk, az milyen mese, ha pedig játszunk, akkor pl. hogyan beszélnek közben a vezetők a gyerekekkel vagy egymással. **A példaadó magatartás** fontosságát ebben a korosztályban nem lehet eléggé hangsúlyozni. Az ő gondolatviláguk még nem nagyon tudja mélyebben kiértékelni erkölcsileg azt, amit tapasztalnak. Ha a vezetőt bizalmukba fogadták, azaz érzelmileg kötődnek hozzá, akkor a vezető minden egyes szavára odafigyelnek és elraktározzák magukban.

Vagyis a kiscserkész a vezetőjéhez elsősorban az **érzelmein keresztül** viszonyul. Ha a vezetővel meg van a bizalmi kapcsolat, a biztonságérzet, az a vezető mondhat bármit, a kiscserkész követi. Ellenkező esetben hangoztathat vagy csinálhat kiváló, követendő dolgokat, a kiscserkész nem fogja utánozni, nem fog szót fogadni.

Légy résen! – A differenciálásról

Szembe kell néznünk azzal is, hogy a kiscserkészek egymáshoz képest sokszor drasztikusan máshol tartanak a fejlődési folyamatban. A valóságtól egyáltalán nem elrugaszkodott példa, hogy akár egy 7 éves és egy 9 éves is lehet ugyanabban az őrben. Míg a 7 éves még az ábécét tanulja, addig a 9 éves már regényeket olvas. Ebben a helyzetben egy olyan ártatlan feladat is feszültségekhez vezethet, mint hogy „mindenki írja fel a nevét egy lapra”. Emiatt lényeges, hogy a vezető képes legyen **differenciálni**, vagyis minden egyes kiscserkészének olyan feladatokat adni, amelyeket a saját szintjén végre tud hajtani. Az ilyen jellegű differenciálásnak előfeltétele, hogy a vezető jól ismerje minden egyes kiscserkészét, minden őrsgyűlés előtt gondolja végig, hogy az adott feladatot egyénenként hogyan fogják tudni megoldani az őrseben. A fenti problémára pl. megoldás lehet, hogy előre elkészített lapokkal készülünk úgy, hogy mindenkinek a neve fel van előre írva, vagy pedig a legnagyobb segítenek felírni a legkisebbek nevét.

A kiscserkész őrsgyűlésre **fel kell készülni**! Elmondható, hogy az összes korosztály közül a kiscserkész igényli a legtöbb előzetes felkészülést a vezetőtől. Ez a korosztály a legaktívabb, ezért minden másodpercben kell valami, ami leköti a figyelmüket. Folyamatosan éreznük kell, hogy a vezetőjük kézben tartja az irányítást. A korosztály előnye, hogy nem nagyon ellenkezik, ha határozott (és vonzó) utasítást kap pl. arra, hogy mi a következő játék, viszont ha egy pillanatra is megérzik, hogy a vezető elbizonytalanodott, viaskodik önmagával, vagy egyszerűen nincs ötlete, hogy most mi következzen, akkor szinte biztos, hogy elszabadul a káosz, amit utána többlet energia-befektetéssel, kellemetlen fegyelmezési tortúrákkal lehet csak helyreállítani.

A hangulatkezelésről

A kiscserkészek van, hogy **hangosak** és sokszor „**idétlenek**”, főleg ha egy csoportban vannak. Ez egy „természetes” jelenség, nem szabad tőle megijedni. Egy hangorkán közepén álló vezetőnek sokszor kedve van a „jól bevált” nevelési eszközökhöz nyúlni: kiabálás, büntetés, sarokba állítás stb. Bár néha tényleg nincs más lehetőség, és emiatt elfogadható ez a fajta fegyelmezési mód, mégis, amennyire lehet, igyekezzünk az ilyen jellegű fegyelmezést kerülni és inkább új feladatok adásával, vonzó játékkal kiváltani.

A kiscserkész őrsgyűlések általában iskola után vannak. Ekkorra már rengeteg feszültség gyűlt össze bennük. Az iskola sokszor merev kerete, a teljesítménykényszer, az érdemjegyek mind belső, elfojtott frusztrációt okoznak bennük (mert az iskolában ugyebár mindig „jól” kell viselkedni). Fokozottan igaz ez egyrészt az elsősökre, akik még az óvoda mesés-játékos világából csöppennek bele hirtelen egy elvárásokkal teletűzdelt környezetbe. Másrészt a (hiper)aktívabb gyerekek is időzített bombaként érzékelik az őrsgyűlést, mert napok óta nem tudnak rohángálni, vagy kiabálni egy jót, mert ha mégis megpróbálják, a tanító néni intót ad. A cserkészlet egy olyan közösség, ahová jó eljárni, engedni kell, hogy ezek a felgyülemlett feszültségek – bizonyos kereteken belül – valamennyire oldódjanak. Jó gyakorlat az, hogy ha a vezető az őrsgyűlés elején érzi, hogy vibrál a levegő, rögtön egy futkározós, hangoskodós játékkal kezd, amivel egyrészt oldja a feszültséget, másrészt eléggé lefárasztja a gyerekeket ahhoz, hogy a nagy rohángálás után meghallgassanak egy szép mesét. A gyerekeknek ebben a korban amúgy is lételeme a mozgás, sokszor tényleg azért rohángálnak, mert a testük igényli ezt. Próbáljuk meg az idétlen, zavaró viselkedés kiváltó okát felderíteni és ne „tüneti kezeléssel”, vagyis egyszerű büntetéssel megszüntetni, hanem magát a kiváltó okot kezelni.

A futkározós, vadulós játékok mellett is a vezetőben legyen jelen a meggondoltság! Cél, hogy elkerüljünk minden olyan helyzetet, amely később bármilyen anyagi kárhoz, testi sérüléshez vezethet!

Összefoglalás

Összefoglalva, az alábbi kihívásokra kell felkészülnie egy kiscserkészvezetőnek:

- komoly felkészülés minden egyes őrsgyűlés és program előtt;
- az őrsgyűlésen állandóan lekötni az őrs tagok figyelmét;
- ehhez fontos az érzelmi kötődés, a példaadó magatartás, ekkor szinte másolják a vezetőt;
- egyéni különbségek alapján differenciált feladatok;
- az alábbi nevelési eszközök profi alkalmazása:
 - o játék,
 - o mese,
 - o rajz,
 - o éneklés,
 - o egyéb alkotó tevékenységek (pl.: gyurmázás, nemezelés stb.);
- úgy fegyelmet tartani, hogy közben engedjük azt is, hogy levezessék a gyerekek a feszültséget.

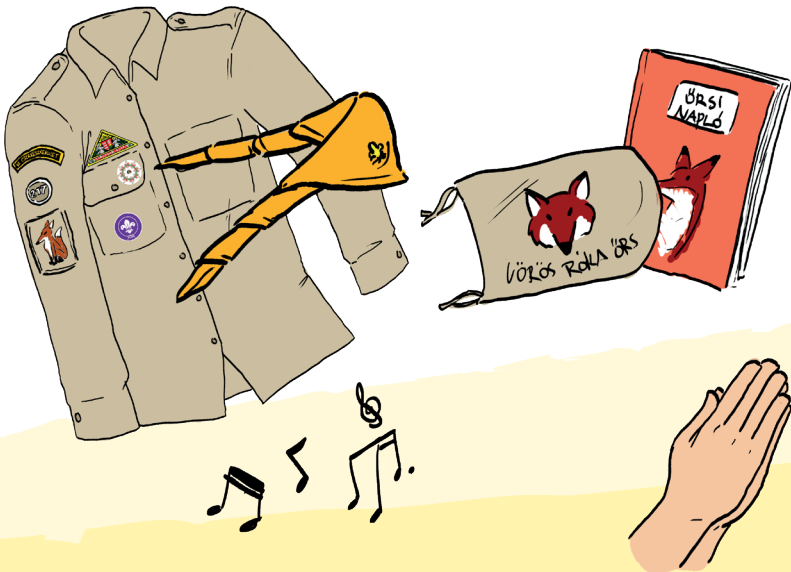
Végszó

Látható, hogy a kiscserkészvezető élete elég bonyolult. Ha a vezető sikeresen megbirkózik a fenti feladatokkal, a jutalma sok-sok csillogó gyerekszempár lesz, ami a legnagyobb ajándék a világon. A kiscserkészvezető, miközben energiát fektet a gyerekek nevelésébe, azt tapasztalja, hogy lelkileg saját maga is kivirul, vidám lesz, és hogy csodálatos módon szinte többet kap a gyerekektől vissza, mint amennyit ő ad nekik. Munkája által megtanítja a kiscserkészeket közösségben létezni, és megalapozza későbbi cserkész pályafutásukat is.

3.4. A kiscserkész őrsvégsősei

A kiscserkész őrsvégsősei sokfélék lehetnek:

- a. egyenruha,
- b. őrsi induló,
- c. őrsi csatakiáltás,
- d. őrsi név,
- e. őrsi zászló,
- f. őrsi jelvény, jelkép,
- g. őrsi titkosírás,
- h. őrsi napló,
- i. őrsi feladatok vállalása, őrsi jótett stb.

Az őrsi külsőségeket azért alkalmazzuk, mert erősítik az összetartozás érzését.

Olyan őrsi külsőségeket kell kitalálni és elkészíteni, amelyek a cserkészethez kötődnek, amiket a cserkészprogramok során használhat az őr (pl. elemőzsiás zsák), és olyanokat is, amiket hétköznapi használhatnak, hogy a mindennapokban is emlékeztesse őket a cserkészségükre, és az őrükre. Jó, ha az őrstagok érdeklődése – közös kedvenc mese vagy játék kapcsán is születik őrsi külsőség (pl. ujjbáb).

Az őr a nevét általában a fiúknál állatról, a lányoknál növényről kapja, illetve a gyerekek és az őrvezető választja. A név értelmezé-séhez csatakiáltást, őrsi indulót is lehet költeni. Fontos, hogy a név hordozzon valami olyan tartalmat, amivel a gyerekek azonosulni tudnak, és ami a kiscserkészséggel (játékosság, vidámság, kíváncsiság stb.) kapcsolatos.

A kiscserkész próbarendszer négy évet ölel fel. Az első végén megkapja a kiscserkészünk a nyakkendőt, utána következik a három szintű pajzs próba. A piros, fehér és zöld pajzs próbák teljesítésekor a kiscserkész a már letett szintnek megfelelő színekkel ellátott pajzs alakú jelvényt kaphat.

Az őrsi külsőségek száma és formája számtalan lehet az őr igénye és kreativitása szerint.

Lehetnek olyan tárgyak, amiből mindenkinek van saját (pl. póló), de olyanok is, ami az őrse közösen, mint a zászló, napló, fényképalbum, titokdoboz, amibe emléktárgyakat, túrán talált dolgokat, közösen elfogyasztott csoki papírját stb. lehet tenni. Ezek az őr „történelmét”, folytonosságát őrzik.

3.4.1. Az egyenruha a kiscserkészeknél

Az egyenruha több fontos funkciót is betölt:

- a cserkésztestvériség és a közösség kialakításának eszköze, szimbóluma;
- tükrözi, hogy viselője tudatosan vállalja a cserkészlet értékrendjét, eszmeiségét;
- információkat szolgáltat viselőjéről;
- és motivációs eszköz.

A kiscserkész korosztály esetében leginkább az egyenruha megszokása, viselete fontos. Az első félévben természetesen még csak ismerkedünk egymással így a közösségnek reménybeli tagjaként vágyik az egyenruhára. A második félévtől érdemes megadni a lehetőséget arra, hogy hordják.

Természetessé válik számukra, ha a rendezvényekre (túra, rajnap stb.) egyenruhában érkeznek, és ott is abban vannak. Természetesen az egyenruha viselése az otthoni indulással kezdődik, tehát abban indul el, és abban érkezik a programra. Ahogy te is mint őv.

Az elsődleges nevelési célunk a korosztályban, hogy megértsék és megtapasztalják a közösséget és a testvériséget. Az egyenruha tökéletes eszköz arra, hogy Tundrafarkasokká, Szamóciákká stb. váljanak, és testvéri kötelék alakuljon ki köztük. Érdemes az általad megalkotott jelvénnel gazdagítani az egyenruhát, ami még inkább összefűzi az őr tagjait.

Másodsorban az egyenruha viselésével kifejezik az identitázásukat, a közösség elfogadását, amire az ígértéttelkor vállalkoznak vagy vállalkoztak. Elkes a korosztályuk, szívesen beszélnek mindenről, ami történt velük, és így az egyenruha viselete egy nagyszerű lehetőség, hogy elmondják másoknak is, hogy ők ide járnak, ide tartoznak, itt érzik magukat otthon.

A kiscserkészeknél már fontos megszerettetni az egyenruha viselését, hogy megszokják azt, cserkész korosztályba lépve természetes legyen számukra, szívesen (és szabályosan) hordják.

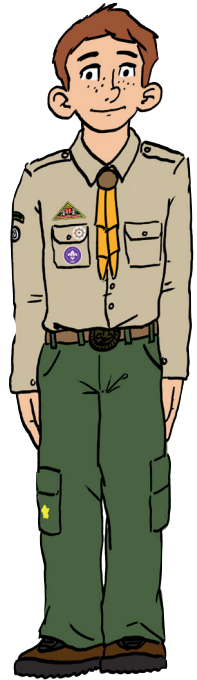
A szülőknek sokszor komoly anyagi megerőltetést jelent az egyenruha beszerzése, annak lecserélése. Segítsétek őket különféle lehetőségekkel, pl.: a használható állapotú, kinőtt egyenruhák megvásárlása, ezek továbbadása az újaknak, egyenruha-vásárlási támogatás biztosítása stb.!

3.4.2. Az őrsi induló és csatakiáltás

A hangulatunkat – akármennyire uralkodunk is önmagunkon – folyamatosan alakítja a környezetünk, minden interakció, amibe kerülünk nyomot hagy rajtunk. A borongós, felhős, szemerkélő reggelen alig van kedvünk kimászni az ágyból, de ha kint ragyog az ég, mi is jobb kedvre derülünk! Ha lenne egy olyan szemüvegünk, amivel ezeket a nyomokat láthatnánk, minden emberben kék-zöld foltokat fedeznénk fel, attól függően, hogy éppen milyen hatások érik őket.

Érthető tehát, hogy nem vagyunk mindig vidámak. Ám ha egy óvatlan pillanatban észrevesszük magunkon a kezdődő levertség tüneteit, ne legyünk restek, fakadjunk dalra! Az ének az a csodálatos eszköz, amely minden szónál pontosabban fejezi ki érzéseinket, hangulatunkat. A magyar népdalok sok generáció szenvedését, szívfájdalmát, örömet és reménységét fejezik ki. A vidám népdalok dallama és szövege egyaránt segít felvidítani miniket. Egyetlen fejfájás-csillapító tableta sem tünteti el olyan gyorsan a migrént, mint a vidám ének a rossz hangulatot! **Fontos tehát, hogy a vidám (és meggondolt!) életre nevelés eszközeként már kiscserkész korban elkezdjük a közös énekléseket, a népdaltanítást,** beléjük nevelve az ének és a zene szeretetét. Ha már most megtapasztalják a népdalok kifejezőerejét, később sokkal fogékonyabbak lesznek új népdalok tanulására, és képesek lesznek – a dal hangulatán túl – mondanivalójára is figyelni.

Az éneklés és a zene önmagában is közösségi tevékenység és közös élmény. A zene különleges kifejezésforma, amivel a kiscserkészvezetők felkelthetik a gyerekek érdeklődését, megtaníthatják őket érzelmeik többszintű kifejezésére. A farkaskölyköknek kezdetben egyszerű gyerekdalokat és mondókákat érdemes megtanítani. A mutogatós énekek gyorsan elsajátíthatók. A kiscserkészeknél a könnyebb magyar népdalokon, gyerekdalokon van a hangsúly, de már a közismert cserkészdalokra is vevők lehetnek. Az őr legfontosabb dala azonban egyértelműen az őrsi induló kell, hogy legyen.

Mi az őrsi induló?

Az őrsi induló az őrs – általában egy népdal vagy katonadal dallamára írt – egyedi zenei szerzeménye. Legfontosabb funkciói:

- védjegy,
- külső jel,
- belső összetartozást erősítő kapocs.

Az induló az őrs védjegye. Minden cégnek van logója, amely mutatja a cég arculatát, amit már messziről felismerünk és beazonosítunk, ha látjuk. Ugyanígy azonosítjuk be az őrsöket indulójuk alapján. Azonos nevű őrsök előfordulnak, de nincs két őrs, amelynek szóról szóra megegyezne az indulója! Az induló egyedisége vitathatatlan, egy őrs indulója meghatározó benyomást kelt, ezért fontos, hogy kellő energiát fektessünk az elkészítésébe. Mint minden alkotómunka előtt, itt is fontos, hogy először „megággyazzunk” a feladatnak, készítsünk helyet, csináljunk kedvet az őrsnek az indulóíráshoz! Csak akkor lehet belevágni, ha már kellően fellelkesültek az őrstagok! A dallam kiválasztásánál a kiscserkészeknél az őrs kedvenc népdala lehet a befutó. Fontos, hogy olyan dallamot válasszunk, amit majd mindenki szívesen és büszkén énekel!

Az induló jel. Jelzi az őrs mozgását, közeledését, segíti a beazonosítást. Menetelés közben már előre felhívja a találkozási ponton tartózkodók figyelmét: „Itt jövünk, figyelj ránk! Mi vagyunk a Kaméleon őrs!” – az indulóval mintha ezt kiáltanánk. A közös élmények gyarapodásával együtt nőhet az induló versszakainak száma. Megénekelhetjük legkedvesebb tábori élményeinket, őrsi kalandjainkat, portyáinkat, akár minden őrstagról szólhat egy-egy strófa. **Az indulót nem csak az őrsvezető írja!** Az indulót minden őrstag sajátjának kell, hogy érezze, amihez feltétlenül szükséges a megírásában való aktív részvétel, természetesen az egyéni képességekhez mérten. Használjunk egyszerű, lényegre törő kifejezéseket, az eredeti népdal szövegrészleteit is felhasználhatjuk. Az őrsi induló az egész őrs szellemi terméke. Így lesz egységes és kifejező.

Az induló erősíti az őrsi összetartozás tudatát. Az őrs „himnuszának” is nevezhetnénk. Hasznos eszköze az őrsi szellem kialakításának, ezért fontos, hogy minden lehetőséget megragadjunk az eléneklésére. A legfrissebb kutatási eredmények szerint együtt énekléskor a kórustagok szívverése is szinkronba kerül. Az éneklés képes befolyásolni az úgynevezett bolygóideg működését, ami érzelmi életünkért, valamint a másokkal való kommunikációért is felelős, de hatással van például a hangszínre is. A hosszabb versszakokból álló dalok éneklésével hasonló hatást lehet elérni, mint a jóga közbeni légzőgyakorlatokkal. Más szóval a dalokon keresztül képesek lehetünk befolyásolni mentális állapotunkat. Ha együtt éneklünk, érezzük a közösség erejét, ami biztonságérzetet ad számunkra, és ahol biztonságban érezzük magunkat, azt a helyet sose felejti el életünkben. Ezért fontos, hogy minél több éneklési lehetőséget adjunk az őrsi összejöveteleken!

Az őrsi összetartozást erősíti a csatakiáltás is. Ha megérkezünk egy helyre, hangosan és magabiztosan jelezzük a környezetünknek érkezésünket. A csatakiáltással tehát elsősorban kifelé jelzünk, de önmagunkat is bátorítjuk, felkészülünk a várható kihívásokra is.

Az ókori és középkori csatakiáltásoknak is kettős célja volt: A harci kiáltásokkal a vitézek egyrészt ellenfelükben igyekeztek rémületet kelteni, másrészt saját félelmüket leplezték. A kiáltozva rohanó katona kilépett önmagából, önkívületi állapotba került, és félelem nélkül rohant neki az ellenséges fegyvereknek. Célja volt továbbá az emberben levő agresszió felkeltése is. Mai divatos szóval a csatakiáltást „pszichológia hadviselésnek” neveznék.

A jó őrsi csatakiáltás:

- **nem túl hosszú:** Legyen tartalmas, ne tartson hosszú percekig.
- **ötletes:** Szóljon többről, mint az őr nevének ismétlése, tegyünk bele valami csattanót, legyen jókedvű és ízlésesen humoros!
- **aktuális:** Bizonyos időközönként fel kell újítani, az őrnek is jól tesz a változatoság, egy idő után különben is megunják...
- **egyedi:** Mindig törekedjünk új ritmusok felhasználására, kerüljük a többi őr csatakiáltásának lemásolását az őrsi név kicserélésével, az minket sem tündet fel jó színben!
- **az őr kiválóságát zengi, de sohasem bántó:** Arra legyünk büszkéek, amink van! Önmagunkhoz képest legyünk jók, és másoknak is engedjük ezt!

A csatakiáltás lehet válaszolható vagy közös-kiabálós. A gesztusok és a jelzésértékű mozdulatok különösen feldobják a csatakiáltást, növelik figyelemfelkeltő erejét. Fontos, azonban, hogy a mozdulat vicces, tartalmas kiegészítése annak, ami az őr egységét szimbolizálja. Farkaskölyköknél érdemes egy kedvelt mondóka átíratát választani, amihez a mutogatás segítséget nyújt a csatakiáltás megtanulásában.

A csatakiáltás – csakúgy, mint az induló – legfontosabb tulajdonsága, hogy vidám. A komor csatakiáltás olyan, mint az életlen kés: használhatatlan, az ilyen csatakiáltásnak éppen a lényege veszik el. A vidám csatakiáltás átsegíti kiscserkészeket a rosszkedven és a levertségen, felvidítja őket, új reményt, új lendületet ad a rájuk váró feladathoz. A csatakiáltás egyfajta tanúságtétel az őr és a cserkész mellett. Megtanítja a kiscserkészeket arra, hogy merjék vállalni magukat és a közösséget, ahová tartoznak.

Fontos, hogy bár őrsi induló és „hivatalos” csatakiáltás is egy van, saját szórakoztatásunkra, a közösség építésére, az élmények összefoglalására nyugodtan költsünk újabb és újabb dalokat, rigmusokat, csatakiáltásokat – ezek színesítik őrsi életünket, és fejlesztik az őr kreativitását.

Felhasznált irodalom:

Zenei Enciklopédia; Frontiers in Neuroscience, 2013. jún. 3.

3.4.3. Az őrsi zászló

Őrsi zászló: Kis méretű, tetszőleges alakú és színű.

Az őrsi zászló egyik oldalán meg kell jelennie:

- az őrsi névadónak,
- a csapatszámnak és
- nemzetiszín szalaggal kell ellátni.

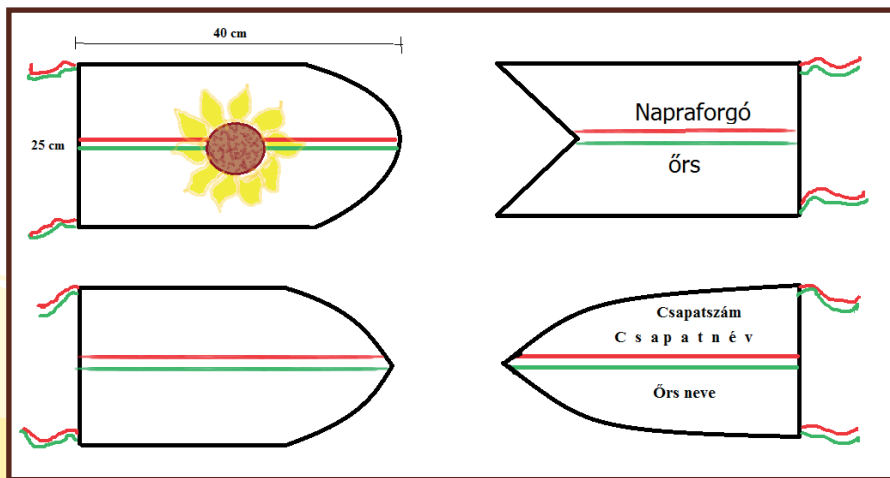
A másik oldalon:

- az őrsi névadó nevének.

Az őrsi zászló az őrs közös szimbóluma. Kifejezi az őrs egységét, mutatja az őrsi névadót, az őrs cserkészzetben elfoglalt helyét (az őrsi névadó nevét, mely csapat tagja) és magyarságát (a nemzeti szalag jelenléte). Esetenként felkerülnek még az őrstagok nevei, a raj vagy az alapítás dátuma. A rúdja sok lehetőséget biztosít arra, hogy az őrs múltját is megjele-
nítsük: bele lehet faragni az őrsi névadó rajzát, esetleg a végére totemként feltenni; rávésni a táborok évét, helyét; rákötni emlékszalagokat, jelvényeket stb. A zászlót minden olyan programra vigyünk magunkkal, ahol az őrsünk jelen van, hogy kifejezzük azt az eszmeiséget, amely közösségünket jelenti.

Az őrsi zászló alakja sokféle lehet. Mérete legfeljebb 30x50 cm, egyik vagy mindkét oldalán, a zászló közepén hosszanti irányba 1 cm széles nemzeti színű szalag fut. Egyik oldalán az őrsi állat/növény képe, a másik oldalon a csapat száma és neve, alatta az őrs megnevezése kap helyet.

A zászló stílusa a csapat hagyományaitól is függhet, de az őrsi szimbólumotokat magatok választathatjátok, tervezhetitek meg.

Kiscserkész korban még kérdéses, hogy az őrsvezető vagy a gyerekek közösen készítsék-e a zászlót. Általában hímezni szoktak rá, de mivel ez a korosztály nagy valószínűséggel még nem tud varrni sem (persze vannak ügyesebbek), ezért más módszerrel is kivitelezhető a zászló elkészítése (ez nem zárja ki, hogy a vezető varrja vagy hímezzen rajta).

Néhány ötlet, hogy mindenki tudjon segíteni az elkészítésében:

- Textilfilccel rajzolni vagy írni az anyagra.
- Dekupázsolni is lehet rá mintás szalvétát. (Ehhez kell még dekupázragasztó és lakk is.)
- Az őrsi „logót”, ha részekre osztjátok, akkor a részeit különböző személyek készíthetik el.
- Így biztos, hogy mindenkinek jut munka.
- Puffy-festékkel is elég látványossá lehet tenni.
- Textilragasztóval különböző anyagokat (vászon, farmer, textilek) lehet egymáshoz ragasztani.

Felhasznált irodalom:

<http://www.cserkesz.hu/vezetok/nevelési-koncepcio/cserkesznevelés-eszkozei/orsikarantokben-levo-eszkozeink>
[Letöltés ideje: 2015. április 2.]

Arculati kézikönyv, Magyar Cserkészszövetség, Budapest, 2015

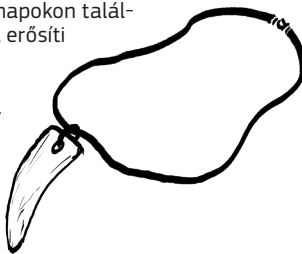
3.4.4. Az őrsi jelvény, jelkép

A legtöbb csapatban a fiú őrsök állatnevet választanak, a lányok pedig egy növény nevét veszik fel mint őrsi név. Az őrsi név a legtöbb esetben egy aranyos állat (Mókus), vagy egy kedves kis növény (Hóvirág). Ha a névválasztás során sikerül a gyerekeket terelgetni egy-egy jól hangzó állat vagy növény felé (Dinó vagy Ribizli) akkor ebből később egy nagyon jó kis jelkép válhat. Tehát a mi esetünkben az őrsi névből indulunk ki, ha őrsi jelképet szeretnénk találni.

Választhattok egy őrsi „totemet”, amit a táborban magatokkal vihetek, gyülekezéskor alá gyűlhetek (pl. egy boton ülő sas). Ez néha nagyon hasznos tud lenni, ha keresitek egymást.

De lehet őrsi „jelvény” egy póló (amit kézzel batikolhattok közösen), amit mindenki büszkén hordhat, vagy egy karkötő. Ezekkel a kiegészítőkkel a hétköznapiakon találkozni nagy kincs. Nem utolsó sorban pedig az összetartozást erősíti (mint egy Fradi sál).

Készíthettek faliújságot is, amit az őrsi jelképpel díszíthettek. Vagy ha van valami kedvelt őrsi foglalkozás, amit mindig szívesen csináltok, ebből is lehet egyfajta jelkép (pl. egy bicikli).

Az őrsi jelvény lehet egy nyaklánc is (mint pl. Vaddisznó őrs, valódi vaddisznófoggal díszített nyaklánc), amit szívesen hordanak a gyerekek.

3.4.5. A kiscserkész őrsben alkalmazható egyéb szimbólumok

Azt hogy egy közös csapathoz tartoztok, nagyon sokféleképpen kifejezhetitek. Lehet sajátos köszönések, ami fiúknál lehet egy jól megkomponált mozdulatsor, vagy csak egyszerűen egy balkezes kézfogás.

Azért, hogy érezzék a gyerekek mindenkinek fontos szerepe van az őrsben, kitalálhattok őrsi tisztségeket is (nótafa, meglepetés felelős, növény felelős stb.). Természetesen ezen megbízatásokhoz feladat is jár.

Lehet őrsi naplótok is, bár a kiscserkész korosztálynak még nehézséget okozhat, de nemcsak írhatjátok, hanem rajzolhattok és ragaszthattok is bele. Ebben a szakaszban nevezhetjük emlékkönyvnek is, mert hát végül is az. Minden fontosabb eseményről készíthettek közösen rövid leírást, 1-2 mondatot, majd őrsötök kiscserkészeivel készített rajzokat ragaszthatok bele. Készíthettek képregényt is az eseményekről. A naplót időnként mutassátok meg a szülőknél is! Természetesen a rajzok mellett tehettek bele fényképeket, és egyes utazásaitok során szerzett vonat-, busz-, vagy belépőjegyeket is beleragaszthatjátok emlékül véghezvitt tetteitekről. Az őrsi naplót még célszerűen te kezeld, de jó, ha mindig más-más ír bele, így egymásról is konkrét emlékek maradnak, mindenki hozzáadja saját magát is. A naplóírással annyiban vigyázunk, hogy elkezdni könnyű, de folytatni az igazán nehéz!

Lehet egyen csajkaszákotok, ültethettek őrsi fát, ami majd egyszer termőre fordul. Lehet különleges tárgyatok (akár egy vaddisznó bőr, vagy egy plüss állat), amit becsben tartotok, és mindig az arra érdemes vigyázhat rá. A lényeg az, hogy bármilyen szimbólumot is választotok magatoknak, a gyerekek egy idő után kötődni fognak hozzá valamilyen formában, és ezáltal talán egymáshoz is közelebb kerülhetnek.

3.5. A kiscserkész őr életé, a korosztályi cserkészélet jellemzői

A programjaink közül a legintenzívebben az őrsgyűlés az, ahol tudjuk alakítani az őr életét, láthatjuk fejlődését. Itt tudjuk megadni az alapokat, egy-egy jól sikerült összefüggéssel. Viszont ezek behatárolt idővel rendelkeznek, csak kicsi lépésekben tudunk építkezni, haladni, átadni a tudásunkat nekik. Eredményességünkhöz több programra van szükség.

Például túrán nagyon sok mindent meg tudunk figyelni a viselkedésükből, emellett hozzá szoknak már kisebb korukban ahhoz, hogy elmenjenek az erdőbe, kimozduljanak a barátaikkal. A természetközelség cserkészletünk egyik alapja, és ha már kis korban megszokják, könnyebb dolga van a vezetőnek cserkész korosztályban. A túrán átélt élmények, például egy jó játék, egy nehezebb hegymenet, vagy egy szép hely, történetet ad a gyerekeknek, amit mint őr tudnak feleleveníteni később. A keretmese a segítségünkre lehet, ha éppen össze akarunk kovácsolni két kicsit rosszban lévő őrtagot, vagy szóra akarjuk bírni a legszótlanabb srácot az őrben. Emellett a játékok, amiket a túrán játszottunk sokkal nyíltabbak, mert más a helyszín, van lehetőségünk bevonni a terepet, a várat, a romot, amit az őrsgyűlésen nem lehet.

Egy másik fontos program az őr életében az a próba, ami után az őr egyszerre kap nyakkendőt, vagy bármilyen próbajelvényt a közösség szempontjából egy felbecsülhetetlen dolog. Nagyon sok mindenre emlékeznek, olyan dolgokra is, amire mi már nem. Mielőtt megkapnák a nyakkendőt, érdemes velük személyesen négy szemközt beszélni, akarják-e, tudják-e mivel jár a cserkészlet? Természetesen ezt az ő nyelvükön kell közölni.

Minden év legintenzívebb nevelési alkalma, a leghosszabb együtt töltött idő a tanyázás. Itt a nap minden percében velük vagyunk, látjuk a viselkedésüket teljesen. Nagyon sok mindenre ekkor derül fény. Ki az, akinek honvágya van, ki az, aki teljesen máshogy viselkedik. Nekik minden új ilyenkor, ezért sok dologgal nem szabad őket egyszerre bombáznunk, és itt nem a programokra, hanem a cserkészlet módjára gondolunk.

Korosztályos adottság révén olyan helyre tervezzük a tanyázást, ahol van ház. A ház biztonságot ad, s egy kis lépés a családtól való távolodásban. Sokkal könnyebb a fürdés, logisztika, főzés is, és így több idő marad a gyerekekre.

A kiscserkészek még nem építkeznek, nem készítenek magas, erős tábori építményeket, de ha van rá lehetőségünk, készíthetünk bunkert, ami lehet akár az erdőben egy kis eldugott rész, amit otthonossá teszünk. Itt lehet az őrs a csendespihenőkben, vagy ha van lelki program azokat itt meg lehet tartani. Ha közösen használtak valamit, közös a titok az élmény, és tapintható is az eredmény. Büszkéek lesznek minden ilyenre, főleg ha szemlénél külön megdicsérik az egész őrsöt.

A programok kialakításánál is oda tudunk figyelni, hogy az őrs merre és hogyan fejlődjön. A meseerdő egy nagyon misztikus program, ami a gyerekek szempontjából élmény, titok, a vezetők meg nem emlékeznek arra, hogy mi is történt előző este. Egy közös titok nagyon nagy erőt tud képviselni.

A szemle pontversenye mindig fontos a gyerekeknek, így elérhető az is, hogy egymásnak segítsenek akár szó nélkül, vagy a kissé trehányabb gyerkőcök is rendszeretőbbek lesznek. Emellett érdemes minden napra szolgáltatokat kiosztani, mint például a terítés, mosogató, a meglepetés szolgálat. Egy közös meglepetés, ami nagyon hasznos a tanyázáson, büszkeséggel tölti el az őrsöt, mert látják a többiek is a korosztályban, hogy igen ők ennyire odafigyeltek rájuk.

Minden esetben meg kell vizsgálni, hogy az adott kiscserkész-módszerek közül melyik illik legjobban az őrshöz és a korosztályhoz. Egyre több dolog fog belekerülni az őrs életébe és egyre könnyebb lesz elérni velük a kitűzött célt.

3.6. Az EINK - dimenziók szerinti élet

Lelki terület

Kiscserkészeknél sokszor bátortalanabbak vagyunk, kevésbé foglalkozunk a lelki kérdéskörrel. Miért?

- „Az imát sem bírják ki nevetés nélkül”. Úgy érezzük, hogy nem elég komolyak ehhez.
- Nem tudjuk, hogy mi a kiscserkészek szintjének, érettségüknek a megfelelő, kicsit megfoghatatlannak érezzük.
- Nem vagyunk magunkban sem teljesen biztosak.
- Nagyrészt jár hittanóra, így az elméleti tudást, ismereteket megszerzik ott, de magával a hittel hogyan foglalkozunk kiscserkészekkel?

Igen, ezek mind jogos érvek, kérdések, és tényleg nem könnyű, de vannak a gyerekek szintjének megfelelő játékok, énekek és számtalan lehetőség, amivel élvezetesen lehet foglalkozni a témakörrel. Bátran és lelkesen kell próbálkozni!

Íme, néhány segítség:

Mérjük fel a gyerekek helyzetét, családi hátterét e téren!

- Vallásos/vallását nem gyakorló/semleges/ateista család

Az nagyon ideális és rendkívül nagy segítség, ha a család is hívő, rendszeresen járnak templomba, otthon együtt imádkoznak, és ilyen szellemben nevelik a gyerekeiket.

Ha van közülük a valláshoz, de nem gyakorolják, az nem gond, amennyiben engedik, hogy a gyerek velünk, a hatásunkra gyakorolja a vallását, de neked itt több mindent kell tenned, mint egy vallásgyakorló családból érkező kiscserkész esetén.

Vannak családok, akik teljesen távol állnak a vallástól, nekik nagyon kis részük lesz kiscserkész. Ha tisztában vannak azzal, hogy a cserkészet egyik alapja a hit, és engedik így is, hogy járjon, és nem akadályozzák a vallás gyakorlását, akkor nincsen gond, bár nem könnyű a helyzeted. Nyugodtan kérj segítséget rajparancsnokodtól!

• Egyházi iskola/állami iskola

Ha a kiscserkész egyházi iskolába jár, az is nagy segítség, mert az iskola szellemisége, a hittanórák, bibliaórák hatással vannak rá, ott sok mindent megtanul. Ilyen esetben könnyebb lehet a dolgod.

Ha állami iskolába jár, akkor is tanulhat hittant, akár az iskolában, akár az egyházközségben/gyülekezetben.

• Felekezetek

Ismerd kiscserkészeid felekezetét. Vedd figyelembe a különbségeket!

Lehetőségek őrsi keretben

Évközi időben, időszakhoz nem kötött lehetőségek:

- Fontos, hogy a kiscserkész foglalkozás előtti, utáni imát mondjuk. Sokkal érthetőbb és egyszerűbb számukra szövegben is, mondanivalóban is, na meg persze rövidebb és kevesebb időt igényel - kevesebb ideig kell csendben, fegyelmezetten állni.
- Saját őrsi ima írása és annak mondása/éneklése, gyerekek saját szavas imája (meghatározva: valamit megköszön, kér stb.).
- Ott alvós programon esti beszélgetések.
- Bibliai történetek feldolgozása (pl.: bábozás, ragasztás stb.).
- Rövid tanulságos lelki történetek olvasása, feldolgozása.

Bruno Ferrero: Jóknak szóló történetek; Aranyhalak titka,

Fésűs Éva: Ezüsthagedű; Csupafül,

Margreiter S. – Steindl S.: Egy kis szív története,

Farkas Jánosné: Fehérke,

Leszkai András: Moha bácsi meséi,

Zárba illő kulcs I., II.,

Kötőjeles történetek

- Őrstagok védőszentjeinek megismerése, névnapokkor megemlékezés róluk.
- Őrstagok példaképének megismerése.

- Énekek

Ároni áldás őrsi ünnepekre.

Taizéi énekek: Jézus életem, A béke napja közel, Várj és ne félj, Jó az Úrban, Gyújts éjszakánkba fényt, Bizakodjatok, Ahol szeretet, Ne félj, ne aggódj stb.

Mutogatós dalok: Pillangó, ha lehetnék, Kicsiny kis fényemmel, Jól vigyázz kicsi kéz, Az Úrnak szüksége van, A bolond homokra épített stb.

Adventben

- Őrsi jótett kitalálása

Kitaláltok egy-két közös jócselekedetet, amire oda kell figyelni és minél többször megtenni a következő őrsgyűlésig. A következő őrsin megbeszélitek, elmondják élményeiket, ki mennyiszer tudta megtenni. Ha nincs meghatározott jócselekedet, akkor „csak úgy” is megbeszélhetitek, összegyűjthetitek a jócselekedeteket.

- Adventi koszorú-készítés majd heti gyertyagyújtás és ima mellette.

- Karácsonyfa feldíszítése jótettekkel „jócselekedet angyal/csillog/hópehely”.

Színes papírból kivágtok egy kedvetek szerinti formát, amit vagy annyi apró jelecskével díszíthettek fel, amennyi jócselekedetük volt, vagy minden jócselekedetet felírhatnak rá, vagy annyit tehetnek fel abból a fára (pl. annyi hópihét, amennyi jócselekedetet tettek).

- Angyalkázás

A hagyományos ajándékos angyalkázás, ahol mindenki vagy készít, vagy vesz egy kis ajándékot a kihúzott társának, nem mindig jól sül el (pl.: nem örül neki, nem tetszik, már van ilyen neki, kicsi rá, nagy rá, egyik túl kicsit és olcsót, a másik sokkal drágábbat, nagyobbat kapott, szülőknek plusz teher lehet stb.). Használj inkább a minőségidő-ajándékozást, ami úgy néz ki, hogy kihúzzák egymás nevét, és akit kihúzott annak kell egy közös programot ajándékozni, egy közös programra meghívni, pl.: közös kocsolyázás, közös kézműves, közös játék otthon vagy játszótéren stb. Így mindenki ad egy közös programot a társának és kap egyet, ahova őt hívták meg. Ez a közös élmények által a barátságok, a kapcsolatok erősítésére is jó, és a szülőknek sem kell pénzt költeni, ezenkívül megismerhetik a szülők a gyerekek őrstársait, szülőtársakat is. Amikor megvolt az összes program, akkor tartsatok egy élménybeszámolót, ahol elmesélhetik a közös élményeiket. Nagyon élvezik a gyerekek, és a szülők is biztosan lelkesen támogatják az ötletet.

- Betlehem-készítés

Sokféle anyagból, pl.: terményekből, papírból, anyagokból stb. készíthettek saját betlehemet.

- Betlehemezés megnézése

Szerepelhetnek is benne, vagy ha nem, elmehettek, megnézhetitek, ezzel is bekapcsolódva a plébániai életbe.

Nagyböjtben

- Őrsi jótett
- Őrsi barkaszedés, majd szentelés (ha katolikusok vagytok)

Ha szedtek barkát, akkor virágvasárnap mehetnek együtt egy gyerekmisére, ahol megszentelik azt.

- Gyerek keresztút

Vannak kifejezetten gyerekeknek szóló keresztutak, elmehettek egy kálváriára, de a templomba is. Készíthettek saját keresztutat, például viszel stáció-színezőt, amit a gyerekek kiszíneznek.

Lehetőségek raji keretben

Évközben

- „Betlehemes meseerdő”
- Szent Miklós nyomában

Kcs rajprogram keretében Mikuláskor Szent Miklós keretmesével.

- Szeretetkirándulás

Karácsony előtt gyűjtsetek össze a már nem használt ruhákat, játékokat és egy-egy őrsvizitárs családnak.

- Rajvédőszent ünneplése (katolikusoknál)

Ha van a rajotoknak védőszentje, akkor a védőszent ünnepek megemlékezés, történetének feldolgozása, módszertani játék vele, ima hozzá, a szent imájának mondása stb.

Tanyázáson

- Gitáros énekek tanulása
- Mécses továbbadás-hálaadás az esti szertartáson
- Angyalkázás a portyán, tanyázáson

Akit kihúzott, rá odafigyel, beszélget, törődik vele.

- Taizéi imapercek

Fontos, hogy rövid legyen!

- Esti mesék keretében lelki témájú mese
- Szertartásokon imaszolgálat

Őrsileg készülnek, találják ki, gyerekek mondják.

- Szenttartásokon énekes ima: Hálát adok, hogy itt a reggel, Hálát adok, hogy itt az este kezdetű éneket énekelni. Ugyan sok versszak, de ha a szenttartások előtt megtanuljátok, akkor gyakorlás után menni fog.

Egyéb ötletek

- Csapatotthonban lelki sarok kialakítása

Helyeztetek el ott a Szentírást, egy keresztet, rövid imákat (katolikusok esetében esetleg szentek képeit, pápa fényképét stb.).

- Gyerekek keresztelőjére, elsőáldozására elmenni, garantáltan nagyon fog örülni, és neked is nagyon szép élmény lehet! Érti, hogy neked is fontos, osztozol örömeiben és támogatod ezen az úton.

- Őrsi védőszent, példakép választása

- Őrsi tárgyak pl.: gyertya, közös imakönyv stb.

Érzelmi terület

A kiscserkész kor egyik szépsége, de egyben nehézsége is, hogy a kcs-k cselekedeteit még leginkább érzelmei vezérlik. Nagyon tudnak örülni és nagyon el tudnak keseredni is, és ezt ki is mutatják. Végezzetek olyan feladatokat, ahol érzelmeiket szavak nélkül fejezik ki (pl.: elmutogatják, lerajzolják).

Írme egy játékötlöt, amit a piros pajzs próba megszerzése után már alkalmazhattok:

Linzer gyakorlat

Cél: képesek legyenek önmagukról megnyilatkozni és gyakorolják az egymásra odafigyelést

Alkossatok párokat, majd álljatok egy körbe oly módon, hogy a pár egyik tagja a külső, a másik tagja a belső körben áll egymással szembefordulva. Nevezz meg különböző témákat, amelyekről a párok egy meghatározott időtartam alatt beszélgethetnek. Ennek az időtartamnak a felében az egyik fél a beszélő, míg a másik figyel rá, majd ezután szerepet cserélnek. A témák váltásánál a körök elmozdulnak, és mindenki új párt kap, így mindenki lesz mindenkinek a párja. A témák kezdetben mindennapi, könnyed, egyszerű dolgok, majd egyre komolyabb és bensőségesebb kérdések kerülnek szóba. A témák komolyodásával nő a ráfordítható időtartam.

Példák témakörökre és időtartamra:

- A kedvenc játékod. (1 perc)
- A múlt hétvégi programod. (1,5 perc)
- Eddigi legboldogabb cserkész élményed. (2 perc)
- Egy kellemetlen cserkész élményed. (2 perc)
- A legjobb barátod. (3 perc)
- A legnagyobb ellenséged. (3 perc)
- Három kívánságod. (4 perc)
- Amitől nagyon rettesz. (4 perc)

Folyamatosan figyelj oda, hogy nem érint-e a téma túl komolyan valakit, nem reagál-e rá érzékenyen. Ha valaki nem kíván az adott témáról beszélni, kiléphet a körből. Ő dönti el, hogy a következő témánál visszaáll-e vagy végleg kimarad. Ha valaki ilyen módon pár nélkül maradna, állj be te a körbe.

Ha vége a játéknak, dolgozzátok fel, beszéljétek át:

- Mi volt könnyebb: beszélni vagy meghallgatni a másikat?
- Melyik témáról volt a legnehezebb beszélni, és miért?
- Milyen érzés volt beszélni benső dolgainkról, sikerült?
- Milyen érzés volt mások benső dolgait meghallgatni?

Játékokon kívül a legfontosabb, hogy ismerd meg őrstagjaidat, beszéljess velük, ne csak őrileg, hanem egyénileg is. Ha teheted, mindig kísérj haza valakit. Az alatt a néhány perc alatt sokkal többet megtudhatsz róla, az érzelmeiről, annak okairól, mint akár több őrsgyűlés alatt.

Testi terület

A kiscserkészek örökmozgók. Ezért a programokat, őrsgyűléseket mindig úgy építsd fel, hogy legyen elég tér és idő a mozgásos játékokra. Legyen szó akár fogóról, labdajátékokról vagy bármi másról, ami által levezethetik soha el nem fogyó energiáikat.

Az EINK szerint a kiscserkész kor végére elérendő cél, hogy ismerje testrészzeit. Sok olyan játék van, ami ebben is segít. Erre is adunk példákat.

Ugri-bugri

Előre a jobb kezedet, utána hátra,
előre a jobb kezedet, utána rázzad,
utána ugri-bugri, utána forgás,
tapsolj egyet pajtás.

Előre a bal kezedet, utána hátra,
előre a bal kezedet, utána rázzad,
utána ugri-bugri, utána forgás,
tapsolj egyet pajtás.

Előre a jobb lábadat, utána hátra,
előre a jobb lábadat, utána rázzad
utána ugri-bugri, utána forgás,
tapsolj egyet pajtás.

Előre a bal lábadat, utána hátra
előre a bal lábadat, utána rázzad,
utána ugri-bugri, utána forgás,
tapsolj egyet pajtás.

Előre a jobb füledet, utána hátra,
előre a jobb füledet, utána rázzad,
utána ugri-bugri, utána forgás,
tapsolj egyet pajtás.

Előre a bal füledet, utána hátra,
előre a bal füledet, utána rázzad,
utána ugri-bugri, utána forgás,
tapsolj egyet pajtás.

Körben állva játsszuk, az adott testrészünkkel azt csináljuk, amit éneklünk (benyújtjuk a kör közepe felé, rázzuk stb.). A játék tetszés szerint folytatható tovább újabb testrészekkel: váll, könyök, térd, fenék, has, orr, nyelv stb.

A fejem, a vállam, a térdem, a bokám
A fejem, a vállam, a térdem, a bokám,
a térdem, a bokám,
a térdem, a bokám.

A fejem, a vállam, a térdem, a bokám,
a szemem, az orrom, a fülem, a szám.

A játék közben megérintjük ezek a testrészeinket és egyre gyorsabban mondjuk a mondókát (pl. bal kezünkkel a bal térdünket és ezzel egy időben jobb kezünkkel a jobb térdünket stb.).

A testi területhez tartozik még az egészséges táplálkozás, a higiénia is. Ezekre különös hangsúlyt raji portyák és a tanyázás kapcsán fektethetsz, de már őrszüléseken is sok olyan módszertani játékot alkalmazhatsz, ami ezek megismerését segíti. (Ne csak őrsi édes-séget készítsetek, hanem őrsi gyümölcssalátát is.)

Értelmi terület

Mekkora felfedezés egy gyereknek, amikor a gyufa tényleg meggyullad a nagyítótól, vagy amikor a pupillánk tényleg kitágul és összehúzódik! Mire a gyerekek kiscserkész korba érnek, abszolút fogékonyak lesznek ilyen élményekre.

Ebben a korban még megvan az őszinte gyermeki érdeklődés, a világ megismerésére való vágy, más részről a szellemi képességeik lényegesen magasabbak, mint pár évvel ezelőtt. Ennek a két jelenségnek a kombinációja teret ad izgalmas tevékenységeknek. Ezeket az értelmi és logikai képességeket meg lehet lovagolni, ez izgalmas és fejlesztő lesz a gyerekek számára.

A figyelem és a memória erősödik. Ennek köszönhetően jól működhetnek KIM játékok, hotel-portás, karmester stb. Bőven van játékkészlet, fedezzük fel! Figyeljünk arra, hogy ki tudjunk lépni abból az iskolához kötődő sémából, hogy megtanítsunk valamit. Az iskolában sokszor szűk időkeretben nagy ismeretanyagot kell átadni, emiatt sokszor a mennyiség a módszert meghatározó tényező, és nem az élményadás. Természetesen a cserkész keretek között is van sok hasznos átadható tudás, viszont kiscserkészek számára alig van olyan, amit „muszáj”. Inkább legyen kevesebb, de az legyen mindenképp érdekes, élménydús. Ilyen a legelején említett két példa is, az adott elméleti tudást ténylegesen kipróbálják a gyerekek, ezáltal jobban élvezik, de jobban meg is jegyzik!

A tudás mellett fontos a fejlődő problémamegoldó és logikai képességekkel foglalkozni. Egy szimpla barkochba vagy Amerikából jöttem is erre válaszol. Akár lehet csinálni egy végletekig leegyszerűsített nyomozós játékot. Vagy keressenek és kombináljanak össze bármit, ami el van rejtve és szét van szedve. Vegyük észre, hogy az a játék is ide tartozik, amikor nyolc gyereknek meg kell állnia négy lábon és négy kézen. Először ki kell találni, hogyan álljanak össze, utána jön a megvalósítás. Sőt, ez egy együttműködésre építő játék, úgyhogy az őrsvetetését is fejleszti! Érdemes ezekre a játékokra is gondolni, ahol az értelmi kihívás mellé egy mozgásos elem is társul.

Rengeteg lehetőség van ezen a területen, de mértékkel kell adagolni. Ebben a korban a gyermekek reálisan 15-25 percet tudnak egy dologra koncentrálni, ha ezt túllépjük, unalmassá válhat számukra az őrsgyűlés, és így elvesztjük a témához szánt élményt.

Az értelmi területtel foglalkozni munkás, és sokszor jelentős előkészületet igényel. Viszont megéri a fáradságot, egy különleges és érdekes szeletét adja a cserkész munkánkhoz.

Társas terület

Ki ne látott volna már kislányok egy csoportját őrsvezető-tyúkanyó körül csoportosulni, vagy kiscserkész fiú őrst brutális hangon csatakiáltani? Érezzük, hogy ilyenkor valahog nagyon együtt vannak! Hogyan jutnak idáig? Miért jó ez?

A gyerekek a cserkészletben egy kicsi csoportba csöppennek – az őrsbé – ahol egy náluk alig idősebb „gyerek” – az őrsvezető – foglalkozik velük. Egy ilyen kis csoportban nincs szürke tömeg, mindenki látszik. A gyerekeknek még bőven alakul az önképük, számít nekik, kik is ők az őrson belül. Szintén fejlődik még a kommunikációs készségük, illetve a társakkal való együttműködés dinamikája. Sok lehetőség van ezen a területen!

Az egyik meghatározó kapcsolat a gyerek és az őrsvezető közötti (lásd korábbi fejezetek). A másik jelen lévő kapcsolat a gyerekek közötti. Rengeteg kommunikációs és konfliktus helyzet van, amit még csak most próbálgatnak a gyerekek. Ez így van jól. Viszont figyeljünk oda és segítsük őket, hogy ezeket egyre jobban oldják meg, illetve hogy ne okozzanak sérülést egymásnak. A kölcsönös tisztelet érdekében jó az, ha mindenkiben meg tudjuk találni, amiben ő jó, és úgy, hogy az őrstársai is ezt lássák, és elismerjék. Van, aki nagy-szerűen összerántja a csapatot és viszi csatába egy hadijátékban. Van, aki kicsit ügyetlenebb, de nagyon jól tud viccet mondani.

Két irányba kell figyelnünk, amikor ezen a területen szeretnénk fejleszteni. Egyrészt az egyes gyerekekre, és az ő társas készségeikre, másrészt egyben az őrre mint összetartó csoportra.

Az egyes gyerekek esetében változhat, hogy mire fektetjük a hangsúlyt. Megkérdézhetjük magunktól:

- Tud a gyerek kompromisszumot kötni?
- Képes kifejezni a véleményét?
- Képes (apró) felelősséget magára vállalni?
- Képes felsőbb utasítást követni?

Innen láthatjuk, hol érdemes fejlesztenünk. Például egy félfőbb gyereket hozhatunk olyan helyzetbe, hogy ő döntsön el valamit. Akár csak azt, hogy milyen színű labdát válasszanak. Ha a frissen szerzett labdával rögtön tudnak is jól játszani, akkor a gyerek megkapja a megerősítést, hogy a döntése jó irányba ment. Vagy egy nagyhangú gyerekek esetében játszhatunk egy olyan játékot, ahol kigyóban kell rohángálni, és betehetjük középre, ahol ő egy egyenrangú láncszem lesz a többiekkel.

Az egész őr számára erősíthetjük, hogy a tagok komolyan beletartoznak ebbe a csoportba, és hogy ez a csoport jó. Erre illeszkednek az őrsi jelvények és identitás elemek: ilyen a fent említett csatakiáltás is. De lehetnek ehhez hasonló alkalmi alkotások, például egy mese megjelenítése egy közösen készített plakáton.

Amikor őrsgyűlésre készülünk, sokszor versenyzős játékokból indulunk ki (gondoljunk csak a fogócskára), de az együttműködő játékok az őrnek ezt az összetartozását erősíteni tudják. Egy klasszikus példa, amikor az egész őrnek úgy kell összeállnia, hogy csak 4 láb és 3 kéz érjen le a földre (persze a 4, 3 ízlés és létszám dolga). Ennek aztán kevésbé céltudatos változatai is működhetnek, például amikor egy tárgy megy körbe, mindig egy meghatározott szóval átadva. Növelhetjük a tárgyak számát, sőt lehet olyan, amit mindig két vagy három távolságra kell továbbadni. Nagyon jók még az őrsi szolgálatok. Ha közösen sütünk valamit a szomszéd őrnek, érezzük, hogy jót csináltunk, ráadásul közösen.

Van itt azért egy apró veszély a két irány kapcsán. Előfordul, hogy a gyerek szeretne az őrshöz tartozni, de valamiért nem érzi befogadva magát. Ilyenkor az történik, hogy fura, felvett viselkedéssel próbálja magára felhívni a figyelmet, vagy vagánynak mutatni magát. Vegyük az ilyet észre, és oldjuk meg, hogy szerepjáték nélkül váljon az őr részévé.

Amint látszik, a társas terület nagyon dinamikus és izgalmas a kiscserkészek számára. Sok új helyzettel és kapcsolattal találkoznak, és nagyon sokat tudunk abban segíteni, hogy ebben talpraesettek és kiegyensúlyozottak legyenek!

Felhasznált irodalom:

<http://www.osztalyfonok.hu/cikk.php?id=175>
[Letöltés ideje: 2015. május 15.]

3.7. A kiscserkész őr életciklusa a korosztályban

Az őr, mint minden csoport életét sajátos fejlődési szakaszok jellemzik. Az egyes korosztályokra más-más ciklus jellemző, azonban érdemes a teljes fejlődéssel tisztában lenni ahhoz, hogy az adott szakaszt megfelelő módon tudjuk értelmezni, hogy lássuk honnan hová tart a csoport.

De mi is a csoport? Definíció szerint „*célorientált, valamely tevékenység együttes, közös végzésére vállalkozó, egymással állandó és szoros kapcsolatban álló személyek összessége*”. Az őr esetében egy olyan különleges csoportról beszélünk, ahol adottak a személyek, a tagok, adott a cél és a tevékenységek is, ahol az őrsvezető feladata, az állandó, szoros kapcsolat és kötődés, és ezáltal a jól működő közösség kialakítása.

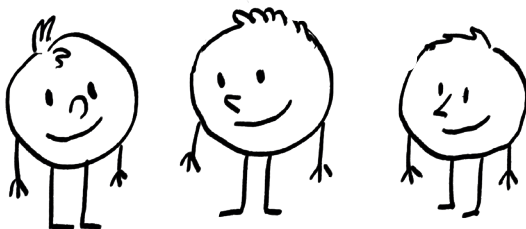
Az őrsvezető helye és szerepe a csoport formálódása során folyamatosan változik. Ahogy a tagok egymás közti kapcsolata kialakul, központi szerepe azzal párhuzamosan egyre inkább háttérbe szorul. Eleinte az őrsvezető az őr középpontján helyezkedik el, a tagok mindegyike kapcsolódik hozzá, ám egymással nincs, vagy nincs szoros kapcsolatuk. Később, amikor megismerik egymást, és közös élményeket szereznek, a tagok között is kialakul a kapcsolat, mely egyre szorosabbá válik. Ebben a szakaszban a vezető szerepe még jelentős. Végül, amikor a csoport közösséggé alakul, a vezető kiszorul a központi helyzetéből, ám megtartja „első az egyenlők között” szerepét.

Az órs élete a következő lépcsőkből épül fel:

1. Megalakulás szakasza (forming)

- énbemutatás (egyéni értékek)
- ismerkedés
- formálódás
- a társak és a feladat megismerése
- az alapelvek tisztázása
- kezdeti elszántság és lelkesedés

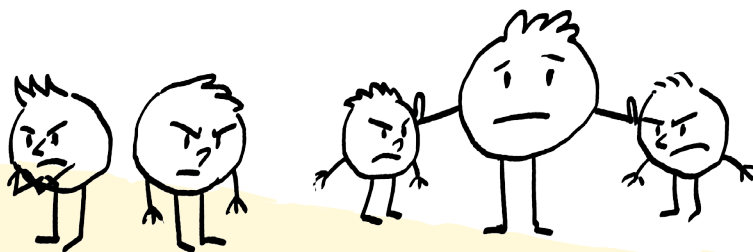

Alakulás

2. Viharzás időszaka (storming)

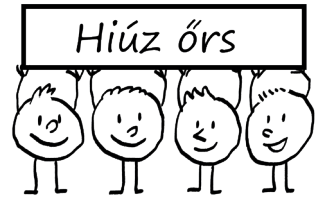
- kritikus szakasz
- a csoporttagok próbálják egymást befolyásolni
- szembesülnek a tagok mélyebben egymás személyiségével
- felszínre kerülnek a konfliktusok
- megindul a harc a csoporton belüli pozíciókért és szerepekért
- végén: (ha a csoport nem bomlik fel) mindez rendeződik és kialakul a munka-megosztás és a szerepek rendje
- a tagok elfogadják egymást és magukat a csoport részeként, ezzel a csoport megteszi első lépését a közösséggé válás felé

Viharzás

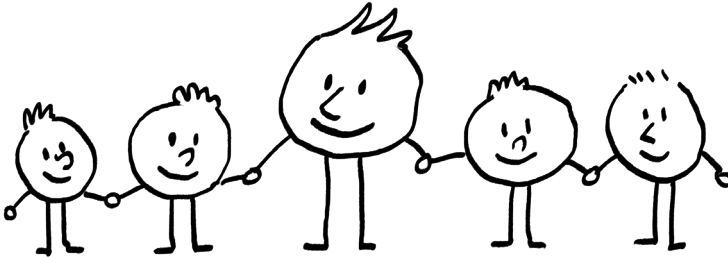

3. Normaképzés ideje (norming)

- a közösség megszilárdulásának szakasza
- kialakul a pozitív csoporttudat
- megfogalmazódnak világos célok és normák
- véglegesen kialakulnak a csoporton belül érvényesülő elvek és szabályok

Normaképződés**4. Működés szakasza (performing)**

- érdemi tevékenység
- optimális teljesítmény
- együttműködés
- a konfliktusok kezelése jól működik

Működés**5. Megszűnés, átalakulás (adjourning, transforming)**

- csoport felbomlása, átalakulása

Fontos szem előtt tartani, hogy a csoport alakulásának egyes szakaszai, bár jellemzőek lehetnek egyik-másik korosztályra, nem vonhatunk párhuzamot a négy szakasz és a négy korosztály között, hiszen lehetséges, hogy egy őr cserkész korosztályban alakul, az első szakaszt azonban ekkor sem hagyhatja ki. Valamint lehetséges a visszalépés a fejlődési ciklusok között, pl. ha új tag érkezik a közösségbe.

A kiscserkész életé minden esetre biztosan a megalakulás szakaszával kezdődik az első évben. Az őrsvezetőnek érdemes célul kitűzni, hogy mindenféleképpen eljussanak a tanyázásig a második életszakasz végére, vagyis a viharzások nagyjából elmúljanak addigra, hogy ott már a közösség megszilárdulásán legyen a hangsúly. Ez azonban a gyerekek korosztályi jellemzői miatt nem mindig kivitelezhető, mivel a barátok váltogatása, a gyakori összeveszések és kibékülések töredezetté teszik ezt a folyamatot.

Ha működik az a szabály, hogy a tanyázáson azok vehetnek részt, akik év közben rendszeresen részt vettek a programokon, tehát volt lehetőségük beépülni a közösségbe, megtalálni a helyüket, akkor ez már jó kiindulópont lehet a nyári együttléti folyamán, hiszen ha ekkor új tag csatlakozik a csoporthoz, a tanyázáson újrakezdődik az űrs formálódása, alakulása.

A kiscserkész űrszervezőnek számítnia kell arra, hogy minden évben visszalép az űrse az első szakaszba. Ez egyrészt annak lehet köszönhető, hogy új tagok érkeznek a csoportba, másrészt annak az említett korosztályos tulajdonságnak, hogy ekkor gyakran alakulnak át barátságok, harmadrészt pedig azért, mert a kisebbek még maguk sem tudják, miben erősek, az élet minden területén keresik a helyüket és szerepüket. Számukra a nyári három hónap még nagy változásokat tud hozni.

Ha kedvezőek a feltételek, a kiscserkész űrs eljuthat a harmadik szakaszba, működhet a korosztálynak megfelelő saját elvekkel és szabályokkal, sőt, ennek elérése kell, hogy a kiscserkészszervező célja legyen. A működés szakasza azonban még nem kell, hogy elérendő cél legyen, ez a korosztály még leginkább a formálódásról, megalakulásról szól. Természetesen a működés elengedhetetlen minden közösségnél, de egyelőre még távoli célként kell erre tekinteni. Az utolsó szakasz pedig természetesen minden korosztályban kerülendő, ám létezése tagadhatatlan és sajnos akár a kiscserkész életében is elkövetkezhet, természetesen a 3. és 4. szakasz kihagyásával.

3.7.1. A kiscserkész űrszervező eszközei a közösségi életciklus feladataihoz

Az űrszervezés kezdetén nehéz, hogy gyakran számodra és a gyerekeknek egymásnak is teljesen ismeretlen emberekből kell közösséget alkotnod. Az előző fejezetben ismertett szakaszok közül a kiscserkész számára az első a legfontosabb, azaz a megalakulás. Ekkor ismerik meg a többi űrtagot és az űrszervezőt is. Új barátságokat alakítanak, de még meglehetősen felszíneseket, amik könnyen véget is érnek, majd újak kötődnek helyettük/mellettük. Ebben a szakaszban az űrszervező a fő irányító, aki vezeti a csoportot, a csoport pedig mindenben rá hallgat. Segít abban is, hogy kapcsolatok alakuljanak, a tagok egymással kommunikáljanak (páros feladatok, űrsi kihívások). Gyakorlatban például, amikor egy kiscserkész nehezebben oldódik fel új társaságban és nehezebben tud kapcsolatot teremteni, akkor személyes bátorítással („gyere, én is beállok a körbe és megfogom a kezéd”), ismerkedős és egyszerűbb csapatépítő játékokkal igyekszik az űrszervező elősegíteni ezt a folyamatot.

Legyenek jelképeitek, őrsi titkok! Ez mind segíti a közösséggé formálódásokat!

Az alakulás, ismerkedés szakaszában legyen sok közös programotok. Túrázatok, sportoljatok, játszatok, találkozzatok őrsgyűléseken kívül is. Ezek elősegítik, hogy őrstagjaid egyre jobban megismerjék egymást, téged és te is őket.

A viharzás időszakában használd a különböző munkamód-szereket, munkaformákat. Segítsd ezek jól megválasztásával a konfliktusok megoldását, az eltérő személyiségű, képességű gyerekek közösséggé formálódását. Játszatok szerepjátékokat, azokban még jobban ki tudják fejezni az érzelmeiket, beszélgetsetek, játszatok közösen, így kezeljétek a konfliktusokat. Használjátok őrsi jelképeket, ezek is összehozzák a közösséget. Nem könnyű szakasz, de fogadd el, hogy erre is szükség van ahhoz, hogy őröd továbbfejlődjön.

Minden adott ahhoz, hogy a negyedik kiscserkészév végére őröd eljusson a normaképzéshez, és az őrötök igazi szilád közössége váljon. A normaképzés idején az együttműködése a fő szerep. Adj nekik olyan feladatokat, amiket közösen kell megoldaniuk.

Dicsérd őket sokat! A te értékrended, a te példád fog előttük állni, azt fogják követni, annak elérése lesz a cél.

A valóságban sok olyan tényező van, ami befolyásolja ezeket a szakaszokat:

Új tag érkezése év közben/második/harmadik/negyedik évben

A csapat szokásaitól és az őrsvetetőtől függ, hogy fogadnak-e kiscserkész jelölteket év közben vagy egy-két év elteltével a már jól működő őrbe. Ha van rá mód, és tudsz rá időt, energiát áldozni, akkor mindenképpen adj lehetőséget a későbbi érkezőknek is arra, hogy megismerjék a cserkészetet, és egy jó közösség tagjai lehessenek. Első alkalommal mutasd be az őrnek. Jó, ha te előtte már tudtál vele beszélgetni, így tudsz róla kicsit mesélni, összekötni a többiekkel (például: „néptáncol, mint az Emő, biztos ismeritek ugyanazokat a táncokat”). Fontos, hogy amikor akár csak egy új gyerek csatlakozik, akkor is játszatok pár olyan játékot, ami segít neki abban, hogy megjegyezze a többiek nevét, és otthon érezze magát köztetek. Avassátok be a szokásaitokba és a szabályokba, hogy ő is ezek szerint cselekedjen, amikor az őrrel van.

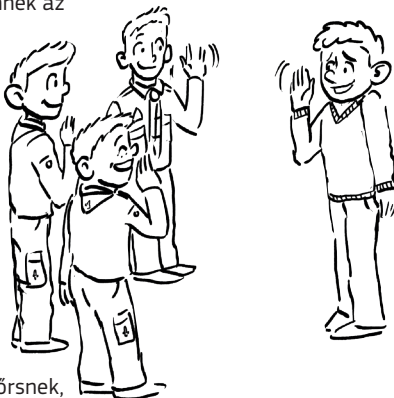
Őrsökre bontás

Akinél működik a falkázás, ott egy-két év után a gyerekeket őrökre bontják. Más esetben, amikor egy őr kezelhetetlen méretet ölt, nem szerencsés, de kénytelenek lehetünk ketté választani őket. Ilyenkor ki kell alakítani az őrsi tudatot, segíteni az elfogadást, hogy új közösséget fognak alkotni, az előző csoport pár tagjával. Nyugodtan mondjuk el, hogy erre miért van szükség. Egymás nevét már tudják, ezért inkább a közösségépítő játékokat érdemes előnyben részesíteni. Eleinte jó, ha olyan programokat csinálsz, amikor csak az őr van hosszabb ideig együtt. Később viszont fontos, hogy legyen lehetőségük találkozni azokkal, akikkel együtt kezdték a cserkészetet (például: rajprogramok, tanyázás, csapatprogramok).

3.7.2. A kiscserkész ősbe menet közben belépők helyzete

Kiscserkész korosztályban gyakori az ős létszámának változása. A gyerekek mesélnék barátaiknak a cserkészetről, és máris lelkesen jönnek az újabb és újabb őrstagok, s vannak, akik feladják a közösséghez tartozásukat. Az új kiscserkész egy már félig-meddig kialakult közösségbe integrálása nehéz feladat lehet, ezért sok odafigyelést igényel az ősvezető részéről, és bizonyos fokú nyitottságot az ős részéről. Természetesen a közösség nyitottságától, és a vezető hozzáállásától függ leginkább, mennyire befogadóak az új tag felé. Ügyeljünk arra, hogy a kölcsönös igen kimondása pillanatától már mindenki az ős teljes jogú tagja!

Mit tudunk kezdeni az újonnan belépőkkel?

Az ősbe érkező új gyerekeket előre be kell jeleníteni és szóban, esetleg fényképpel bemutatni az ősnek, hogy ne érje őket váratlanul az új ember megjelenése.

Figyelnünk kell arra, hogy ismerkedő játékokat újra játszunk őrsgyűléseken, hogy az új tagot megismerjük, és ő is megismerjen minket. Erre a célra érdemes újabb és újabb ilyen játékokat bevetni, hogy ne legyen unalmas. (Szerencsére vannak ilyenek bőven.) Ezek a régebbi tagoknak is érdekesek, hiszen a segítségükkel még jobban megismerhetik egymást.

A cserkészpróbák anyagával kapcsolatos lemaradást úgy hidalhatjuk át, hogy amikor újra előjön egy-egy téma (pl. óra ismerete), akkor a többiekkel ismétlésként átvesszük a régebbi anyagot az új cserkészünk, pedig eközben megtanulja azt. Illetve használhatjuk a korábbi fejezetben már írt differenciálás eszközét is. Oda kell figyelni arra, hogy az új tag az ismereteket valóban megtanulja, és ha ebben segítségére van szüksége, akkor azt meg kell adnunk (ennek kapcsán közelebb is kerülhetünk hozzá, ami fontos kapcsolatunk szempontjából).

Az új kiscserkészünk első túrájánál vagy portyájánál, tanyázásánál úgy kell rá figyelni, mint ahogy azt a többiekkel tettük, amikor nekik volt az első ilyen alkalmuk. Valószínűleg több odafigyelésre, megértésre lesz szüksége, mint régebben kiscserkész társainak, hiszen elképzelhető, hogy most van először külön szüleitől.

Mindezek mellett az új belépők szüleivel is vegyük fel a kapcsolatot, úgy ahogy azt az ős kezdetekor az összes szülővel tettük. Mutatkozzunk be, ismerjük meg az új szülőket, hiszen a jó kapcsolat alapja a megismerkedés. Mondjuk el, hogy mik a szokások az ősben, mit kérünk a szülőktől, hogyan szoktuk a kapcsolatot tartani. Tegyük fel őket a szülői levelező listá(k)ra, és biztosítsunk hozzáférést számukra az összes információforráshoz.

Bár mindig nagyon örülünk új tagok érkezésének az ősbe, azt tartuk szem előtt, hogy őrünk ne lépje túl az ajánlott létszámkeretet – kiscserkészeknél 12 főt – mert különben kezelhetetlen nagyságú lesz az ős, és nem tudunk megfelelően odafigyelni minden gyermekre.

3.8. A kiscserkész őrsvetelési kérdései

A nevelés tudatos és/vagy tervszerű tevékenység, amely pozitív irányú, tartós változásokat eredményez az élet bármely részterületén. Az őrsvetetés esetében a legerősebb nevelési eszközünk a **példaadás**.

Nevelési területek

Az emberi élet részterületei (lelki, érzelmi, testi, értelmi, társas), szorosan összefüggenek a cserkésznevelés végső céljával. A cserkésznevelési koncepciója ezekhez a részterületekhez illeszkedik, amelyeket a nevelési folyamat végső célja fog át.

Nevelési módszerek

A nevelési módszereket két csoportra oszthatjuk. Az egyik a **direkt nevelési módszerek**, amikor a nevelő közvetlen hat a gyerekekre, a másik pedig az **indirekt**, amikor a gyerekek által végzett feladatok közben különböző nevelő hatások érik őket, ide sorolhatjuk a kortársak általi nevelést is.

A direkt nevelési módszerekbe tartozik a példaadás, követelés, gyakoroltatás, segítségadás, ellenőrzés, ösztönzés. Ezekkel az eszközökkel bátran élhetsz vezetői munkád során!

Példaadás: A vezetői szerepedből kifolyólag rajtad múlik, hogy mennyire jelentesz vonzó, meghatározó, követendő példát. A személyes hitelesség (gondolatok, cselekedetek szintjén) az őrsvetetés tagjait is formálja. Mindent meg kell tenned, hogy követendő minta legyél előttük, ehhez segítséged adhat az „*Önképzés, önnevelés*” című fejezet, illetve az, hogy te mit láttál vezetőidtől, visszatekintve mit látsz helyesnek, követendőnek.

Elvárás: Mindig ügyelj arra, hogy csak olyat kérj, amit te is meg tudsz valósítani, és a gyerekeknek is teljesíthető. Elvárásod lehetőleg sikerélményhez vezessen. Például jó, ha azt kéred az őrsvetéstől, hogy amikor a játékszabályokat mondod el, akkor csendben maradjanak, hogy élvezetes legyen a játék, mindenki ismerje a szabályokat. Amikor pedig te is résztvevő vagy egy játékban, és a feljebbvalód vagy másik vezető vezeti a játékot, akkor te is hallgasd meg. Viszont nem szerencsés, ha azt várod el az őrsvetéstől, hogy egész foglalkozáson csendben üljek, amikor nekünk, vezetőknél is nehéz lenne, és nincs is gyakorlati haszna. Igazítsd fejlettségi szintjükhöz, önállóságuk fokához is a kéréseidet: a kudarcból pedig tanuljatok! Legyen előremutató az is, értékeljétek a hibákat, hiányosságokat, adj mindig visszajelzést nekik!

Gyakoroltatás: Fontos, hogy legyen lehetőségük arra a gyerekeknek, hogy gyakorolni tudják ama normák és szabályok betartását, amik a cserkészvetésben és az életben is fontosak. Legyen természetes számukra ez a fajta viselkedés! Például: A játékokba becsempészhetsz olyan részeket, amik ezeknek a szabályoknak az elsajátítását segítik. A *mire tízig számolok* játék lényege, hogy az őrsvetető mond egy tevékenységet (például: mire tízig számolok, fogj meg egy fehér törzsfát, rendeződjétek oszlopba magasság szerint / álljatok egy körbe és fogjátok meg egymás kezét), és a gyerekeknek a lehető leggyorsabban, de legkésőbb mire tízig elszámol az őrsvetető, teljesíteniük kell azt. Elsősorban a játék öröméért játszunk, de nevelő hatása (szabálytartás, odafigyelés) is fontos.

Szükségadás: Vedd észre, ha az őrsvetetőnek segítségre van szüksége, és tegyél meg mindent, hogy rendelkezésére tudj állni. Sokat építhetsz ezzel az őrsvetetővel való kapcsolaton. Lehet ez csak annyi, hogy meghallgatod, tanácsot adsz neki, rávezeted a megoldásra, megmutatod a megoldást, vagy beszélgetsz vele. Például, ha nem tudja bekötni a cipőfűzőjét, akkor megmutatod neki, hogyan kell, és közben magyarázol is. Következő alkalommal már csak magyarázol, de ő csinálja, utána pedig már csak megfigyeled, hogy megy neki, ha elakad, akkor segítesz. Ezzel önállóságra neveled, és csak a kellő mértékben segíted, teret hagysz neki a fejlődésre (cél: önálló cipőfűtés).

Ellenőrzés: Ezzel tudsz visszajelezést adni az őrstagjaidnak, hogy jó irányba haladnak-e, illetve fenn tudod tartani az érdeklődést és a lelkesedést az adott téma iránt azzal, hogy ellenőrzéskor tereled, és néhány jó szóval motiválni, megerősíteni is tudod az őrstagokat. Fontos, hogy fejlesztő jellege legyen az ellenőrzésednek, mert azzal azt érezteted, hogy foglalkozol velük, és fontos neked, hogy mit csinálnak. Például: egy kézműves alkotás elkészítése során megnézheted, hogy jól halad-e. Ha jó helyen ragasztotta össze a két papírt, akkor megdicsérelheted, hogy ügyes, és így tovább, ha pedig rosszul sikerült, akkor kijavíthatjátok együtt, utána pedig bízathatod, hogy így már jó lesz, hamarosan elkészül.

Ösztönzés: Az egyik legfontosabb a nevelési módszerek közül számunkra. Motiválja a helyes magatartásformát, és demotiválja, helyteleníti a nem kívánatos magatartást. Két típusa a jutalmazás és a büntetés. A jutalmazás jó érzést kelt a gyerekekben, és így azt a tevékenységet igyekszik megismételni, a büntetés viszont korlátoz, és negatív érzéseket kelt, ezért kerülik a tevékenységet.

Büntetés: A vezetők előszeretettel élnek a büntetéssel, mint nevelési eszközzel. Pár szabályt viszont feltétlenül be kell tartani, ha valóban nevelni akarunk vele, és nem a saját mérgünket, tehetetlenségünket levezetni.

- Csak végső esetben, minél kevesebbszer büntess!

- Komoly tekintet, összeráncolt homlok, megemelt hang - az ordítózás, asztalverés, ajtócsapkodás helyett!
- „Nem szeretlek, mert rossz voltál.” helyett „Nem értelek, amikor ezt csinálod.”
- **Fizikai bántalmazás kizárt!** Megszégyenítés is!
- Mindig indokolni kell! (Nem indoklás: „Csak.” „Mert azt mondtam.”)
- Szóbeli büntetést, ha lehet ne mások előtt! (Nem alázunk meg.)
- „Gondolkodó módszer” leültetjük végiggondolni, hogy mit tett.
- Ellenőrizzük, hogy megértette-e, miért kapta a büntetést!
- Mindig legyünk **következetesek!** (Amit ma nem szabad, azt holnap sem, másnak sem.)
- Ne emlegessük később fel azt, amiért már megkapta a büntetését!
- Csak szándékos rossz cselekedetért büntessünk!
- Közvetlen a tett után kapja meg a büntetést!
- Ne azért viselkedjenek a gyerekek, mert félnek a büntetéstől!
- Amikor nem fogad szót a gyerek, figyelmeztetni kell a következményekre!
- Csak akkor büntessünk, ha biztosak vagyunk abban, hogy ki a vétkes!
- A tett nagysága alapján ítéljük meg a büntetés mértékét is!
- Ne a gyerek személyét, hanem a cselekedetét bíráljuk!
- Ne okozunk fizikai fájdalmat a büntetés során!

Ha lehet, akkor előzzük meg azokat a helyzeteket, amik után kénytelenek vagyunk megbüntetni a gyerekeket/gyereket. Jó szabályokkal sok kellemetlen helyzet elkerülhető. De ügyelni kell arra, hogy ne legyen túl sok szabály, mert követhetetlenné válhatnak. A szabályok alkotásába be is vonhatjuk a kiscserkészeket, így sajátjuknak érezhetik őket.

Jutalmazás:

Nagyon fontos a pozitív visszajelzés, megerősítés a gyerekeknek.

- Tudatosan és következetesen jutalmazunk! (Hangulatunk ne befolyásolja.)
- Mértéktartóan! (Ha mindenért jutalom jár, egy idő után csökken az értéke, illetve mindenért jutalmat vár. Megszűnik a belső motiváció. Romlik a megvalósítás minősége.)
- Csoportos és egyénre szabott is lehet.
- Egyből jutalmazunk a cselekedet/egyéb után, hogy össze tudja kötni a jutalmat a tettel.
- Legyen értéke a jutalomnak (nem feltétlen anyagi értelemben, inkább szimbolikusan), ne tudja máshonnan könnyen megszerezni, mert akkor nem lesz értéke.
- Elérhető legyen!
- Használjunk verbális (szóbeli dicséret, ösztönzés, buzdítás), nonverbális (mosoly, tekintet, gesztusok) és külső jutalmat egyaránt (tárgybeli, pirospont)!
- Pár egyszerű példa, amit gyakran alkalmazzunk: kacsintás, mosoly, ölelés, simogató, kézfogás, taps, gratuláció (nem kell sajnálni a szavakat rá), felkiáltás.
- Mindenkit igyekezzünk jutalmazni!
- Ne sajnáld rá az időt! Tevékenység közben meg lehet állni, megfigyelni, megcsodálni, megdicsérni.
- A cselekedetnek megfelelő legyen az érték, fokozatosság elvét betartva.

Sok kísérlet bizonyította már, hogy a túlzott és a kevés jutalmazás egyaránt rossz hatással van a gyerekekre, ezért törekedni kell a helyes egyensúlyt megtalálni a jutalmazás mértékében.

Szülők és az őrsvetető nevelési kapcsolata

A cserkészlet a szülők partnere a nevelésben. Fontos, hogy ezt a szülők is felismerjék. Ebben sokat segíthet, hogy a rajparancsnokkal egyeztetve a szülőkkel érdemi kapcsolatot alakítsz ki. A kapcsolat a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épül. Ezért érdemes a rajparancsnokot bevonva összeismerkedni a szülőkkel, mert őrsvetetőként nehéz a helyzet. Sok munkával és aktív kapcsolattartással elérhető, hogy bizalmukba fogadjanak. Csatat szokásaitól függ, hogy a csatparancsnok, a rajparancsnok vagy az őrsvetető tartja a kapcsolatot a szülőkkel. Amennyiben te tartod a kapcsolatot, akkor igyekezz nyílt, őszinte és jóindulatú hangvételt elérni. Legyél nyitott arra, hogy a kiscserkésszel kapcsolatos komoly, más úton meg nem oldható problémákat együtt igyekezzetek megoldani, de ne lépd át a határokat! A szülők azok, akik döntenek a gyerek nevelési kérdéseiről, te segítségükre lehetsz, adhatsz ötleteket, de a szülők döntését tartsd tiszteletben. Erről bővebben olvashatsz a „Kapcsolattartás a szülőkkel” című fejezetben.

3.9. A kiscserkész ős fegyelmi kérdései

A fegyelmezés a nevelés egyik fontos eszköze, bár annak csak egy kis szelete.

A fegyelem számunkra egy állapot, ami segít abban, hogy jó hangulatú foglalkozásokon és programokon tudjunk részt venni az őrünkkel.

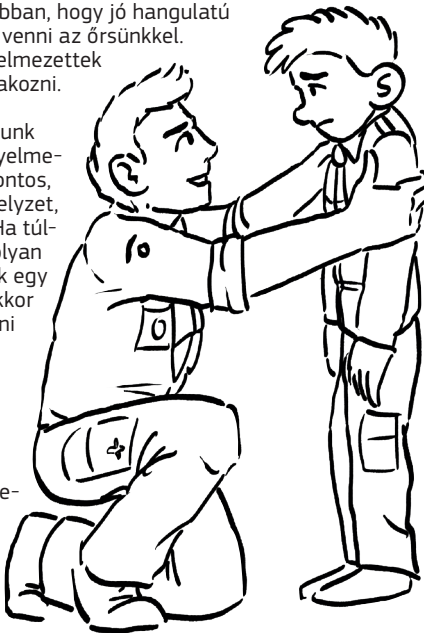
A fegyelem önmagában nem lehet cél. Ha fegyelmeztettek a gyerekek, akkor tudunk játszani, tanulni, szórakozni.

Emellett célja a fegyelmezésnek, hogy kialakítsunk a gyerekekben az önfegyelmet is. A „külső” fegyelmezés által fejlesztjük tehát a belső kontrollt is. Fontos, hogy csak annyit fegyelmezzünk, amennyit a helyzet, a közösség és az egyén fejlesztése megkíván. Ha túlzásokba esünk, akkor nem fognak minket komolyan venni a gyerekek, vagy félelmet keltünk bennük egy idő után; ha pedig túl keveset fegyelmezzünk, akkor bármit megengednek maguknak. Meg kell találni a helyes egyensúlyt.

Fegyelmezés lépései:

Kérés

Első lépésként kérünk, a kiscserkész maga dönti el, hogy megteszi-e, amit kérünk tőle. Természetesen ez egy olyan kérés, amit teljesítenie kell, de azzal, hogy úgy érzi, maga dönthet, nem érzi magát kényszerhelyzetben. Azonban mindannyian tudjuk, hogy a kiscserkésztestvér ott van a szívében.

Utasítás

Ha a kérésre nem reagál, akkor határozottan utasítást kell neki adni arra, hogy meg kell tennie azt, amit kérünk. Ügyelj arra, hogy a határozottság ne kiabálás legyen. A hangszíneddel és komoly arckifejezéssel tudod nyomatékosítani a szavaidat, nincs szükség az ordításra.

Büntetés kilátásba helyezése

Előfordul, hogy a kérés és az utasítás ellenére sem hallgat rád. Ilyenkor tájékoztasd arról a gyereket, hogy mi a következménye annak, ha nem fogad szót, és nem teszi meg, amit kértél. Milyen büntetésre számíthat, ha nem hajlandó veled együttműködni. Fontos, hogy ne a büntetésre helyezzük a hangsúlyt: ne fenyegetni akarjuk a gyereket, csak tegyük világossá viselkedésének várható következményeit. Egyszerűen, ugyanakkor határozottan. Fontos, hogy a kiscserkész is ismerje és tartsa be a szabályokat és már ebben a korban lássa be, hogy azok érte vannak.

Büntetés

A kilátásba helyezett büntetést megfelelő módon alkalmazd is, ha szükséges, hiszen a gyerekek tudta, hogy mivel kell számolnia. Erről bővebben is olvashatsz a „Az ős nevelési kérdései” című fejezetben.

Elkülönítés

Előfordulhat, hogy a büntetés sem segít azon, hogy megtaláljátok a közös hangot az őrstaggoddal. (Az is lehet, hogy a büntetés maga az elkülönítés.) Ilyenkor különítsd el a többiektől. Egyedül, csöndben időt kap arra, hogy gondolkodjon. A közösségből való kiszakítás ráébersztheti arra, hogy valóban helytelenül viselkedett. Ehhez azonban sokszor az kell, hogy az elkülönítést megelőzze a beszélgetés, hogy legyen miről gondolkodnia!

Megvonás

A büntetés egyik formája lehet ez is. De előfordulhat, hogy a büntetést sem hajlandó elfogadni a kiscserkész, ezért egy következő programtól, játéktól fogod eltiltani. Például: megkérted, hogy jöjjön be a terembe, de elszaladt, minden fegyelmezési lépésen végigmentél, de semmi nem hatotta meg, ezért megmondod, hogy a következő túrára nem tudod magaddal vinni, mert ott nem tudsz utána futni, ha beszalad az erdőbe (Foglalkozás, túra, egyéb program megvonását mindenképpen jelezd a szülők felé).

Néhány gyakran előforduló, fegyelmezést igénylő szituáció:

Káromkodás/csúnya beszéd

Sajnos komoly probléma, hogy már az utóbbi időben a kiscserkészek is nagyon csúnyán tudnak beszélni. Elég, ha egy őrstagod van, aki ilyen szavakat használ a foglalkozás és a programok idején, a többiek hamar megtanulják. Nyugodtan kérdezzük meg, hogy tudja-e, hogy mit jelent az a szó, amit ismételt. Kitől hallotta, és miért használja? Ismer-e olyan szót, amely nem trágár, de tudja vele helyettesíteni az előbb használtat?

Ne ismételjük meg, amit mondott, és ne kérjük rá, hogy ismétlje meg ő maga sem.

Megoldás lehet a problémára, amikor már nagyon elharapózott a csúnya beszéd, akkor foglalkozásra beviszel egy papírt, rajta tíz négyszöggel. Amikor valaki kiejt egy csúnya szót, akkor az egyik négyszögbe x-et teszel. Amikor betelt az összes négyszög, akkor a foglalkozás végén egy játékkal kevesebbet játszotok.

Amikor szóhoz sem jutsz

Gyakran előfordul, hogy percek óta várjuk, hogy meg tudjunk szólni úgy, hogy mindenki figyel. Ilyenkor mondhatjuk, hogy: „Peti miatt nem tudjuk elkezdni a játékot.” A gyerekek egymást is hamar fegyelmezni kezdik, mert szeretnének játszani vagy hallani, amit az őrsvetető mond. Tisztázd előre a szabályokat! Csak akkor tudod elmondani a játékszabályokat, amikor mindenki csendben lesz. Legyél benne következetes, mindenkitől és minden alkalommal várd el. Egy jó technika, ha megtanítod az őrödöt arra, hogy amikor felteszed a kezdet, amint meglátják, figyelmeztessék azokat, akik nem vették még észre, és igyekezzenek minél előbb csendben maradni (ezt kísérheti az is, hogy ők is felteszik a kezüket).

Verekedés

Füknál gyakrabban fordul elő, hogy akár játékból, akár komolynak vélt okkal összevitakoznak és egymásnak esnek a kiscserkészek. Még rosszabb, ha egy erősebb ok nélkül kezdi verni a társát. Ilyenkor határozottan fogd meg, válaszd szét a verekedőt/verekedőket és kérdezd meg, hogy neki jól esik-e, ha megverik? Ha nem, akkor miért teszi ezt mással?

Adj a kialakult problémára megoldási javaslatokat. Például: ha nem tudnak megegyezni, akkor kérdezzenek meg téged, vagy ha piszkálódik a másik, akkor nem a verekedés a megoldás, hanem hogy segítséget kér tőled. Mondd el mindenképpen, hogy vigyázzanak egymásra, ne bántsák egymást. Ha épp sorakozó van, vagy kénytelenek egymás közelében lenni, akkor egyiküket állítsd a sor elejére, a másikat pedig a végére, kis távolság legyen közöttük, ameddig az indulatok lecsengenek.

Hiszti, dühkitörés

Sok kiscserkész van, aki otthon a hisztizéssel eléri a céljait, és azt gondolja, hogy ez cserkészetben is jó technika. De a foglalkozásokon, programokon nem egyedül van, és nem is törtenhet minden úgy, ahogy ő szeretné. Nem is szeretnénk, hogy ő irányítson. Toporzékolás, üvöltés, bőgés. Ilyen esetben határozottan jelentsd ki, hogy most nem tudjátok azt csinálni, amit ő szeretne. Indokold meg, hogy miért nem. Ha ezek után sem hagyja abba, akkor kérd meg, hogy vagy hagyja abba, vagy menjen kicsit arrébb, vagy ki az előtérbe, mert a többiekkel sem tudjátok csinálni, amit terveztél, mert zavar titeket a hangzavar. Néha fél szemmel nézd meg, hogy ott van-e még, abbahagyta-e. Egy ideig igyekszik majd minél hangosabban hisztizni, hogy figyelj rá, de amikor látja, hogy nem ér el vele semmit, akkor abba fogja hagyni. Ha úgy érzi, hogy lenyugodott, akkor engedd meg, hogy visszajöjjön, és beálljon a játékba/egyéb tevékenységbe.

FONTOS!

- Kiscserkészeknél kerüljük a hazaküldést mint bármifajta büntetés. Egyrészt ez egy nagyon drasztikus lépés, és nem is feltétlen hoz hosszú távon megoldást, másrészt a szülők biztonságban tudják nálunk a gyerekeket, ezért nem engedhetjük el egyedül!

- Nagyon komoly problémák esetében, utolsó megoldási módszerként foglalkozás után kérd meg a szülőt, hogy váltsatok pár szót. Mondd el neki négy szemközt, hogy milyen problémák vannak, milyen megoldási lehetőségekkel próbálkoztál eddig, és szeretnéd, ha közösen oldanátok meg, mert a foglalkozás rovására megy a gyerek viselkedése. Vigyázz, hogy ne érezze úgy a gyerek, hogy árulkodsz róla. Figyelmeztess előre, hogy következő alkalommal kénytelen vagy beszélni a szüleivel. Ha úgy látod jónak, akkor vond be őt is. Hárman beszéljétek meg a következő lépést.

- Bátran kérj segítséget a tapasztaltabbaktól, elsősorban a rajparancsnokodtól, vagy a csapatparancsnokodtól, a csapat többi vezetőjétől, kiképződtől vagy más csapatok vezetőitől! Valószínűleg találkoztak már hasonló problémával, el tudják mondani, ők mit tettek, mit tanácsoltak nekik.

- Törekedj mindig az arányosságra és következetességre! Indokolt legyen az eszköz, amit alkalmazol, és merj változtatni (a kiszabott büntetésen), ha szükséges! Mindig legyen a szemed előtt: a kiscserkész még gyerek, számos problémával, értetlenség-gel, koordinálatlan érzelemkitöréssel, fejlődő pszichével. Rád – irányításodra, gondoskodásodra, szeretetedre – van bízva, így közelíts minden fegyelmezési kérdéshez!

Ajánlott irodalom:

Jane Nelsen: *Pozitív fegyelmezés*, Reneszánsz Kiadó, Budapest, 2013

Ute Glaser: *Nevelni egyszerűen is lehet*, Sanoma Média Budapest Zrt., Budapest, 2014

Ute Glaser: *Trükkláda szülőknek*, Sanoma Média Budapest Zrt., Budapest, 2012

3.10. A kiscserkész rajparancsnok szerepe

A kiscserkész rajparancsnok feladata a tudatos felnőtt nevelői szerep, valamint a kiscserkész raj működtetése. Az elsőbe egy végiggondolt, az alapítónk álmai szerinti nevelői folyamat irányítása tartozik (pl.: munkaterv, nevelési alkalmak, programok nevelési céljai stb.). A másodikba a kiscserkészvezetők koordinálásán és támogatásán keresztül, rajprogramok szervezése (részben) és rendszeres vezetői gyűlések tartása.

Te mint őrsvetető, felelős vagy az őrödért, a rajparancsnok pedig felelős értetek. A kiscserkész rajparancsnokok esetében kiemelten fontos a kiscserkészek szüleivel való kommunikáció. A szülők az ilyen korú gyerekek esetében gyakran igénylik, hogy felnőttnek tudjanak megkeresni kérdéseikkel, gondjaikkal. Bővebb informálásra lehet szükség, mert a gyerek még kicsi, jobban aggódhatnak miatta. Ezt őrsvetetőként sose érezd bizalmatlanságnak a szülők részéről. Fontos, hogy a rajparancsnok készségesen és türelmesen reagáljon akkor is, ha cserkészzemmel a szülő aggodalma indokolatlannak tűnik.

Előfordulhat, hogy a szülő jelzi veled vagy más őrsvetetővel kapcsolatos aggályait a rajparancsnoknak, ilyenkor mindig nagyon körültekintően kell megoldást keresni. Az is felmerülhet, hogy te jelzel valamilyen problémát a rajparancsnok felé, ilyenkor a rajparancsnok feladata, hogy hatékonyan kommunikálja azt a szülő irányába.

Őrsöd most vagy néhány éve indult el a cserkész életpályán. Sok kérdés merülhet fel benned akár velük, akár vezetői munkáddal kapcsolatban. Fordulj mindig bizalommal rajparancsnokod felé, keresd, kérdezd őt, vállalj feladatokat a rajban, legyetek igazi összetartó közösség!

4.

A kiscserkész korosztályra
vonatkozó próbarendszer

4. A kiscserkész korosztályra vonatkozó próbarendszer

A próbarendszer egy eszköz a kezdedben, ami segít a nevelési cél elérésben. A benne szereplő próbapontok a kiscserkész korosztályban is a teljes embert fejlesztik, hatnak az EINK szerinti területekre, mind a lelki, mind az érzelmi, mind a testi, mind az értelmi, illetve a társas területre is. A kiscserkész korosztály próbarendszere, hasonlóan a többi korosztályéhoz négy évet ölel fel. Az első év végén a farkaskölykök, kiscserkész-jelöltek ígéretet tesznek (ha második kortól van toborzás, akkor a második osztály végén, és ekkor kapják meg a piros pajsztot is), a második év végén megkapják a piros, a harmadik év végén a fehér és a negyedik év végén a zöld pajszukat.

A próbapontok teljesítése nem más, mint egy nagy játék. Nem is szabad, hogy a gyerekek számonkérésként éljék meg. Ez rajtad múlik! Légy kreatív, folyamatosan bővítsd módszertani tárházadat, vedd észre a módszertani eszközt egy gesztenyében is és merj változtatni!

Bementek a templomba, megismeritek a szentmisén/istentiszteleten fel sem tűnő zegzugát, mesélsz nekik képes Bibliából, eljátsszátok a történeteket, közösen imádkoztok, megismeritek az egyházi ünnepeket. Ezekkel észrevétlenül viszed a mindig nyitott szívű kiscserkészeidet egyre közelebb a Jóistenhez. Azokat is, akiknek szülei nem hívók vagy nem vallásgyakorlók. Óriási lehetőség van a kezdedben! Kézműveskedtek majd, ezzel is fejlesztve a gyerekek finommotorikus mozgását, ötletességét. Megismertek meséket, eljátsszátok azt, így hatsz a képzelőerejükre és segíted önkifejezésüket. Túrátok, mozgásos játékokat játszotok, kerékpároztok ezekkel igyekszel majd vezetni fölösleges energiáikat, a rendszeres testmozgást az előttük álló évekre is beépíted mindennapjaikba. Őrsi és egyéni jótetteket hajtotok végre, süteményt süttök, gyümölcsöt dolgoztok fel, meghatározó élményeket adsz az őrstagjaidnak!

A próbarendszer úgy épül fel, hogy az adott korosztály igényeinek, sajátosságainak megfelelően. Meghatározza, hogy mit kell tudnia, milyen tevékenységet kell végeznie egy ígéret-tételre készülő kiscserkész-jelöltnek, egy piros, fehér vagy zöld pajzs próbára készülőnek. A próbapontok által meghatározott tudásanyag egymásra épül. A próbarendszer ugyan mérce, de rajparancsnokkal egyeztetve ezt a mércét kiscserkész képességeihez igazíthatják bizonyos keretek között. Ez olyan legyen, amit a kiscserkész-jelölt vagy kiscserkész meg tud ugrani és ezáltal sikerélménye lesz, a közösséghez tarozónak érzi magát.

A próbarendszer legyen a térkép az érintendő pontokkal azon az úton, amin kiscserkész örsödöt vezeted!

A próbarendszer által egységes cserkészstudást alakítunk ki a magyar cserkeszek között, hiszen ez keretet biztosít, mérőeszközt ad a kezünkbe. Meghatározza, hogy mit kell tudnia, milyen tevékenységet kell végezni egy ígérettételre készülő kiscserkész-jelöltnek, egy piros, fehér vagy zöld pajzs próbára készülőnek. A próbarendszer az elképzelt, ideális cserkészünk tudását, hozzáállását, viselkedését írja le.

A próbapontok által meghatározott tudásanyag, ismeret, magatartás stb. egymásra épül, így jut majd el egy kiscserkész-ígérettételre készülő gyermek, az évek alatt a cipőkötéstől a mentőcsomó megkötéséig és alkalmazásáig.

4.1. A kiscserkész korosztály első évére vonatkozó próbarendszer

Jelmagyarázat:

- = alapvető tudás
- ✓ = egyszer teljesítendő anyag
- ❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeret ● Főbb egyházi ünnepek ismerete a korosztályának megfelelő szinten. Az egyház legfőbb ünnepeinek lényegét, üzenetét érti és ismeri (karácsony, húsvét).	2. Liturgikus élet ● Legalább a legfőbb ünnepeken és az ezekhez tartozó várakozási / felkészülési időkben szentmisén / istentiszteleten részt vesz. ● Viselkedés a templomban (belépés, jelenlét, távozás). ✓ A templom felfedezése (séta a templomban).
2. Szentírás-ismeret ● Két történet megismerése és eljátszása a képes Bibliából.	4. Cserkész lelkiiség ● Kiscserkész foglalkozás előtti és utáni imák ismerete. Közös alkalmak előtt és után rendszeresen imádkozza.
4. Cserkész lelkiiség ● A kiscserkész törvény ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten. ● A kiscserkész ígéret ismerete és magyarázata a mindennapi életből vett (személyes) példák által.	
5. Napi jótett, önfegyelem ● Napi jótett alkalmainak ismerete és gyakorlása korosztályának megfelelő szinten. Napi jótett alkalmak a szűkebb családban.	
6. Ima ● Egy-egy étkezési ima ismerete és használata.	

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
3. Velemjáró (cserkészfüzet) ● Farkaskölyök velemjáró használata, vezetése (ragasztás).	1. Segítség otthon ● Saját ruháját össze tudja hajtani, önállóan öltözködik.
4. Illemszabályok ● <i>Találkozás:</i> köszöntés, bemutatkozás <i>Megjelenés:</i> - <i>Étkezés:</i> alapvető evőeszközök helyes használata <i>Közlekedés:</i> viselkedés autóban <i>Napközben:</i> köhögés, tüsszentés, ásítás <i>Művelődés, szórakozás:</i> - <i>Családi összejövetelek:</i> - <i>Ajándékozás:</i> -	2. Családom története ✓ Családfa rajzolása: kiscsalád (apa, anya, testvérek) ágrajza, természetes anyagok felhasználásával.
6. Foglalkozások ismerete ● Szülők foglalkozásának ismerete.	3. Családi adatok, ünnepek ● Saját adatainak ismerete: születési adatok, névnap, lakcím.

2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
1. Nemzeti jelképeink ● Magyar zászló színeinek ismerete: ismeri a magyar zászló színeit és azok sorrendjét.	4. Egyenruha ismerete ● Farkaskölyök egyenruha ismerete.
4. Népdalok ● Minimum 2 népdal ismerete és éneklése.	6. Őrsi élet ● Család nevének kiválasztása és használata. ● Mozgalmi név választása és használata. ● Falkainduló éneklése.
5. Népmesék, mondák ● Minimum 2 népmese ismerete.	7. Őrsi jótett ✓ Egy jótett végrehajtás az év során a farkas családdal közösen.
7. Népi játékok, gyermekjátékdalok ● Minimum 5 gyermekjátékdal ismerete.	9. Játék ● Minimum 5 mondóka megismerése.
9. Népművészet, kismesterségek ✓ Egy kismesterség kipróbálása.	11. Alaki ● A Gyűlés Sziklája, szertartások ismerete: nyitó- és záró szertartások elemei között eligazodik.
	13. Közös jelképeink ● Jelszó, tisztelgés, kézfogás ismerete, használata és magyarázata.
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
6. Hangszeres játék ● Minimum 2 ritmushangszeres játék ismerete.	1. Elsősegély ● S.O.S segítségkérés, ha otthon baj történik.
7. Képzőművészet ✓ Egy ritmushangszer elkészítése.	4. Higiéné ● Étkezés higiénijának ismerete és alkalmazása. ● Személyes higiénia gyakorlása: tisztálkodás, kézmosás, fogmosás. Mosdó, illemhely használata.
	5. Egészséges életmód ● Helyes táplálkozási szokások megalapozása.

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
5. Természet megfigyelés ✓ Föld-víz-levegő témakörben végzett kísérletek (legalább 3): egyszerű, otthon is könnyen megismételhető kísérletek végzése közösen. ● Évszakok ismerete, jellemzése. A négy évszak sorrendiségének, körforgásának, és azok főbb jellemzőinek ismerete. ✓ Évszakok jellegzetességeiről tabló készítése: természetes anyagok felhasználásával, vegyes technikával történő közös munkavégzés.	1. Élet a természetben ✓ Részvétel a falka által szervezett tanyázáson. ● Viselkedés a természetben: túrázási szabályok megismerése, gyakorlása.
6. Növényismeret ● A fás- és lágyszárú növények részei. ● Örökzöld és lombhullató fák (gyűjtés, megismerés).	2. Túra ✓ Falkaszintű túrán való részvétel.
7. Állatismeret ● Háziállatok – haszonállatok – vadon élő állatok: ismeri a gyűjtőfogalmak jelentését, és képes példákat mondani rájuk. Gyakorlatban megismeri őket (pl. háziállat tartó személy meglátogatása túra alkalmával). ● Emlősök – madarak: eltérő tulajdonságaikkal tisztában van. Csoportosítani tudja az élőlényeket ezekhez a fogalmakhoz. ❖ Személyes megismerkedés háziállatokkal, haszonállatokkal pl. egy közeli állattenyésztőnél.	4. Kerti munka ● Dísznövénygondozás.
	5. Természet- és környezetvédelem ● A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlata. Újra felhasználható és nem hasznosítható anyagok megkülönböztetése.
	8. Sport, testgyakorlás ● Rendszeres testmozgás.

3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
2. KRESZ, közlekedési ismeretek ● Gyalogos közlekedés alapjai: közlekedési túra a településen. Zebra, lámpák, körülnézés. ● 2 KRESZ tábla ismerete.	3. Kötélmunkák ● Cipőfűzés, cipőkötés.
	4. Természetes anyagok megmunkálása ✓ Totemfa (zászlórúd, zászló) elkészítése: természetes anyagok megmunkálásával.
	9. Számítógépes ismeretek ● A közösségi oldalak korosztálynak megfelelő használata (biztonsági tudnivalók ismerete). ❖ Gyermekehonlapok.

4.2. A kiscserkész korosztály második évére vonatkozó próbarendszer

Jelmagyarázat:

- = alapvető tudás
- ✓ = egyszer teljesítendő anyag
- ❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeret ● Főbb egyházi ünnepek ismerete a korosztályának megfelelő szinten. ● A várakozási, felkészülési időszakok ismerete (advent, nagyböjt).	2. Liturgikus élet ● Legalább a legfőbb ünnepeken és az ezekhez tartozó várakozási / felkészülési időben szentmisén / istentiszteleten részt vesz. ● Viselkedés a templomban (belépés, jelenlét, távozás). ● A templom felfedezése (séta a templomban).
2. Szentírás-ismeret ● További két történetet megismerése és eljátszása a képes Bibliából.	4. Cserkész lelkeség ✓ Kiscserkész foglalkozás előtti és utáni imák ismerete. Közös alkalmak előtt és után rendszeresen imádkozza.
4. Cserkész lelkeség ● A kiscserkész törvény ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten. ● A kiscserkész ígélet ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten. ● Kiscserkész jó tulajdonságok ismerete. ● Kiscserkész jelmondat ismerete.	5. Közösségi hitélet ✓ Részt vesz az őrsi közösségének szánt egy lelki alkalmon. ✓ Nyári tábori szentmisén / istentiszteleten való részvétel.

5. Napi jótett, önfegyelem ● Napi jótett alkalmainak ismerete és gyakorlása korosztályának megfelelő szinten. Napi jótett alkalmak a tágabb családban.	
6. Ima ● Az Úr imádsága (Miatyánk) ismerete, tudja imádkozni. (Nem keresztyén felekezet esetében annak meghatározó imájának ismerete.) ● Egy-egy reggeli és esti ima ismerete és használata.	

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
3. Velemjáró (cserkészfüzet) ● Velemjáró használata, vezetése (ragasztás).	1. Segítség otthon ● Tudja kezelni a porszívót.
4. Illemszabályok ● <i>Találkozás:</i> köszöntés, bemutatkozás, megszólítás <i>Megjelenés:</i> saját viseletére odafigyel <i>Étkezés:</i> helyes terítés alapvető evőesz-közökkel <i>Közlekedés:</i> viselkedés autóban <i>Napközben:</i> köhögés, tüsszentés, ásítás <i>Művelődés, szórakozás:</i> - <i>Családi összejövetelek:</i> - <i>Ajándékozás:</i> -	2. Családom története ✓ Családfa tovább rajzolása: kiscsalád (apa, anya, testvérek) és nagyszülők ágrajza, természetes anyagok felhasználásával.
5. Szociális érdeklődés ✓ Egy érzékenyítő programon való részvétel.	3. Családi adatok, ünnepek ● Szülők adatainak ismerete: születésnap, névnap. ● Testvérek adatainak ismerete: születésnap, névnap.
6. Foglalkozások ismerete ● Szülők foglalkozásának leírása, tipikus tevékenység.	
8. Levélírás ● Képeslapírás és címzés. ● Tudja, hol van a posta és mire jó. ✓ Postalátogatás őrileg, képeslapfeladás (postaláda, postai levélfelvétel).	

2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
1. Nemzeti jelképeink ● A magyar zászló ismerete, a színek jelentése. ● Himnusz első versszakának és dallamának ismerete: önállóan el tudja mondani és énekelni. Ismerje a Himnusz szerzőjét.	3. Cserkészinduló, cserkészdalok ● Cserkészinduló első versszakát ismeri és énekli.
2. Népszokások ● A húsvéti és a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó egy-egy népszokás ismerete és részvétel benne.	4. Egyenruha ismerete ● Ismerje a cserkészegyenruha részeit és a kötelező jelvényeket, a kiscserkész próbarendszer jelvényeit.
4. Népdalok ● További 3 népdal ismerete és éneklése.	5. Tábortűz ● Viselkedés a tábortűznél.
5. Népmesék, mondák ● További 2 népmese ismerete. ● Magyarország eredete, eredettörténet mondák megismerése (minimum Csodaszarvas).	6. Őrsi élet ● Őrs nevének kiválasztása és használata. ● Őrsi programokon részt vesz. ● Őrsi csatakiáltás. ● Őrsi induló. ● Őrsi zászló készítése (közösén, rajzolt).
7. Népi játékok, gyermekjátékdalok ● További 5 gyermekjátékdal ismerete.	7. Őrsi jótett ✓ Félévente egy jótett végrehajtása az őrssel közösén.
9. Népművészet, kismesterségek ✓ További egy kismesterség kipróbálása.	8. Tábori rend ● Saját felszerelésére vigyáz, képes azt rendben tartani.
14. A magyarság kiemelkedő alakjai ● Államalapító Szent Istvánnal kapcsolatos alapvető öt dolog ismerete.	9. Játék ● 3 kinti, 3 benti játék ismerete.
	11. Alaki ● Vezényszavak: vigyázz!, pihenjl!, oszolj!
	12. Sípjelek, karjelek ● Sípjelek: vigyázz!, gyülekező!, sebesen! ● Karjelek: figyelem!

	13. Közös jelképeink ● Köszönés, jel, jelszó, jelmondat, tisztelgés, kézfogás ismerete, használata és magyarázata korosztályának megfelelő szinten.
	14. Cserkészkapcsolatok ✓ Részt vesz legalább egy raj- vagy csapat-programon.
	15. Cserkészjáték ● Ismer 3 számháborút megalapozó játékot.
	17. Krónika ● Órsi napló ragasztás, kép gyűjtés.
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
1. Retorika és vitakultúra ● Törekszik a csúfolódás kerülésére.	1. Elsősegély ● S.O.S segítségkérés az utcán.
2. Színjátszás ✓ Az általa ismert népmesékből legalább 1 megjelenítése, eljátszása. ✓ Az általa ismert mondákból legalább 1 megjelenítése, eljátszása.	4. Higiéné ● Közösségi mosdók használata.
4. Olvasottság ✓ Hozza el órsgyűlésre a kedvenc mesekönyvét.	5. Egészséges életmód ● Napi szükséges folyadékbevitel mennyisége és minősége.
6. Hangszeres játék ● További 2 ritmushangszeres játék ismerete.	
7. Képzőművészet ✓ További egy ritmushangszer elkészítése. ✓ Zöldség-, gyümölcsszobor készítése közösen. Utána elfogyasztása (közös étkezés).	

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
5. Természet megfigyelés ✓ Egyhetes adatgyűjtés otthon és a csapat-otthonban: kinti hőmérséklet, csapadék.	1. Élet a természetben ✓ Részvétel a csapat által szervezett tanyázáson. ✓ Vegyen részt a tanyázáson tűzifa-gyűjtésben.
6. Növényismeret ● Avarszint, cserjeszint, lombkorona szint. ● Egynyári és évelő növények közötti különbség. ● A fa felépítése.	2. Túra ✓ Őrsi-, raj- vagy csapattúrán való részvétel.
7. Állatismeret ✓ Túra alkalmával, a közeli erdőben, mezőn vadállat-, madármegfigyelés.	4. Kerti munka ✓ Palántázás, csíráztatás (esetleg Luca búza ültetés).
	8. Sport, testgyakorlás ● Rendszeres testmozgás.
	9. Számítógépes ismeretek ✓ Közös információkeresés (pl.: TV-műsor, moziműsor, tudakozó, telefonkönyv, gyermeklexikonok).
	12. Sütés, főzés, tartósítás ✓ Sütés nélküli édesség készítése őrseleg.

3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
2. KRESZ, közlekedési ismeretek ❖ Kerékpáros közlekedés alapjai: közlekedési túra a településen. ● Közösségi közlekedés: viselkedés a járművön. ● További 2 KRESZ tábla ismerete.	2. Technikai eszközök ● Analóg óra (óra-, perc-, másodperc-mutató) ismerete.
3. Környékismeret ✓ Főbb intézmények és azok helye a településen: településismereti túra.	4. Természetes anyagok megmunkálása ✓ Bábok, álarcok készítése természetes anyagokból, terméskompozíció.
	8. Gyűjtés ✓ Őrsi gyűjtés: Közösségi alkalomra felhasználható vagy Őrsi tevékenységhez kötődő (pl. aranykőpés gyűjtemény) vagy próbaponthoz kötődő dolgok gyűjtése (pl.: teapapír, termékek, levelek, gombok, magok, kukoricacsuhé stb.).
	9. Számítógépes ismeretek ✓ Közös információkeresés (pl.: TV-műsor, moziműsor, tudakozó, telefonkönyv, gyermeklexikonok).
	12. Sütés, főzés, tartósítás ✓ Sütés nélküli édesség készítése őrileg.

4.3. A kiscserkész korosztály harmadik évére vonatkozó próbarendszer

Jelmagyarázat:

- = alapvető tudás
- ✓ = egyszer teljesítendő anyag
- ❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeret ● Főbb egyházi ünnepek ismerete a korosztályának megfelelő szinten. ● Nagyhét vázlatos történetével tisztában van.	2. Liturgikus élet ● Legalább a legfőbb ünnepeken és az ezekhez tartozó várakozási / felkészülési időkben szentmisén / istentiszteleten részt vesz.
2. Szentírás-ismeret ● További két történetet megismerése és eljátszása a képes Bibliából.	5. Közösségi hitélet ✓ Részt vesz az őrsi közösségének szánt egy lelki alkalmon. ✓ Nyári tábori szentmisén / istentiszteleten való részvétel.
4. Cserkész lelkeség ● A kiscserkész törvény ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten. ● A kiscserkész ígéret ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten.	
5. Napi jótett, önfegyelem ● Napi jótett alkalmainak ismerete és gyakorlása korosztályának megfelelő szinten. Napi jótett alkalmak az osztály-közösségben / őrön belül.	
6. Ima ● Angyali üdvözet (Üdvözlégy) (katolikusok), istentisztelet előtti és utáni ima (protestánsok) ismerete és használata. ● További egy étkezés előtti- és utáni ima ismerete és használata (otthon is).	

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
1. Közjogi méltóságok, államigazgatás, önkormányzatok, egyházigazgatás ● Tudja a papja/lelkésze, iskolaigazgatója nevét.	1. Segítség otthon ● Önállóan terít.
3. Velemjáró (cserkészfüzet) ● A velemjáróban az előírt mellett, saját jegyzete is megjelenik.	2. Családom története ✓ Családfa tovább rajzolása: kiscsalád (apa, anya, testvérek), nagyszülők, szülők testvérei és unokatestvérek ágrajza, természetes anyagok felhasználásával.
4. Illemszabályok ● <i>Találkozás:</i> tegeződés szabályai, telefonos beszélgetés <i>Megjelenés:</i> megjelenés iskolai, egyházi és cserkész ünnepi alkalmakon <i>Étkezés:</i> étkezés alapvető kulturális szabályai (mikor állunk fel az asztaltól, szalvéta használata, stb.) <i>Közlekedés:</i> viselkedés tömegközlekedési eszközökön <i>Napközben:</i> viselkedés az iskolában, boltokban, üzletekben <i>Művelődés, szórakozás:</i> - <i>Családi összejövetelek:</i> vendégvárás családi körben, viselkedés vendégségben <i>Ajándékozás:</i> az ajándék átadásának alapvető szabályai, megköszönés	3. Családi adatok, ünnepek ● Nagyszülők adatainak ismerete: születési év.
5. Szociális érdeklődés ✓ Egy érzékenyítő programon való részvétel.	

6. Foglalkozások ismerete ● Ismeri nagyszülei (volt) foglalkozását, tipikus tevékenységét.	
8. Levélírás ● Levélírás, boríték címzés. ✓ Postalátogatás őrsileg, levélfeladás (postaláda, postai levélfelvétel).	
2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
1. Nemzeti jelképeink ✓ Kokárdakészítés. ● Szózat első két versszakának és dallamának ismerete: önállóan el tudja mondani és énekelni. Ismerje a Szózat szerzőjét.	1. A cserkészlet története ● Alapvető tudnivaló Bi-Pi-ről (név, egykori foglalkozás).
2. Népszokások ● A húsvéti és a karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó további egy-egy népszokás ismerete és részvétel benne.	2. Titkosírások ● Megismer egy titkosírási technikát (nem rovásírás!). Pl.: citrom, gyertya stb.
3. Ünnepek ● Az év nemzeti ünnepeinek ismerete és közösségén belüli megélése korosztályának megfelelő szinten, tudja, mikor mire emlékezünk.	3. Cserkészinduló, cserkészdalok ● Egy cserkészmozgalmi dal ismerete, éneklése.
4. Népdalok ● További 5 népdal ismerete és éneklése.	4. Egyenruha ismerete ● Cserkésznyakkendők ismerete.
5. Népmesék, mondák ● További 2 népmese ismerete. ● További egy eredettörténet monda megismerése.	5. Tábornút ✓ Őrsével legalább egy önálló tábornúti számot előad.
7. Népi játékok, gyermekjátékdalok ● 2 népi játék ismerete.	6. Őrsi élet ● Ismerje az őrse nevét, értelmezését, a névadó növény / állat jellemzőit.
9. Népművészet, kismesterségek ✓ További egy kismesterség kipróbálása.	7. Őrsi jótett ● Félévente egy jótett végrehajtása az őrssel közösen.

14. A magyarság kiemelkedő alakjai ● Egy általa kiválasztott nemzeti ünnep kiemelkedő szereplőinek tevékenységét ismeri.	8. Tábori rend ● Társai és őrsze felszerelésére vigyáz.
	9. Játék ● További 3 kinti és 3 benti játék ismerete.
	13. Közös jelképeink ● Köszönés, jel, jelszó, jelmondat, tisztelgés, kézfogás ismerete, használata és magyarázata korosztályának megfelelő szinten.
	14. Cserkészkapcsolatok ✓ Részt vesz legalább egy raj- vagy csapat-programon.
	15. Cserkészjáték ✓ Jelháború.
	16. A csapat ismerete, története, csapatnévadó ● Csapat számának, nevének ismerete. ● Csapat névadóval kapcsolatos alapvető három dolog ismerete.
	17. Krónika ● Őrsi napló vezetése.
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
2. Színjátszás ✓ Az általa ismert népmeséből további 2 megjelenítése (egyik bábozással), eljátszása. ✓ Az általa ismert mondákból további 1 megjelenítése, eljátszása.	1. Elsősegély ● S.O.S teendők: fontos telefonszámok (104, 105, 107, 112), tudjon segítséget kérni, megfogalmazni a bajt. ● Szálka, orrvérzés kezelése. ● Kullancs és egyéb rovarcsípések, teendők. ● Napégés kezelése. ● Betegségek leggyakoribb tünetei (tünet és betegség között különbségtétel). Láz, rossz közérzet, fájdalom, hasmenés, hányás.
6. Hangszeres játék ● További 1 ritmushangszeres játék ismerete.	2. Mentődoboz ● Sebtapasz használata.

7. Képzőművészet ✓ Összesen 5 egyéni alkotás az alábbi technikák valamelyikével (akár többel): vízfesték, tempera, pasztellkréta, zsírkréta és aszfaltkréta. ✓ Egyszerű játék, ajándékkészítés.	3. Gyógyszerismeret ● Ismeri, ha van gyógyszerallergiája. ● Rendszeresen szedett gyógyszereinek ismeri az adagolását.
	4. Higiéné ● Járványok elkerülése (pl. kézmosás).
	5. Egészséges életmód ● Táplálkozás szerepe az egészséges életmódban.

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
1. Tájékozódás ● Főbb égtájak (vers), iránytű használata.	1. Élet a természetben ✓ Részvétel a csapat által szervezett tanyázáson.
6. Növényismeret ● 5 lágyszárú virág és 5 fa felismerése. ✓ Gyűjtés, tablókészítés (levél, termés, virág, kéreg).	2. Túra ✓ Őrsi-, raj- vagy csapattúrán való részvétel. ● Elemi természetjárás szabályai. ● Felszerelés túrára, szülői segítséggel csomagol.
7. Állatismeret ● 5 emlősállat, 5 madár, 5 bogár felismerése, a település környékéhez kötődően. ✓ Állatkert vagy vadaspark látogatás.	4. Kerti munka ✓ Virág- vagy faültetés. ❖ Kerti munkálatok az őrstagokkal.
	5. Természet- és környezetvédelem ● Tudatos vásárlás (csomagolóanyagok, mennyiségi vásárlás, hazai termék).
	8. Sport, testgyakorlás ● Rendszeres testmozgás.
3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK

2. KRESZ, közlekedési ismeretek ● Tömegközlekedési eszközök ismerete, helyes használata. ● További 2 KRESZ tábla ismerete.	1. Eszközhasználat ● Alapvető háztáji eszközök használata: gereblye, lombseprű, hólapát, seprű, kislapát.
3. Környékismeret ✓ Főbb intézmények és azok helye a településen: településismereti túra.	2. Technikai eszközök ● 3 háztartási technikai eszköz alkalmazása (tűzhely, vízforraló, kenyérpírtó, mikrohullámú sütő, hűtő, kenyérsütő, szendvicssütő, mosógép stb.).
	3. Kötélmunkák ● Csomók: svábhurok, zsinegfeltekerés.
	4. Természetes anyagok megmunkálása ✓ Ünnephez, ünnepkörhöz kapcsolódóan egy tevékenység elvégzése (pl.: adventi koszorú-, karácsonyfadísz-, betlehemi-készítés, tojásfestés stb.).
	5. Szabás-varrás, kézimunka ● Gombvarrás.
	7. Modellezés ✓ Őrsi név / jelkép modellezése.
	8. Gyűjtés ✓ Őrsi gyűjtés: Községi alkalomra felhasználható vagy Őrsi tevékenységhez kötődő (pl. aranyköpés gyűjtemény) vagy próbaponthoz kötődő dolgok gyűjtése (pl.: teapapír, termékek, levelek, gombok, magok, kukoricacsuhé stb.).
	9. Számítógépes ismeretek ● Online biztonság. ● Világháló használatának illemtana.
	11. Hírközlési ismeretek ● Veszélyes telefonhívások.
	12. Sütés, főzés, tartósítás ✓ Zöldség, gyümölcs alapanyag előkészítés (mosás, pucolás, tisztítás, aprítás, mágozás, fejtés).

4.4. A kiscserkész korosztály negyedik évére vonatkozó próbarendszer

Jelmagyarázat:

- = alapvető tudás
- ✓ = egyszer teljesítendő anyag
- ❖ = irányítottan választandó anyag

ISTEN ÉS EMBER

1.1. SZEMÉLYES FELADATOK	1.2. KÖZÖSSÉGBEN MEGÉLT FELADATOK
1. Vallási ismeret ● Főbb egyházi ünnepek ismerete a korosztályának megfelelő szinten. Az egyházi főünnepek lényegi mondanivalójával tisztában van. <i>katolikus:</i> újév, vízkereszt, húsvét, pünkösd, Nagyboldogasszony, mindenszentek, karácsony <i>protestáns:</i> újév, húsvét, áldozócsüdtörtök, pünkösd, reformáció ünnepe, karácsony.	1. Hitoktatás / Bibliaóra ● Rendszeresen jár hittanra / bibliaórára.
2. Szentírás-ismeret ● További két történetet megismerése és eljátszása a képes Bibliából.	2. Liturgikus élet ● Legalább a főbb egyházi ünnepeken / parancsolt ünnepeken részt vesz istentiszteleten/szentmisén.
4. Cserkész lelkiség ● A kiscserkész törvény ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten. ● A kiscserkész ígéret ismerete és magyarázata a korosztályának megfelelő szinten.	5. Közösségi hitélet ✓ Félévente egyszer részt vesz főünnepeken kívüli vasárnapi őrs-, raj- vagy csapatmisén / istentiszteleten. ✓ Félévente részt vesz az őrsi közösségének szánt egy-egy lelki alkalmon.
5. Napi jótett, önfegyelem ● Napi jótett alkalmainak ismerete és gyakorlása korosztályának megfelelő szinten. Napi jótett alkalmak baráti közösségében / rajban. ● A cserkész újonc létre felkészül, valamilyen területen fejlődést ér el (őrsvezetővel közösen kiválasztva).	
6. Ima ● Ima saját szavaival. ● Apostoli hitvallás (Hiszekegy) ismerete és használata.	

EMBER ÉS EMBER

2.1. MEGISMERÉS	2.2. TEVÉKENYSÉG
2.1.1. TÁRSADALMI ISMERETEK	2.2.1. CSALÁDOM ÉS BARÁTAIM
1. Közjogi méltóságok, államigazgatás, önkormányzatok, egyházigazgatás ● Polgármester nevének ismerete.	1. Segítség otthon ● Saját szobáját rendben tartja. ● Saját cipőjét tisztán tartja.
3. Velemjáró (cserkészfüzet) ● Velemjáróját önállóan vezeti.	2. Családom története ✓ Családfa tovább rajzolása: kiscsalád (apa, anya, testvérek), nagyszülők, szülők testvérei, unkatestvérek és dédszülők ágrajza természetes anyagok felhasználásával.
4. Illemszabályok ● <i>Találkozás:</i> kortársak tisztelete, helyes kérdésfeltevés <i>Megjelenés:</i> - <i>Étkezés:</i> - <i>Közlekedés:</i> - <i>Nap közben:</i> viselkedés moziban, strandon, kiránduláson <i>Művelődés, szórakozás:</i> - <i>Családi összejövetelek: -Ajándékozás: -</i>	3. Családi adatok, ünnepek ● Családi ünnepekre önállóan ajándékot készít.
5. Szociális érdeklődés ✓ Egy érzékenyítő programon való részvétel.	
6. Foglalkozások ismerete ● Szülők munkahelyének ismerete.	
7. Média ● Ismeretterjesztő online- és / vagy TV csatorna ismerete.	
8. Levélírás ✓ Portyáról, táborból képeslapot, levelet ír haza. ✓ Postalátogatás őrseleg, levélfeladás (postaláda, postai levélfelvétel).	

2.1.2. HAZÁM ÉS NEMZETEM	2.2.2. CSERKÉSZKÖZÖSSÉGEM
1. Nemzeti jelképeink ● Tudja lerajzolni a magyar címert.	1. A cserkészlet története ● Meghatározó személyek a magyar cserkészttörténelemben. Nevük, foglalkozásuk ismerete (Sík Sándor, Teleki Pál, Sztrilich Pál).
2. Népszokások ● Megismeri további egy egyházi ünnephez kapcsolódó népszokást (Luca nap, Márton nap stb.).	2. Titkosírások ● További egy titkosírási technika (nem rovásírás!) megismerése.
3. Ünnepek ● Az év nemzeti ünnepeinek ismerete és közösségén belüli megélése korosztályának megfelelő szinten, tudja, mikor mire emlékezünk.	3. Cserkészinduló, cserkészdalok ● További egy cserkészmozgalmi dal ismerete, éneklése.
4. Népdalok ● További 5 népdal ismerete és éneklése.	4. Egyenruha ismerete ● Egyenruha viselés szabályai (egyenruhához mit hordunk és mit nem).
5. Népmesék, mondák ● További 2 népmese ismerete. ● További egy eredettörténet monda megismerése.	5. Tábornút ✓ Őrsével legalább egy önálló tábornúti számot előad.
7. Népi játékok, gyermekjátékdalok ● További 2 népi játék ismerete.	7. Őrsi jótett ● Félévente egy jótett végrehajtása az őrsrel közösen.
9. Népművészet, kismesterségek ✓ További egy kismesterség kipróbálása.	8. Tábori rend ● Vigyáz a csapat felszereléseire.
12. Határontúli magyarság, nemzetiségeink ● Határontúli magyar cserkészek. Tud róluk.	9. Játék ● További 4 kinti és 4 benti játék ismerete.
14. A magyarság kiemelkedő alakjai ● További egy általa kiválasztott nemzeti ünnep kiemelkedő szereplőinek tevékenységét ismeri.	10. Az MCSSZ és MCSSZF ismerete ● Az MCSSZ felépítése (csapat, körzet, kerület, szövetség).

	11. Alaki ● Vezényszavak: Visszakozz!
	13. Közös jelképeink ● Köszönés, jel, jelszó, jelmondat, tisztelgés, kézfogás ismerete, használata és magyarázata korosztályának megfelelő szinten.
	14. Cserkészkapcsolatok ✓ Részt vesz legalább egy raj- vagy csapat-programon.
	15. Cserkészjáték ✓ Számhábó.
	17. Krónika ● Őrsi napló vezetése.
2.1.4. MŰVELTSÉG	2.2.4. EGÉSZSÉGÜGY
1. Retorika és vitakultúra ● Mások meghallgatása.	1. Elsősegély ● Horzsolás, fedőkötés, fertőtlenítés. ● Idegen test a szemben.
2. Színjátszás ✓ Az általa ismert népmesékből további 2 megjelenítése, eljátszása.	2. Mentődoboz ● Mentődoboz tartalmának megismerése.
7. Képzőművészet ✓ Vegyes technikával (termésragasztás, rajzolás, festés, kréta stb.) félévente egy-egy Őrsi és egy-egy egyéni alkotás elkészítése.	3. Gyógyszerismeret ● Legalább 5 gyógyhatású tea megismerése. Mi mire jó?
8. Kultúra ✓ Faluház, tájház, kiállítás, könyvtár, színház vagy múzeumlátogatás lakóhelyén vagy környékén.	4. Higiéné ● Kórokozók szerepe a betegségek kialakulásában, a kórokozó terjedésnek módja, a betegségek megelőzésének lehetőségei, gyógyítása.
	5. Egészséges életmód ✓ Őrsével piac-, helyi termelő- vagy kert látogatás.

EMBER ÉS KÖRNYEZETE

EMBER ÉS KÖRNYEZETE	
3.1. MEGISMERÉS	3.2. TEVÉKENYSÉG
3.1.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.1. TERMÉSZETES KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
1. Tájékozódás ● Északi irány meghatározása két módszerrel a természet jelei alapján (egy nappali, egy éjszakai).	1. Élet a természetben ✓ Részvétel a csapat által szervezett tanyázáson. ● Saját felszerelés portyára, önállóan csomagol.
2. Térképészet ● Település / kerület térképének használata. Ezen való tájékozódás.	2. Túra ✓ Településen / kerületben gyalogtúra térképpel. ● Felszerelés túrára, önállóan csomagol.
3. Földrajzi ismeretek ❖ Lakótelepülés földrajzi sajátosságai és az ebből fakadó alapvető következmények ismerete.	4. Kerti munka ● Haszonnövény-ültetés, gondozás, betakarítás, felhasználás (pl.: árpa, búza, zab, paradicsom, saláta, paprika, fűszernövény).
4. Időjárás ● Népi megfigyelések alapján időjárás előrejelzés (hangya, földgiliszta, fecskék).	5. Természet- és környezetvédelem ● Madáretető készítése és madáretetés télen.
6. Növényismeret ● Cserjék (csipkebogyó, mogyoró stb.), megismerése. ✓ Termésgyűjtés. ✓ Gyűjtés, tablókészítés (levél, termés, virág, kéreg).	8. Sport, testgyakorlás ● Rendszeres testmozgás.
7. Állatismeret ✓ Állatok nyomainak megfigyelése, hangjának meghallgatása, állatok figyelése túra keretében.	
8. Gombaismeret ✓ Gombamegfigyelés túrán.	

3.1.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNK MEGISMERÉSE	3.2.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZETÜNKKEL KAPCSOLATOS FELADATOK
1. Becslés és mérés ● 1 perc becslése.	1. Eszközhasználat ● Háztáji eszközök használata: metszőolló, ásó, lapát, kapa.
2. KRESZ, közlekedési ismeretek ● További 2 KRESZ tábla ismerete.	2. Technikai eszközök ● További 2 háztartási technikai eszköz alkalmazása (tűzhely, vízforraló, kenyérpírító, mikrohullámú sütő, hűtő, kenyérsütő, szendvicssütő, mosógép stb.).
	3. Kötélmunkák ● Csomók: állóhurok.
	4. Természetes anyagok megmunkálása ✓ Őrsi nyakkendőgyűrű készítés.
	5. Szabás-varrás, kézimunka ● Makramé karkötő, Őrsi párna vagy csajkaszák készítése. ● Fércöltés.
	7. Modellezés ✓ Településen választott épület modellezése.
	8. Gyűjtés ✓ Őrsi gyűjtés: Közösségi alkalomra felhasználható vagy Őrsi tevékenységhez kötődő (pl. aranykópés gyűjtemény) vagy próbaponthoz kötődő dolgok gyűjtése (pl.: teapapír, termések, levelek, gombok, magok, kukoricacsuhé stb.).
	9. Számítógépes ismeretek ● A valóság és a virtuális világ különválasztása.
	12. Sütés, főzés, tartósítás ✓ Zöldség, gyümölcs feldolgozás, befőzés őrsileg.

5.

Módszertani tárház

5. Módszertani tárház

Mi is az a módszertan és miért használjuk?

A képzési anyagokat rengeteg módon lehet feldolgozni. Előadással, szemléltetéssel, megbeszéléssel, vitával és így tovább. A módszertan elméleti képzési anyagokat ültet át a gyakorlatba, és gyakorlat közben segít elsajátítani ezeket az ismereteket.

A módszertan segítségével a tanulás hatékonyságát tudjuk megsokszorozni, és a folyamatot élményalapúvá tenni. Aktív részvételt igényel, így elérjük, hogy a gyerekek figyeljenek. A módszertan segítségével úgy tanulhatja meg a gyerek a képzési anyagot, hogy észre sem veszi, hogy tanul. Nem érzi, hogy kötelezve lenne bármire. Gyakran negatív élmények kapcsolódnak a tanuláshoz, mivel játék helyett, egyhelyben ülve, hosszú ideig koncentrálni kell, sokszor úgy, hogy a figyelmét sem ragadtuk meg.

Módszertannal a gyerekek különböző készségeit is fejleszthetjük. A tanulás egyik leghatékonyabb módja a tapasztalat, a cselekedve tanulás útján, amihez nagy segítségünkre van a módszertan. Fontos feladata még a módszertannak az együttműködésre való képesség fejlesztése. Lehetőséget ad a gyerekeknek arra, hogy tudásuknak és képességeiknek megfelelő utat keressenek a tanulásra.

5.1. Munkaformák

A módszertan alkalmazása különböző munkaformákban történhet. Általános megfogalmazásban a munkaforma egy tanulásszervezési mód, ami meghatározza a tanítási módszereket és az eszközöket. A foglalkozás és a módszertan szempontjából számunkra a munkaformák azt határozzák meg, hogy a gyerekek közösen, önállóan vagy csoportokban, párosával kapnak-e feladatot. Tudatos használatuk rengeteg időt és energiát vesz igénybe, ezért ezeken akkor fontos inkább gondolkodni, ha van már egy kis tapasztalatod, és nem megy a módszertan rováására a rá fordított idő, illetve amikor felmerül egy konkrét probléma, amin szeretnél a módszertan keretében is dolgozni. Például az őrsöd egyik fele az egyik iskolába jár, a másik pedig egy másikba. Akik különböző iskolába járnak, nem szívesen barátkoznak egymással, mindig csak a saját osztálytársaikkal beszélnek és játszanak. Ennek oldására jó megoldás lehet az, hogy párosával kapnak feladatokat, a párok tagjai pedig különböző iskolába járnak, hogy nekik is legyen kapcsolatuk egymással. A feladat során pedig lehetőségük van arra, hogy megismerjék egymást, és a későbbiekben is keresék egymás társaságát.

A munkaformák típusai a következők:

Frontális munka

Az őrsöt nem bontjuk csoportokra, egy egységnek tekintjük. A gyerekek ugyanazért a célért, ugyanabban az ütemben, intenzitással, időtartamban és párhuzamosan vagy együtt dolgoznak. A frontális munkának is megvannak az előnyei és a hátrányai is. Egyik oldalról jó, hogy egyenlőnek tekinti a gyerekeket, másik oldalról viszont ez azt jelenti, hogy nem veszi figyelembe az egyéni képességüket, képzettségüket. Ezért nőnek a különböző területeken jelentkező különbségek. Az ügyesebbek maguktól aktívan részt vesznek a munkában, a gyengébbek pedig háttérben maradnak. Vezetőközpontú munkaforma, egyetlen irányítóval.

Példa: Az őrsvezető középre tesz tenyerével letakarva egy közlekedési tábláról készült kis képet vagy rajtot. Amikor felemeli a kezét, akkor a gyerekeknek megnézik, és aki tudja, hogy mi az, az rácsap. Utána felemeli a kezét, és megmondja a helyes megoldást. Ha sikerült, akkor maga elé teheti a táblát. A végén az nyer, akinek a legtöbb gyűlik össze.

Játékötletek:

- Kenu, palacsinta, turmixgép

Kooperatív játék. A játékosok 3 alakzatot vehetnek fel. Kenu: egymás mögé ülnek, terpeszben. Palacsinta: egymás hátára fekszenek. Turmixgép: körbeállnak, háttal a körnek, karukkal összekapaszkodva és körbe-körbe ugrálnak. A játékvezető mond egy számot és egy alakzatot. (Például: 2-es kenu.) A gyerekeknek az a feladatuk, hogy annyian alkossák meg az alakzatot, ahányas számot a vezető mondott. Akik kevesebben vagy többen vannak, illetve rossz alakzatot vettek fel, azok kiesnek.

- Fedezékbe!

Egy cserkész becsukja a szemét, és 15-től számol vissza. Ez idő alatt a többieknek meg kell őt érinteni, és gyorsan elbújni. Amikor befejezte a számolást, kinyitja a szemét, és akit meglát, annak mondja a nevét, és az kiesik. Majd 14-től számol vissza, és a játékosoknak addig újra meg kell őt érinteni, és újra elbújni, majd újra kinyitja a szemét, akit meglát, kiesik. Ez addig megy így, amíg a gyerekek el nem fogynak. Fontos, hogy hangos legyen a számolás!

- Földrengés

A résztvevők hármас csoportokba állnak úgy, hogy egyvalaki kimarad a csoportokból. A hármасok házat alkotnak oly módon, hogy ketten egymás vállára téve a kezüket a ház jobb és bal fele lesznek, a harmadik társuk (aki közöttük áll) pedig bent lesz, mint lakó. Az, aki egyedül van, házat akar találni magának úgy, hogy ha jobb falat kiált, a jobb falaknak kell helyet cserélniük, ha bal falat, akkor a bal oldaliak keresnek új helyet maguknak, ha lakót, akkor pedig ők. Aki a leglassabb, az marad ház nélkül. Amennyiben a ház nélkül maradt „földrengést” kiált, mindenkinek új házat kell „építeni”.

- Pingvinek és flamingók

Mindenki pingvinjárásban mozog (apró lépések, kezek a testhez szorítva), egyvalaki pedig a flamingót utánozza (magas léptekkel, karok oldalt le-fel mozognak). A flamingó feladata a pingvinek elkapása, akik ekkor flamingókká válnak. Nagyobb csoportban több flamingóval is indulhat a játék.

Csoportmunka

A csoportmunka akkor használható igazán, ha fontos a benne résztvevők aktivitása, egymásra figyelése, a közös gondolkodás, valami új létrehozása. Igyekezzünk kooperatív csoportmunkákat használni, ezáltal nem csak a feladatot teljesítik, hanem fontos szerepet kap az **együttműködés** is. Az őröt több részre osztjuk, így több feladatot párhuzamosan is csinálhatnak, amit később egymásnak is bemutathatnak, illetve a kiscsoportok azonos feladatot is kaphatnak. Még így is lehet, hogy különböző megoldási technikát választanak majd. Kiscserkészeknél ez egy kicsit nehezebb, mert az őrvezetőnek egyszerre több helyre is figyelnie kell, a kisebbek nehezebben dolgoznak önállóan, viszont nagy előnye, hogy egy fokkal személyre szabottabb feladatot tudunk adni a gyerekeknek, és hasonló érdeklődéseket lehet egy csoportba tenni. Fontos alaposan végiggondolni a csoportbeosztást.

Példa: Minden csoport kap egy nagyobb papírt, amire különböző módon fel vannak rajzolva utak, zebra és lámpák. A feladatuk, hogy táblákkal egészítsék ki a rajzot. Könnyítésnek lehet a táblákat előre lerajzolni nekik, és így csak felragasztani kell a papírra. Amikor mind-egyik csoport kész van, akkor kapnak egy-egy kisautót, és kipróbálhatják az utakat. Másik csoportéhoz is mehetnek, ha valamit nem értenek, megkérdezhetik a másik csoportot, hogy melyik a helyes út. A tábláknak megfelelően kell közlekedni. Például, ha elsőbbségadás kötelező tábla van, akkor meg kell várni, ameddig a másik elhalad előtte.

Játékötlek:

- Kidobós kötélhúzás

A játék alapja a kötélhúzás, de mindkét csapat kap egy-egy szivacs labdát, amivel kidobhatja az ellenfelet. Akit kidobnak, annak ki kell állnia. A középvonaltól a csapat felé eső területre eső labdákat össze lehet szedni, és újra dobni. A csapatból bárki dobhat, valamint aki a levegőben repülő labdát elkapja, az nincs kidobva. Ha valamelyik csapat a másikat az előre megadott távolságra elhúzza, akkor nyert. A kidobottak száma nem számít, csak az erőviszonyt lehet vele játék közben megváltoztatni.

- Óriás, törpe, sárkány

Kooperatív játék. Két csapatot alakítunk, akik két sorban egymással szemben állnak fel. Mindkettő megbeszél egy figurát, akit alakítani fog. Háromra bemutatják, az erősebb győz, és kergeti a gyengébbet. Akit elkapnak, azoknak át kell állni a másik csapatba. Lehetséges figurák: óriás, törpe, sárkány. Az óriás legyőzi a törpét, a törpe a sárkányt, a sárkány az óriást. Hasonlóan a kő-papír-ollóhoz.

- Molekulás

Mindenki atomokat megszemélyesítve rohangál a területen, a vezető pedig jelzi a hőmérsékletet: 0°C-nál senki nem mozdul, 10°C-nál lassan, 20°C-nál gyorsabban stb. Ha „molekulát” és egy számot kiált a vezető, akkor olyan számú csoportokba fejlődve folytatódik a játék.

- Lepedős röplabda

Kooperatív játék. Röplabdaszerű pályán játszik két csapat (de háló nélkül is játszható). Mindkettő csapatnak van egy-egy lepedője, ezt fogja körbe az egész csapat. A labdát egy vízzel töltött lufi is helyettesítheti. A cél a labdát/lufit átdobni a másik csapatnak, úgy, hogy azok elkapják a lepedővel, és vissza is dobják azzal.

- Sülnek a kenyerek

Két csapat van. Mindkét csapat kinevez két péket. Ők a pálya végén állnak. A csapatok többi tagja a pálya másik végén ülnek egymás mögött a lehető legszorosabban, s mondogatják: „Sülnek a kenyerek!” Egyszer csak a játékvezető azt kiáltja: „Égnek a kenyerek!” Ekkor a pékek gyorsan odarohannak, sorban „kirángatják” a kenyereket a kemencéből, és azok a pálya másik végén a lehető leghamarabb ugyanolyan sorrendben leülnek. Az a csapat kap pontot, amelyik a leghamarabb kész van.

Páros munka

Két kiscserkész párban oldja meg a kapott feladatot. Az együttműködési képességeik fejlődnek, a párok között verseny alakulhat ki. A párok alakulhatnak szimpátia alapján, hogy melyik gyerek kivel dolgozik szívesen. Maguk is választhatják a párjukat, de az is lehet, hogy direkt olyanokat teszünk egy párba, akik kevésbé kedvelik egymást. Ha két aktívabb van együtt, egy másik párban pedig visszahúzódóbbak, akkor nem nyomják el egymást, azonos tempóban tudnak dolgozni.

Tipp: Teljesen véletlen párok alakításához különböző jelekből (például: nap, szív, virág, autó) rajzolunk kis papírokra kettőt. A gyerekeknek kiosztjuk véletlenszerűen a papírokat. A jelek alapján kell megkeresniük a párjukat, akivel közösen kapnak feladatot.

Példa: A gyerekek párosával kapnak egy közlekedési táblát, amit A4-es papírra nagyban kell lerajzolniuk. Amikor kész a rajz, körbevágjuk, és egy hurkapálcára vagy egy vékonyabb faágra felragasztjuk. Ha elkészült az összes páros, akkor az őrsvezető mindegyiknek elárulja a jelentését. Majd mindig annak megfelelően kell tenni (annak a párosnak, aki a táblát készítette), amelyik táblát a magasba emeli. Például, ha a STOP-táblát, akkor egyhelyben megállni, ha a gyalogos átkelőhely táblát, akkor sétálni tovább stb.

Játékötletek:

- Amerikából jöttem

Ketten kimennek a szobából, és kitalálnak egy mesterséget. (Ha semmi nem jut eszükbe ötletek: fodrász, rendőr, orvos, tanár néni, tűzoltó, régész, szakács, pék, kertész, árus, pincér, festő.) Visszamennek a szobába, és a többieknek el kell mutogatni. Ha nem tudják kitalálni, akkor meg lehet mondani a szó első betűjét. Aki kitalálta, az választhat magának egy párt, és vele mehet ki következőnek.

- Robot

Párokat alkotunk. A pár egyik fele kimegy. A bentiek kitalálnak magukon 1-1 kikapcsoló gombot. Visszahívjuk a terembe a párokat. A bentiek úgy mászkálnak a teremben, mint egy robot. Addig nem állnak le, ameddig nem találja meg a párjuk a kikapcsoló gombot. Addig kell nyomkodni őket, ameddig a pontos helyet el nem találja.

- Kacsintó kör

Egy ember kivételével mindenki választ magának egy párt. Körbe állunk. A párok közül az, aki a kör közepéhez közelebb áll, guggoljon a másik elé. Az állók a kezüket a hátuk mögött tartják. A guggolók arra várnak, hogy a páratlan rájuk kacsintson. Amint rákacsint, megpróbál odafutni a páratlan játékoshoz. A párja próbálja megérinteni. Ha nem éri el, akkor sikeresen megszökött, és a guggoló új párja az lesz, aki eddig páratlan volt. Ha sikeresen elérte, akkor a kacsintóval helyet cserél a guggoló.

Egyéni munka

Ebben az esetben személyre szabott vagy vállalt feladatuk van a kiscserkészeknek, de az is lehet, hogy mindenki ugyanazt a feladatot kapja, csak egyénileg teljesítik. Az önállóságot fejleszti. Itt fontos az őrsvezető segítőkészsége, lelkesítése, dicsérete, hogy ne veszítsék el a gyerekek a lendületet közben.

Példa: Mindegy gyerek kap egy lapot, amin egy nagy négyszögben, sok kicsi van, mindegyikben egy-egy betű. Ha ezeket összeolvassuk többnyire nincs értelme, de el vannak rejtve benne közlekedési táblák nevei. Vízszintesen, függőlegesen és átlósan lehet keresni őket. A nagy négyszög alatt le vannak rajzolva a táblák. A gyerekek feladata a rejtvényben talált szavakat önállóan, egyénileg a képekkel párosítani.

Játékok:

- Ki vagyok én?

Pici cetlikre írunk fel meseszereplőket. Mindenkinek a homlokára ragasztunk egyet, úgy, hogy ő ne lássa. Körbemegyünk, és mindenki megkér valakit, hogy mondjon róla egy jellemzőt. Például: ha az illető Süsü, mondhatja ezt: Zöld vagy. Vagy azt hogy: Jószívű vagy.

Az nyer, aki először kitalálja, mi van a homlokán. De lehet tovább játszani is.

- Kakasviadal

Rajzolunk egy kört. Két gyerek álljon bele, és guggoljon le. Kezeiket karba teszik, és egy lábon állnak. Cél, hogy a másikat kitolják a körből, vagy az leüljön a földre. Sípszóra indul a küzdelem. Aki kikerül a körből vagy leül, az kiesik. Jöhet egy következő ellenfél, akivel megküzdehet a nyertes kakas.

- Illatok

Minden gyereknek bekötjük a szemét. 6-8 különböző illatú ételt, italt, fűszert, egyebet veszünk elő, és tartjuk az orruk alá. A feladatuk, hogy minél több illatot felismerjenek és megjegyezzenek.

Individualizált munka

Az egyént tekinti az értékelés alapjának, és a fejlődés céljának. Minden őrtagodnak elegendő és képességeinek megfelelő, teljes mértékben egyénre szabott feladatot adhat az individualizált munka során. Ennek az alkalmazásához nagyon jól kell ismerned őrtagjaidat, hogy valóban olyat találj ki, amit szívesen megcsinálnak. Módszertanoknál ritkán használjuk, mert többnyire nincs közösségépítő ereje.

Példa: Az udvarra közlekedési táblák segítségével mini akadálypályát építünk. Annak a kiscserkésznek, aki szeret rajzolni, adjuk azt a feladatot, hogy rajzoljon közlekedési táblákat. Aki szeret gyűjtögetni, arra rábizzuk a fagyűjtést, amire a rajzokat fogjuk ragasztani. Aki nagyon kreatív, az kijelölheti az útvonalakat. Aki pedig szeret díszíteni, az kavicsokkal, virágokkal díszítheti az út szélét stb. Amikor kész van az út, akkor mindenki kedvére közlekedhet a szabályoknak és a tábláknak megfelelően.

Frontális

Egyéni

Páros

Csapatmunka

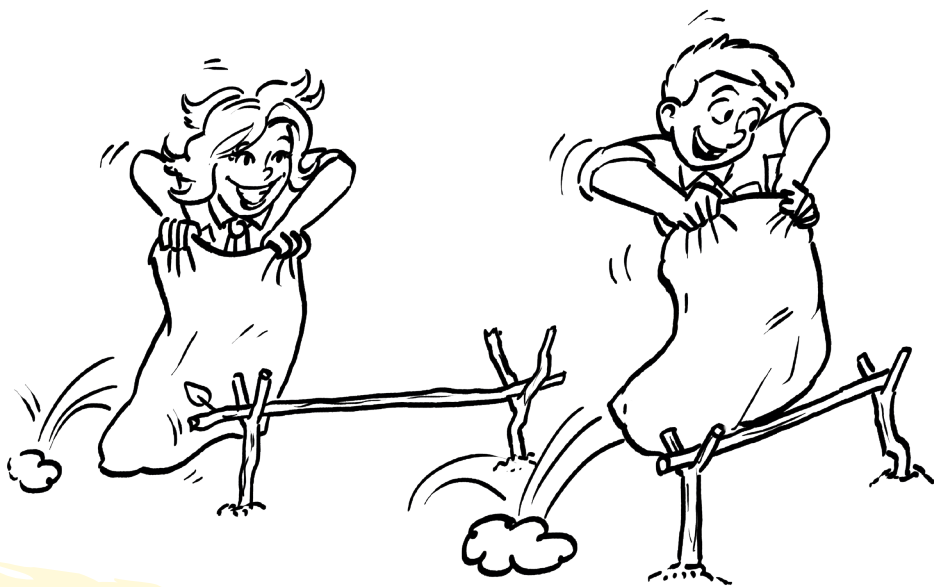
Individualizált

*Játékötlet:***- Fogd meg a követ!**

A gyerekek egymás után próbálhatnak szerencsét. Az őrsvezető a markában tart egy követ. Előzetes jelzés nélkül kiengedi a követ a kezéből, az a földre esik, ha a játékos nem kapja el. A gyerekek egyéni ügyessége alapján egyre alacsonyabbra engedheti az őrsvezető a kezét, egyre rövidebb idejük lesz elkapni.

Ezeknek a gyakorlati ötleteknek a segítségével alkalmazhatod a különböző munkaformákat a játékokon keresztül. Ezeket a játékokat őrön, rajon és csapaton belül is bátran játszhatjátok.

5.2. Munkamódszerek

Játék

Mottónk lehetne, hogy: Bárhol! Bármikor! Bármennyit! Kiscserkészeknek a játékból sosem elég. A játék elsősorban örömforrás, de tanulhatunk is általa, felfedezhetjük és fejleszthetjük a gyerekek képességeit, közösséget építhetünk, a problémamegoldó készségüket javíthatjuk, teret adhatunk a fantáziájuknak, fizikailag is erősíthetjük őket, és még sorolni lehetne, mennyi előnye van a játéknak.

A gyermeki játékot sajátos játéktudat jellemzi. A gyerek felhőtlenül, önfeledten, a világ gondjaitól függetlenül tudja átadni magát a játéknak. Ennek során olyan helyzetekbe élheti bele magát, amik nem valóságosak, ezért nem okoznak frusztrációt, de mégis örömet jelent a megoldás és a sikerélmény, de maga a célért való küzdelem is. Valós, mindennapi életben felhalmozott feszültséget adhatja le, oszthatja meg a környezetével a játékon keresztül a gyermek.

Mit adhat a játék?

- mozgást,
- kalandot,
- humort,
- tudást,
- váratlan fordulatot,
- határtalanságot,
- sok, sok mást, amire egy kiscserkésznek szüksége lehet!

Élj a játék lehetőségével minél többször, legyél te is részese, a te hozzáállásod fogja őket is lelkesíteni!

Mese

A mesék a szórakoztatás mellett elsősorban nevelnek. Segítik a személyiség fejlődését, az életről tanítanak, és lehetőséget adnak arra, hogy a gyerekek különböző mesehősök szerepébe éljék bele magukat. Fejlesztik a képzelőerőt, problémás helyzetek elé állítják a gyerekeket, de megoldási lehetőségeket is nyújtanak. Oldják a feszültséget, bővítik a szókincset is. Tapasztalatot szerezhetnek belőlük, és fejlesztik az igazságérzetet is (a jó elnyeri jutalmát, a rossz bűnhődik).

Ne csak olvasd a mesét, hanem meséld! Gesztusokkal, mimikával, hangosan és élvezetesen. Tedd izgalmassá, akár különböző eszközökkel, mint a képek, bábok, hangok. A népmesék és a műmesék mellett nyugodtan találj ki saját meséket, amiben akár a gyerekek is szerepelhetnek, és valós élethelyzeteket is megjeleníthetsz! Még szórakoztatóbbá teheted a mesét, valamint jobban le is tudod kötni a kiscserkészeket, ha közben játszotok. Például, ha elhangzik az a szó, hogy „királylány”, akkor meg kell érinteni a középen lévő plüss állatot, vagy mindenkinek helyet kell cserélnie stb.

A jó mese:

- felkelti a gyerekek érdeklődését,
- leköti a gyerekeket,
- van mondanivalója,
- izgalmas, fordulatokkal teli,
- jóra tanít, tanulságos,
- jót és rosszat megkülönbözteti,
- kitartásra és a célért való küzdelemre tanít.

Szerepjáték

Már farkasköltyök kor előtt jelentős szerepe van a szerepjátékoknak. A gyerekek szívesen bújnak mások bőrébe, lesznek anyukák, apukák, kutyák, hercegnők, tündérek vagy autóversenyzők. Az ilyen játékokban fejlődik szociális érzékük, hisz fontos, hogy egymásra figyeljenek. Fantáziájuk által képesek adekvátan reagálni társuk jelzésére, a történet fonalát képesek hirtelen változások esetén is követni, rögtönözni.

Ezek a játékok fejlesztik a kiscserkészek ritmusérzékét, ötletességét, mozgáskultúráját és önismeretét.

Egy mesét, személyes élményt képes a szerepjátékok által felidézni, kifejezni, megosztani, ezáltal gondolatait, érzelmeit kifejezni.

Szemléltetés

Egy kiscserkésznek mindig mindent szemléltess! A fogalmak kialakításához is fontos a szemléltető eszközök használata. Legyen az egy mozdulatsor, egy kép, egy figura, egy természetben megtalálható apróság vagy bármi, a lényeg, hogy hozd közel a kiscserkészhez az általa ismert dolgokon keresztül az általa ismeretlent. Ezzel hatékonyan tudod bővíteni a tudását úgy, hogy hosszú távon meg is maradjon.

Beszélgetés

Hallgasd meg őket. Adj nekik lehetőséget arra, hogy elmondják: mit gondolnak, mit szeretnének. Beszéljetek őrsileg, dolgozzátok fel közösen az élményeiteket akár játék, akár beszélgetés által. Adj minden kiscserkésznek külön időt is. Egy őrsgyűlés utáni hazakisérés kiváló alkalom erre.

Gyűjtőmunka

Lehet önálló vagy csoportos. A kiscserkész próbarendszerben a csoportos, őrsi gyűjtés kerül előtérbe. Gyűjtsetek olyan dolgokat, amik közösségi alkalmakra felhasználhatóak vagy őrösötök tevékenységéhez köthetőek (pl.: aranyképek, fényképek) illetve próbaponthoz kötődőeket (pl.: teapapír, termékek, levelek, gombok, magok, kukoricacsuhé, gubacs stb.)

Alkotómunka

Ez is lehet önálló vagy csoportos. Már a próbarendszer is rengeteg lehetőséget tartalmaz erre a munkamódszere.

Használjatok természetes anyagokat, fessetek tojást, készíthettek adventi koszorút, tablókat. Alkossatok! Bábokat, álarcokat, termékkompozíciókat hozzatok létre.

Készíthettek ritmushangszereket! A ritmushangszerek lehetnek csörgők, rázogatók, pengetők, csattogók.

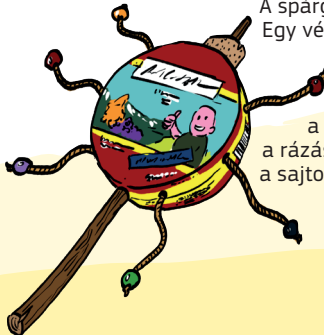
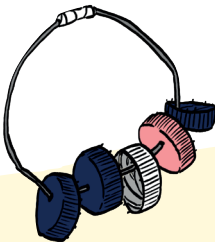
Csörgő: fogjatok kupakkal, tetővel rendelkező dobozokat, töltsétek fel különböző alapanyagokkal (rizsszel, babbal, kukoricával, tésztával, gyönggyel, kavicsokkal, magokkal, termékekkel). Hogy milyen hangja lesz, az függ a doboz anyagától és a benne lévő alapanyagoktól is. Kísérletezzetek!

Rázogató: Tulajdonképpen ez is csörgő, csak itt drótkarikára fűzünk fel különböző tárgyakat, és azt rázzuk, ami így ritmusos csörgő hangot ad. Amit felfűzhettek: fémdoboz nyitófüle, műanyag kupakok vagy különböző termékek. Gyűjtsetek ilyeneket őrsileg! Sajtos dobozból is készíthetsz hangszert. A kerek dobozon fúrj egy lyukakat, húzz át rajta spárgákat.

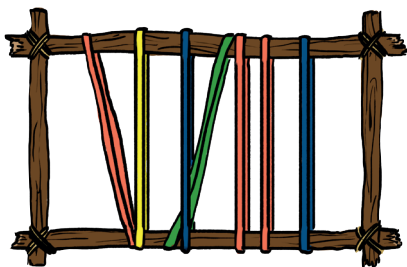
A spárka végeire fűzz fagyöngyöt.

Egy vékonyabb botot is vezess át a dobozon (a végét rögzítsd, például egy parafa dugóval, ragaszd oda), ezt fogják majd a kiscserkészek és a fagyöngyök a rázástól nekiütődnek a sajtos doboznak stb.

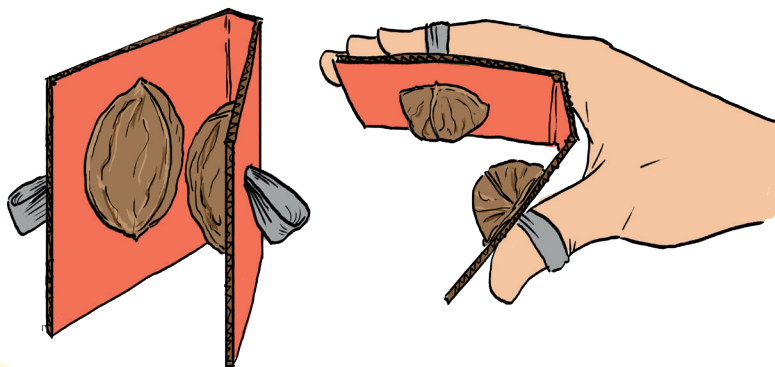

Pengető: Egy fa keretre vagy egy fém dobozra húzzatok különböző vastagságú gumikat. Attól függően, hogy milyen vastagok, mennyire vannak megfeszítve, más-más hangot fognak kiadni.

Egy kinyílt toboz és egy bot is válhat hangszerré. Csak húzzátok végig a botot a toboz pikkelyein, és már szól is!

Csattogó: Hajts félbe egy kartonlapot, mindkét oldalát lyukaszd ki, fűzz bele egy-egy gumit, majd egymással szembe ragassz fel egy-egy fél dió héját. A kiscserkészek beledugják ujjukat a gumiba, és már csattoghat is a hangszer.

Felhasznált irodalom:

<http://jatsszunk-egyutt.hu/csorgo-borgo-hangszerek/>
[Letöltés ideje: 2015. április 10.]

5.3. Módszertani eszközök

Módszertanná, ahogy a bevezetőben is olvashattad, szinte bármit át lehet varázsolni, majd segítségével úgy tanulni, hogy észre sem vesszük, mégis a kiscserkészek hasznára válik. Ebben a fejezetben pár jellemző és jól használható módszertani eszközt fogunk felsorolni, és pár mondatban kifejteni.

Báb

A gyerekek a bábozás során feloldódnak a történetben úgy, hogy észre sem veszik, de őszintén meglevenítik a saját világképüket és gondolkodásmódjukat. Mi is emberi karaktereket, viselkedési mintákat, erkölcsi értékeket mutathatunk be, adhatunk át a gyerekeknek a bábok segítségével.

Ügyelj arra, hogy interaktív és kreatív legyen a bábelőadás, amit tartasz. Lehet benne fény, zene, árnyjáték, különböző illatok, hangutánzások. Kiszólhat a báb, kérdezhet a gyerekektől. Például: „Szerintetek felébrezzem a medvét vagy ne?” Egy jó bábelőadást rengeteg munka és felkészülés előz meg, szánd rá az időt, és a hatás nem marad el.

Lehetőségek bábokra:

- ujjbáb
- kesztyűbáb
- fakanál (arc rajzolása, ruha, haj)
- hurkapálca (rajz kivágva és ráragasztva)
- jégkrém pálcikája (rajz kivágva és ráragasztva vagy a pálcikára rárajzolva)

Keretmese

A keretmese készítés mindig rengeteg munkával jár. Akkor készítsunk keretmesét, ha igazán tudjuk megcsinálni! A vezetőknek és a gyerekeknek is élményt ad, de csak akkor, ha sikerélmény társul a megvalósításhoz. Szánjunk rá elég időt, legyen fontos nekünk, és a keretmese segítségével teljesen kiléphetünk a mindennapi életből, egy olyan világba, ahol bármi megtörténhet, amit szeretnénk.

Az érthetőség mellett a legfontosabb az igényesség! Minél több jelenet és keretmesés program van, annál színesebb lehet a csapat és az órs élete, de főlegesen nem kell minden részletre ráerőltetni a keretmesét. Például: az étkezőnek lehet keretmesébe illő neve, vagy a túra szólhat a sárkány megmentéséről, de a zászlófelvonásnak nem kell feltétlen keretmese.

Ötletek kiscserkész korosztálynak:

- Népmesék,
- Mondák,
- Indiános,
- Manók-tündérek,
- Hupikék törpikék,
- Hamupipőke,
- János vitéz,
- Könnyedebb történelmi események stb.

Ének

Az ének fejleszti a hallást és a ritmusérzékét. Formálja a személyiséget és az ízlést. Érzelmi, esztétikai és intellektuális élményt ad. A zenélés és a közös éneklés öröme, közösségépítő hatással is van. A gyerekeknek jó eszköz az önkifejezéshez.

Ügyelni kell arra, hogy a dal koruknak, nemüknek és képességeiknek megfelelő legyen. Jó, ha tudod szemléltetni, hogy könnyebben meg tudják jegyezni. Érdemes gyakran ismételni. Ha valaki tud hangszerezen játszani, akkor azzal is színesíthetitek az éneklést.

Mit énekelj kiscserkészekkel?

- Gyerekdalok
- Népdalok
- Cserkészdalok
- Vallási énekek

Természet

A természet segítségével nevelhetjük a gyerekeket a természet szeretetére, a természet ismeretére, környezettudatosságra, és arra, hogy felelősséggel tartozunk a környezetünkért. A cél, hogy a mindennapokban is odafigyeljenek arra, hogy ők mivel tudnak hozzájárulni ezeknek a fenntartásához.

Fontos, hogy rengeteg játékot és gyakorlatot végezzünk, hogy mindezt elérhessük.

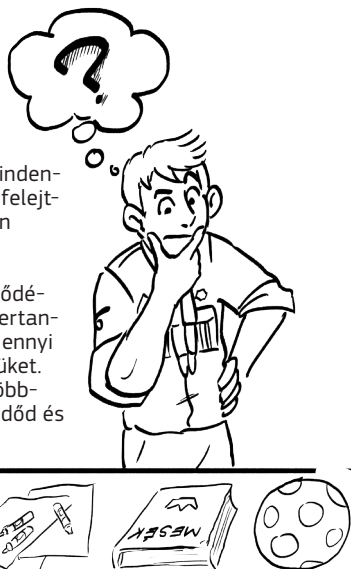

5.4. Módszertani megfontolások

Módszertan szinte bármi lehet. A legegyszerűbb és leggyakrabban alkalmazott formája a játék. A legfontosabb, hogy alaposan és igényesen készíts módszertant. Itt el lehet engedni a képzelőerőnket és ötletességünket. A képzési anyagból rendszeren fel kell készülni, hogy a gyerekek minden kérdésére tudj választ adni. Ha mégis előfordul, akkor mondd meg, hogy „ennek utána kell nézned”, de következő hétre mindenképpen utánanézel, és megmondod. Vigyázz, hogy ne felejtkezz meg róla! Ezzel nincs semmi gond, de jó, ha ritkán fordul csak elő.

A módszertan legyen élvezetes, hogy a gyerekek érdeklődését felkeltse a téma iránt! Az ideális oktató rész módszertannal felvértvezve 10-25 percgig tart, mert a kiscserkészek ennyi időt tudnak odafigyelni, ezután elvesztik az érdeklődésüket. Fontos a változatosság, lehetőleg ugyanaz ne legyen többször, valami apró változtatás mindig legyen benne. Ha időd és energiád engedi, akkor színesítsd néha keretmesével! Célszerű tartalék módszertant kitalálni, mert a gyerekek pillanatnyi hangulata, vagy fáradtsága miatt lehet, hogy nem tudod megvalósítani az eredeti ötletedet. Ilyenkor bátran elteheted ezt egy következő alkalomra. Lesznek olyan gyerekek, akik nagyon ügyesek és gyorsak, ezért érdekes kiegészítő feladattal készülni, hogy ők se unatkozzanak, zavarogjanak, ameddig a többiek is elkészülnek, befejezik a feladatot.

A végén pedig lehetnek ismétlő kérdések, vagy olyan módszertan, amivel ismételni tudjátok az előbb tanultakat, le tudod ellenőrizni, hogy hatékony volt-e a képzés, elérted-e a célokat vele. Nagyon jó, ha a következő foglalkozás elején tudsz olyan játékot játszani a gyerekekkel, amivel az előző foglalkozás témáját tudjátok feleleveníteni.

Mit kell figyelembe venni módszertan készítésekor?

- kiscserkészek kora
- kiscserkészek képességei, életkori sajátosságai
- kiscserkészek tudása
- őr összetétele (például: eltérő életkor, nemi megoszlás, létszám)
- használható eszközök
- környezeti feltételek (például: terem mérete, székek, asztalok)
- az átadandó ismeret jellege

Módszertan készítése lépésről lépésre:

- **Tűzzük ki a célt és a képzési anyagot!** Jelöld ki, hogy mit szeretnél, hogy tudjanak a gyerekek a módszertan végén. Sípjelek (S.O.S, gyülekező, sebesen) Használd az ŐÁMTV-ben a rajparancsokod által leírt leadandó tudásanyag listát!

- **Vegyünk egy játékot!** Tolvajlépés: az őrsvezető a fal felé fordulva áll, a gyerekeknek háttal, akik tőle 10-15 méterre állnak, állnak. Amikor háttal van, akkor a gyerekek igyekeznek minél közelebb kerülni hozzá, de úgy, hogy amikor megfordul, abban a pillanatban megtorpannak, és nem mozdulnak. Akit mozdulni lát az őrsvezető, annak vissza kell mennie a kezdővonalra, és a következő alkalommal, amikor az őrsvezető hátat fordít, onnan kell újra indulnia. Az nyer, aki először eléri az őrsvezetőt.

- **Hangoljuk össze a képzési anyagot és a játékot!** Az őrsvezető az, aki háttal áll a gyerekeknek. Síp van a kezében, és a következők közül egyet választ, amit fúj és ki is mond hangosan: S.O.S, sebesen vagy gyülekező. A gyerekek a sípjelnek megfelelően közelítenek hozzá. S.O.S-nél futva, gyülekezőnél sétálva, sebesennél pedig gyors léptekkel, majdnem futva. Pár kör után elég, ha csak a sipszót hallják, nem kell utána mondani a nevét, mert megjegyzik. A végén pedig már azt is lehet, hogy a gyerekek közül áll ki valaki, és fújja a különböző jeleket. Ezzel ellenőrizhetjük, hogy megjegyezték-e a különböző sípjeleket, és a gyorsabbaknak feladatot is adunk vele.

- **Szedjük össze a kellékeket hozzá!** Gyűjtsük össze, ami kell, és készítsük elő lehetőleg még előző nap a szükséges felszerelést.

- **Értékeljük!** Nagyon fontos átgondolni még a foglalkozás előtt, hogy megfelelő módszertant sikerült-e összeállítani az őrsnak, megvalósítható-e a hely, idő és kellék szempontjából, illetve nem utolsó szempont, hogy elérjük-e a célunkat vele. Tényleg megtanulják-e a gyerekek a sípjeleket ezzel a módszertannal? Ha megvalósítottuk, akkor is értékelünk, hogy hogyan sikerült, tudunk-e valamit javítani rajta, új ötletet hozzátenni. Érdemes felírni a módszertant, amit már játszottunk és bevált, mert a többi őrsvezető munkáját is segíthetjük vele, illetve később átalakíthatjuk, kibővíthetjük akár más témakörhöz vagy más korosztályhoz.

Ha már jobban átlátod a módszertanok világát, akkor érdemes összekötni a foglalkozásokon tanultakat. Átvinni a következő alkalomra és ismételni. Ezt segítheti az, ha az adott témát egy bizonyos tárgyhöz/eseményhez/egyébhez kötöd. Például, amikor megtanultok egy dalt mutogatással megkönnyítve, hogy megjegyezzék, akkor a következő alkalommal, amikor éneklitek/isméltitek, akkor is mutogassátok, mert egy-egy mozdulatról fog eszükbe jutni a következő sor.

5.5. A differenciált nevelés kérdései

Előfordul, hogy egy-egy kiscserkész nem tud részt venni a foglalkozáson. Ilyenkor felvetődik a kérdés, hogy hogyan pótolja a lemaradását, hogyan zárkózzon fel a társaihoz. Több megoldás is létezik erre a problémára, de fontos leszögezni azt, hogy a cserkészlet nem iskola, és a foglalkozások nem tanórák. Nem az az elsődleges célunk, hogy a tudásanyagot szó-ról-szóra vissza tudják mondani a következő találkozói alkalmon. A cserkészlet egy életen át tartó nevelési munka és fejlődés, ezért nem egyetlen foglalkozáson és nem egy tudásanyag kimaradásán múlik az, hogy jó cserkesszé váljanak-e kiscserkészeink. Persze fontos az, hogy minél kevesebb maradjon ki, és a lehető legkevesebbet hiányozzanak a gyerekek, mert az őrsi közösség minden foglalkozás alkalmával épül, és a közös élmények gazdagítják őket.

Lehet egy egész éven át tartó versenyt rendezni, aminek a végén jutalomban részesül az, aki a legtöbb foglalkozáson és programon vett részt. Emellett fontos a szülőknél is jelezni (ha kell kérj segítséget a raj- vagy csapatparancsnokodtól), hogy a gyerekeknek mennyire fontos az, hogy ne maradjanak ki ezekből a közös alkalmakból.

A hiányzásnak különböző okai lehetnek. Betegség, verseny, családi program, egyéb. Kérd meg még év elején a szülőket, hogy minden esetben szóljanak előre, ha a gyerek nem tud menni a foglalkozásra. Azért fontos ez, hogy tudd hány gyerekre számíthatsz és minél pontosabban és a gyerekekre szabottan tudd kitalálni a módszertant. Ilyen helyzetekben jó megoldás az ismétlés módszertan. A foglalkozás idejéből egy 10-15 percet szánhatsz arra, hogy az előző alkalom témáját felelevenítsétek. Azoknak, akik ott voltak nem árt az ismétlés, akik pedig nem voltak, ők is hallanak róla, és ha nem is jegyeznek meg mindent, a jó módszertan felkelti a gyerekek érdeklődését a téma iránt. Ha erre nincs lehetőséged vagy időtök, akkor az is megoldás lehet, hogy akár mindenkivel vagy csak a hiányzókkal következő alkalommal beragasztjátok a kimaradt témáról a tudnivalókat. Otthon elolvashatja, utánanézhethet, de vigyázni kell, hogy ne legyen olyan, mint egy házi feladat. Nem kell aggodni akkor sem, ha egyik megoldás sem jöhet szóba, mert a gyakorlatban, illetve a programokon találkozni fog ezekkel a tudásanyagokkal. Például, ha nem volt ott egy kiscserkész, amikor a különböző fák terméseivel ismerkedtetek, akkor egy túra keretében meg tudod mutatni, akár a többiek segítségével, felmérve, hogy mennyire sajátították el a módszertan során. Aki pedig addig nem tudta, ő is megismerkedik a fák terméseivel.

Érdemes sokat készülni a foglalkozásokra és alaposan, igényesen kitalálni a módszertanokat, mert ha élvezik a gyerekek, akkor mindent meg fognak tenni azért, hogy részt tudjanak venni, és az őrssel tölthessék az idejüket.

5.6. A kiscserkész őrön belüli megbízatások

A megbízatások állandó feladatok, amelyekkel rendszerességre és tartós felelősségre neveljük a cserkészeinket. Az őrön belül kiosztott megbízatások nem csak a közösség összetartozását erősíthetik, de nevelő célzatúak is. „Az őrsi keretekben használt nevelési eszközök arra a Bi-Pi által megfogalmazott gondolatra épülnek, hogy a cserkészlet titka: felelősséget adni a gyerek kezébe. Bi-Pi sokszor ír könyveiben arról, hogy a fiatalok miként ismerik meg az élet iskoláját a látszólagos felelősség terhe alatt. Azért látszólagos, mert semmilyen komoly következménye nem lesz annak, ha valamit rosszul csinál.”

A cserkesszé váláshoz fontos, hogy a tagok őrük tevékeny részesei legyenek. Ezért jó, ha már kiscserkész korban merünk vezetettjeinkre különböző feladatokat bízni, hogy érezzék, felelősséggel tartoznak a közösségükért. Bár eleinte könnyen lehet, hogy őrstagunk nem látja el tökéletesen feladatát, ám ne feledjük: ez a rendszer elsősorban a felelősségre nevelést segíti. Mindenkinek lehet feladatokat találni (pl.: zászlós, őrsi pénztáros, nótafa stb.), ám ez nem azt jelenti, hogy az őravezető(k) helyett vállalnak el őrstagjaink szolgálatokat. Fontos az is, hogy a háttérben az őravezető is ott legyen, és segítsen, ha szükséges.

Ügyeljünk arra, hogy a feladatok felelősei mindig váltakozzanak, hogy minél több területen kipróbálhassák magukat. Amikor már több kör is lefutott, ki ehét választani (akár közösen) egy-egy megbízatás hosszabb távú vállalóját. Pár megbízatás, amit kiscserkészeknél szóba jöhet:

Őrsi napló író(k): Ehhez nem feltétlenül kell egyetlen felelős, mert a napló lényege, hogy mindenki megossza benne az élményeit. Viszont ha mégis felelőst választunk, akkor neki lehet az a feladata, hogy mindig ellenőrzi és számon tartja, hogy kinél van a napló, az illető megírta-e a megbeszélte fejezetet, vagy esetleg őrsi képeket válogathat bele (egyeztetve az őrsvezetővel is).

Nevelési szerepe: Őrsi (közösségi) emlékek megőrzése, illetve kiscserkészsünk megtanulja lejegyezni emlékeit, és önkifejezésre is készíti.

Őrsi zászlóhordozó: A zászlós legyen megbízható, akire rá lehet bízni a soha nem pótolható, csak helyettesíthető őrsi szimbólumot. Vigyáz a tisztaságára és arra, hogy a zászló mindig ott legyen, ahol az őrs (táborokban, programokon, zászlószertartáson stb.).

Nevelési szerepe: A megbízhatóság és az eszmei értékekre való odafigyelés. Emellett sok esetben az önuralmat is erősíti, és segít megérteni, hogy a zászló jóval több, mint „bot és vászon”.

Csoki- vagy süti felelős(ök): Melyik kiscserkész nem szeret nassolni az őrsgyűlésen? Ez egy olyan feladat, amit teljesen rájuk lehet bízni, egymással meg is beszélhetik, hogy ki, mikor, mit hozzon. Érdemes több felelőst kijelölni, vagy esetleg az őrs minden tagja vállalhatja egy-egy alkalommal. (Őrstől függ, hogy van-e igény ilyen feladatra.)

Nevelési szerepe: Munkamegosztás, örömszerzés másoknak.

Születésnap-felelős, ajándékfelelős: A kiscserkész korosztálybeli gyerekek még fontosnak tartják, hogy megemlékezzenek születésnapjukról őrsgyűlés keretében is – főleg, ha összeszokott baráti társaságról van szó. Érdemes olyasvalakire bízni, aki észben tudja tartani a dátumokat, és nem felejt el szólni az örvezetőnek sem. Ő az, aki az őrsi dobozból ad egy édességet az ünnepeltnek, figyelmezteti a többieket, hogy ne felejtse el felköszönteni.

Nevelési szerepe: Örömszerzés másoknak. A szétszórtabb gyerekeket is odafigyelésre ösztönzi.

Nótafa: Akár már kiscserkész korban is, ha sok népdalt ismer az őrs, lehet ilyen feladatot adni. Nótafa lehet szép hangú őrstag vagy olyan is, akinek a hangja kicsit hamis, de a lényeg, hogy szeressen énekelni. Programokon, táborban ő kezdi el az éneket, mindig van egy dal a tarsolyában.

Nevelési szerepe: a népi kultúra megszeretése és megismerése, az előadói készségek fejlesztése, illetve a nótafat szolgálata elkötelezetté teszi a közösségi tevékenységek terén.

Szertáros: A foglalkozáson használt eszközökért ő felel, hogy ha végeztek, minden a helyén legyen.

Nevelési szerepe: Rendszeretet, megbízhatóság.

Őrsi doboz felelős: Ha van őrsi doboz, akkor ő készíti elő a foglalkozás elején, ebben tárolhatjuk a füzeteket, papírokat, őrsi édességet.

Nevelési szerepe: Rendszeretet, őrstársakra való odafigyelés.

Imafelelős: Ő kezdi el minden őrsgyűlés elején és végén az imát.

Nevelési szerepe: Istenkapcsolat erősítése, lelki fejlődés.

Növényfelelős: Ha van őrsi növény, illetve a csapatotthonban növény, akkor az ő feladata, hogy minden héten megöntözze azt.

Nevelési szerepe: Természetszeretet, rendszeresség, megbízhatóság.

Tisztaságfelelős: Ügyel rá, hogy az őrs ne hagyjon maga után szemetet.

Nevelési szerepe: Rendszeretet, odafigyelés.

Pénztáros: Az őrsvezető segítségével összegyűjti a behozott a pénzt, ami a következő programra hoznak a többiek, felírják, hogy ki és mennyit adott.

Nevelési szerepe: Megbízhatóság, pontosság.

Viccfelölős: Minden alkalommal, amikor az őrs találkozik, készül egy viccel, persze itt fontos leszögezni, hogy ez a kiscserkészekhez méltó legyen.

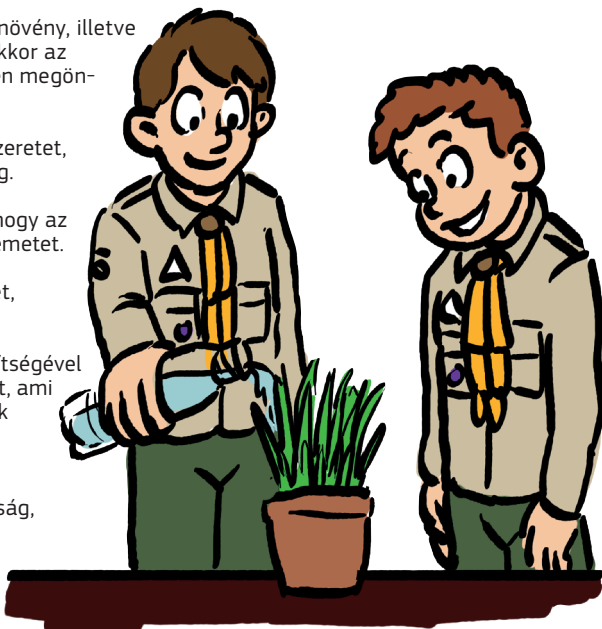
Nevelési szerepe: Örömszerzés, mások jókedvre derítése.

Őrsi névadó figurahordozó:

Egy hetente/havonta változó szerep, ő az, aki minden találkozáskor elhozza az őrs névadóját mutató tárgyat (lábnyomöntvény, plüssállat, préselt növény stb.), a találkozások közötti időszakokban nála lehet otthon a figura.

Nevelési szerepe: Közösség erősítése, odafigyelés.

Igyekezünk a „mindenki mindent kipróbál” elve szerinti megbízatások után olyanokat adni, amelyek vezetőjeink egyéniségéhez a leginkább illeszkednek. Azonban ne mondjunk le a fejlesztés lehetőségéről, állítsuk kihívások elé kiscserkészjeinket, és segítsünk megfelelni nekik. Ha valaki kényelmetlenül érzi magát valamelyik megbízatással, bölcsen ne erőltessük rá többször.

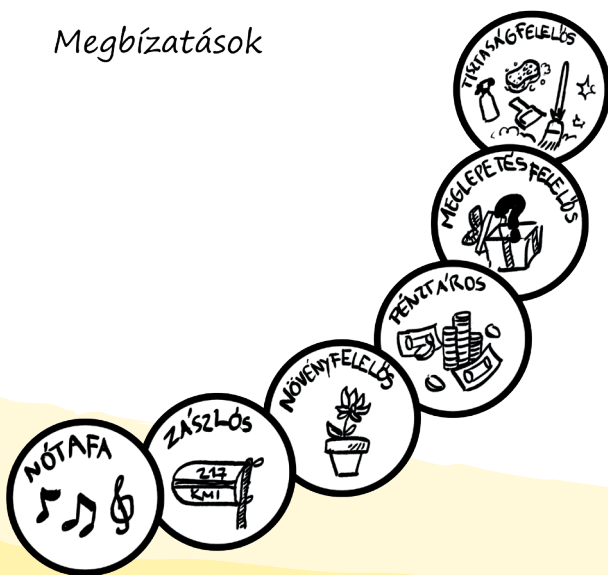
Sok lehetőséget rejtő eszköz lehet a kiscserkész korosztálynál a megbízatások tudatos alkalmazása. A gyerekek sokkal többre képesek, mint gondolnánk! Azzal, hogy a felelőséget (kiscserkészeknél jelképesebbet) rakunk a vállukra, önállóságra, felelősségtudatra és a közösségért végzett munka örömére nevelhetjük őket. Sok sikerélményt szerezhetnek azzal, ha sikerül elvégezniük a rájuk bízott feladatot. Nagyon fontos, hogy a képességeiknek, koruknak megfelelő megbízatást adjunk. Ne felejtsük el, hogy kiscserkészek. Ezért ne adjunk olyan feladatot, amit nem tudnak életkorukból adódóan teljesíteni!

Az előbb felsorolt megbízatásokon kívül is sok lehetőség van. Az őrsvezető ismeri igazán az őrstagjait, és tudja, hogy melyik az, ami az adott gyerekek testhez álló, amit szívesen is vállal, és lelkiismeretesen végez. Érdemes rendszeres időközönként cserélni a tisztségeket, hiszen így senki sem fogja megunni a rá kiosztottat, és a megbízások többeknél is kialakíthatnak bizonyos készségeket.

Nagyon jó, ha ezeket a megbízatásokat jelölni tudjuk valamivel, ami emlékezteti a gyereket rá, és büszkén viselhetik, hogy ők a felelősek egy feladatért. Ez lehet egy jelvény, különböző karkötők, nyakban hordható kis jelképek.

Tipp: Eldobható műanyag pohár aljába fél centi vastagon gipszet öntünk, és egy helyen a szélétől pár milliméterre néhány centis szívószáldarabot szúrunk bele. Amikor a gipsz megszáradt, akkor kivesszük a pohárból, és kiszedjük belőle a szívószálat is. Egy kis medált kapunk, amit lefesthetünk, és különböző megbízatások különböző jelképeit festhetjük rá. Őrsgyűlésen, csapatprogramokon hordhatják a nyakukban, ingükön is.

Megbízatások

6.

A korosztályos őrsi
programokról

6. A korosztályos őrsi programokról

6.1. A kiscserkész őrsgyűlések

A vezetői munka és a nevelés egyik legfontosabb terepét jelentik a hétről hétre megtartott őrsgyűlések. Kiscserkészeknél közösséget építünk, játékosan vezetjük be őket a cserkész világába, és megalapozzuk későbbi cserkész életpályájukat, szemléletüket. Az alábbiakban ezért részletesen áttekintjük a kiscserkész őrsgyűlések fortélyait, a kcs őrsvezető sokrétű feladatait.

Mit fontos minden héten szem előtt tartani?

Az őrsgyűlés ott kezdődik, hogy felkészülsz rá még néhány nappal az alkalom előtt, ez áll a szükséges kellékek összekészítéséből, a szükséges teendők elintézéséből, és az esetleg most készülő munkatervből (ugye érezzük, hogy mennyivel jobb a hónap közepén megtervezni a következő hónap ögy-it).

Miért érdemes időt hagyni a felkészülésre? Sok minden közbejöhet, váratlanul több tanulni-való, vagy esetleg szimplán nem jönnek az ötletek az utolsó este. Ha már megvagy napokkal előre a munkatervvel, akkor még tudsz rajta finomítani, fejleszteni a módszertanát, tökéletesíteni az eszközöket.

Feltétlen érv oda legalább 10-15 perccel az őrsgyűlés előtt!

Miért? Lehet, hogy van gyerek, aki hamarabb érkezik, akkor veled várja a többieket az egyedüllet helyett. Illetve így időben felmérheted a helyszínt, és hogy a terveid megvalósíthatóak-e. Pl. délelőtt esett az eső, így az egész udvar egy sártenger, a parkoló tele van autókkal stb., és ha valami nem passzol a tervekhez, van időd újragondolni, változtatni rajtuk. Ezzel is jó példát mutatsz a gyerekeknek és a szülőknek. Ha te is elkézel, akkor hogy tudod ránevelni a pontosságra őket? És így biztosítva van, hogy mind a 90 percet ki tudjátok használni!

Ha a szülők hozzák a gyerekeket, nekik is megnyugtató, hogy te már ott vagy, nem kell várakozni, és akár feltehetnek egy-egy gyors kérdést is neked. Valamint ha a módszertani játékodhoz a cetliket vagy a kincsesládát még el kell rejtened, akkor ezt szerencsésebb őrsgyűlés előtt és nem közben megtenni.

A gyűlés alatt a kiscserkészekre koncentrálj, minden mást zárj ki erre a másfél órára!

Heti 90 perced van az őrssel közösen, ezt úgy tudod igazán kihasználni, ha teljesen átadod magad nekik: ezt az időt szánd rájuk, hallgasd meg örömeiket, problémáikat. A gyerekek tökéletesen megérik, hogy ha csak fizikailag vagy jelen, de lélekben nem figyelsz rájuk! Itt van lehetőségük elmondani a gondolataikat, örömeiket, itt engednek a bizalmukba is: használd ki a lehetőséget! Az iskolához, családhoz képest nagyon kevés a velük töltött heti másfél óra, így az elsőtől az utolsó percig hasznosítsd!

A telefonodat halkítsd le, másfél órán semmi sem múlik. Az időt inkább az óróról nézd. Mutass példát, hogy a gyerekek se a telefonjukat nyomogassák az őrsi program közben. Ha az elején megegyeztek abban, hogy senki nem használja a telefonját (beleértve téged is), akkor erre a szabályra te is hivatkozhatasz később. (Egy kivételen viszont esetleg érdemes megegyezni: ha az ő szülei hívnak. Akár őket, akár téged. Ezt a legelejen tisztázzátok, hogy a szabály legyen mindenkinek ismert és elfogadott.)

Viselkedéssel, öltözeteddel is mutass példát!

A szülők is itt találkoznak veled, az őrsgyűlések előtt/után ismernek meg, ilyenkor látnak és alkotnak véleményt rólad. Figyelj oda, hogy az öltözkéddel, beszédeddel, viselkedéssed elnyerd a bizalmukat, és a gyerekek jó példát lássanak, jókat tanuljanak tőled. A legtöbb szülő nem lesz lelkes, hogy az alsó tagozatos gyerekeik acélbetétes bakancsért vagy punk frizuráért könyörögnek majd nekik, azzal az indokkal, hogy az őrsvezetőjüknek is van... Ebben sokat segít az egyenruha, viseld bátran, minél többször – szabályosan, gondosan, méltón!

Legyél nyitott a gyerekek felé!

Ha már kicsit megismerted a gyerekeket, akkor érezni fogod, hogy éppen mi foglalkoztatja őket, mivel küzdenek, milyen érzések kavarnak bennük. Ha látod, hogy valamelyik kiscserkészt valami bántja, nagyon fáradt, nagyon szorong, különös a viselkedése, valamit nagyon szeretne elújságotni, akkor reagálj rá. Csendben kérdezd meg, használd a hozzá utat találó szeretetnyelvet, adj neki lehetőséget, hogy hadd meséljen. Segíts átlendíteni a dolgot, figyelj az apró jelzéseire! (Ezek által is jobban megismerheted.) Odafordulásod jelentse azt, hogy idődet adod neki, és csak rá figyelsz.

Pontosan fejezzétek be a foglalkozást!

Ha a program elvileg 17.00-ig tart, akkor gyakorlatban is 17.00-ig is tartsd. Ha te is pontos vagy, akkor várható el a szülőktől, hogy pontosak legyenek. Elkerülendő, hogy kivívd a szülők haragját azzal, hogy késtess az őrsgyűlés végén, akár mennyire is jól érzitek magukat. Minden családnak sűrű a napi beosztása, rohannak egyik helyről a másikra a gyerekekkel, nagyon morcosak tudnak lenni, amikor sokat kell várni a késések miatt.

Várd meg, hogy minden gyerektől jöjjenek. Az őrsgyűlésen rád vannak bízva a gyerekek, egészen addig, amíg át nem adod a szülőnek, tehát ha már vége a foglalkozásnak, de a szülő nem ér oda, kötelességed megvárni őt, nem hagyhatod a gyereket egyedül az utcán. Sajnos előfordul, hogy közbejön valami a szülőknél, és nem érnek oda pontosan, ezért érdemes azzal számolni, hogy várni kell még néhány percet rájuk.

A foglalkozás után feltétlen írd meg az értékelést!

Legalább olyan fontos, mint az ősri előtt a munkaterv megírása, nagyon sokat segíthetsz magadon! Legjobb akár rögtön az ősri után, akár ott a helyszínen, ha egyedül maradtál. Akkor emlékszel mindenre a legpontosabban, estére, mire hazaérsz, már ismét a táskád mélyén lesz az ősri füzeted, rég nem az őrsgyűlés gondolatai járnak majd a fejedben.

Miért hasznos ez?

Fel tudod írni, hogy melyik programpont tetszett a gyerekeknek, melyiket unják már, melyikre nem maradt idő (és esetleg következő ősire át tudod tenni) melyik nem alkalmas az adott helyszínre stb. A módszertani részekhez is írni tudsz gyors értékelést. Gyerekekről az észrevételeidet is fel tudod jegyezni, pl.: szeretetnyelvüket, családi infókat, benyomásokat róluk. Év végén vagy évekkal később jó lesz majd visszalapozni, ötleteket frissíteni, gyerekek fejlődési útját követni.

Foglalkozás után érdemes az esetleg készített képeket rövid beszámoló keretében a szülőknek és a gyerekeknek is (levelezőlistán, közösségi oldal csoportjában) elküldeni. A visszajelzés erősíti a közösséget, illetve a bizalmi kapcsolatot a szülők felé.

A távol maradt gyerekekkel is foglalkozz!

Ha van távolmaradó, hívd fel a szüleit, hogy mi újság, kérdezd meg, hogy nincs-e gond, ami miatt nem jött. Ők is érezni fogják, hogy te vártad a gyereket az ősire, úgy készültél, fontos a gyerek megjelenése. Három ilyen hívás után garantáltan előre jelzik majd, hogy ha nem megy a gyermek a foglalkozásra.

Ha bármi probléma történik az őrsgyűlésen.

Például elesik egy gyerek, és fájlalja valamelyik testrészét, vagy tönkremegy a telefonja, elhagyja a pénztárcáját stb., akkor a gyűlés végén a szülőnek mindenképpen részletesen és udvariasan be kell számolni erről. Előfordulnak balesetek is sajnos, de az iskolában is, ez „benne van a rendszerben”, ez a gyerekekkel való foglalkozás velejárója, csak tisztességesen kommunikálni kell róla. Sokkal rosszabb, ha a szülő hív fel később, hogy mi volt pontosan, és miért nem szóltál, aztán magyarázkodhatsz... Ilyen esetben a rajparancsnokodat is értesítsd, mert lehet, hogy a szülő a felnőtt vezetőt fogja keresni, és kellemetlen, ha a szülőtől jön az információ.

Lehetőség szerint tarts meg minden őrsgyűlést!

Heti másfél órát „kell” fixen szabadon hagynod az őrödre. Megérdemlik és meghálálják, de ezt tartsd fent nekik! Nagyon fontos, hogy rendszerek legyenek az ősri foglalkozások, akkor járnak majd rendszeresen a gyerekek. Ha a szülő is látja, hogy neked is van minden héten szabadidőd az ősire, akkor ők is úgy intézik, hogy nekik is legyen. Ha megbetegedsz, ami előfordul, vagy halaszthatatlan program jön közbe, akkor is igyekezz valakit magad helyett szerezni, kérd meg egy őrsvezetőtársadat, hogy ugorjon be. A helyettesítésről is értesítsd rajparancsnokodat! Ha nem találsz senkit, a rajparancsnokoddal történt egyeztetés után mondd csak le az őrsit, de ez a lehető legkevesebbszer forduljon csak elő. Ha előre tudod, hogy nem mész, és senki sem tud helyettesíteni, akkor minél hamarabb mondd le a foglalkozást, lehetőleg napokkal hamarabb, így a családok is tudnak tervezni.

Az alakuljon ki a gyerekekben, hogy „alap, hogy van ősri”, szemben azzal, hogy „vajon holnap lesz-e ősri?”

Legyél türelmes és kitartó!

Könnyen lehet, hogy fellép valami probléma, nehézség, bármi, ami elbizonytalaníthat, így türelmesnek és kitartónak kell lenned. A csoda esetleges, és kár arra építeni. Ha teszel érte, dolgozol az ügyön, akkor meglesz az eredménye. Kérj nyugodtan segítséget, haladj lépésről lépésre, mindig csak egy kicsivel többet, jobbat várj el, és legyél nagyon következetes.

Az őrsvezetés sok időt, energiát, ötletet, kitartást, odafigyelést igénylő feladat. Aki mindent megtesz, felelősségteljesen és kitartóan vezeti az őrset, annak egészen biztosan meglesz az eredménye, a sokszorosát kapja vissza.

És végül: imádkozz az őrödért!

...ha nagy öröm ért az őröddel, ha minden rendben van, ha nehézség van az őrben vagy valamelyik őrtagoddal, vagy az is lehet, hogy magadat érzed kevéshez egy-egy ügyhöz, akkor fordulj a Jóistenhez!

Különleges őrsi alkalmak

Megvan az őrsi alapváza, felépítése és ez alapján tartjuk, szervezzük az őrsi alkalmakat. A gyerekeknek igénye van az állandóságra, a stabilitásra. Tudd elengedni a tervezett programpontokat: változhat időjárás, a helyszín adottságai, egyéb körülmények befolyásolhatnak, de azért az alapokhoz ragaszkodj. Az állandóság mellett időnként – jó lehet egy márkánsan eltérő műfajú, felépítésű őrsgyűlést is tartani. Ilyen különleges őrsgyűlésre ritkán kerüljön sor, mert elveszti varázsát.

A fantáziádra van bízva, hogy ez mi legyen, fagyizás, túrórudi-futás, bábszínház, korcsolyázás, játszótér stb., és ezen programok köré lehet természetesen keretmesét is fűzni.

Az őrsgyűlés, amikor csak lehet, legyen keretmesés: ilyenkor az őrsgyűlések vázára keretmesét találsz ki. Ezt nyugodtan lehet többször, sűrűn is alkalmazni. Lehet a különleges őrsi program is keretmesés, pl. kincskeresés a városban, feladatokkal, keretmesével átítatva, keretmesés céllal stb.

6.2. Őrs a rajban

Kiscserkész korban kétféle rajt különböztethetünk meg: az úgynevezett hagyományos és a RÖR rendszerben működőket. Ezek szerint változik az őr szerepe, jelenléte a rajban is.

A **RÖR**, avagy a raji-őrsi-raji rendszerben működő rajoknál a foglalkozások közös résszel kezdődnek és úgy is végződnek. Itt sokkal nagyobb szerepe van a rajparancsnoknak és a rajt vezetőeknek, ugyanakkor az őrsvezetőknek könnyebb, hogy rövidebb időre kell csak készülniük. A nagy létszám előnye, hogy még változatosabb játékokat is lehet játszani, és mivel a különböző őrök együtt vannak, a kicsit szélesebb korosztálynak köszönhetően a kisebbek példát látnak a nagyobbaktól, és könnyebben kialakulhatnak az őrök között is barátságok. Lehet az őrök között versenyeket rendezni, de ha vegyes csapatokkal játszunk, akkor nyitottabbá válnak a többiek felé.

A farkaskölyök korosztály is RÖR rendszerben működik, így van külön ideje a családnak (őrnek) és a farkának (rajnak). Az első osztályosok szocializációját segítjük elő elsősorban a cserkészetben, ebből is látszik, hogy a RÖR rendszer sok olyan lehetőséget ad, ahol az együttműködés, a másira való odafigyelés kerül előtérbe raji szinten.

A csak őrsgyűlésekre támaszkodó rendszerben más szerepe van a rajnak. Itt nagyobb feladat hárul az őrsvezetőkre, több időt töltenek együtt az őrök, és sokkal fontosabb lesz a gyerekek számára a kisközösség és a saját vezetőik, akikkel hetente találkoznak. Ebben az esetben könnyebben alakulnak ki szorosabb kapcsolatok mind az őrön belül, mind a vezetőikkel, viszont ritkábban találkoznak a többiekkel, főleg a raj- és csapatprogramokon, és a táborban.

A hagyományos rendszerben persze szintén fontos a raji élet, a rendszeres rajprogramok, ahol találkozhatnak a többi őrrel, és közösen vehetnek részt valami programon. Itt láthatják mind a kisebbeket, mind a nagyobbakat és közben ők is megmutathatják magukat mint egy őr. Ha kialakult az őrsi identitás, akkor rendszerint büszkén vállalják a többiek előtt is a társaikat.

Hogy egy őr, hogy tud megjelenni a rajban, az is függ a raj típusától.

Mindenképpen jó, ha van egy identitástudat a gyerekekben mind az őr, mind a raj felé, amit különböző egyentárgyakkal könnyen meg is tudnak mutatni, de arra mindenképp figyelni kell, hogy ne legyen elzárkózás, maradjon meg a nyitottság kifelé is. Nem szabad hagyni, hogy az őrök kisebb csoportokra essenek, mert pont azért van a raj, és azért vannak a rajprogramok is, hogy a hasonló korúakkal lehessenek együtt.

Használjátok ki a lehetőséget, hogy egy programot nem nektek kell teljesen megszervezni. Legyetek ott, és figyeljetek az őrötökre, szükség esetén fegyelmezzetek, lelkesítsetek, segítsetek vagy álljatok be ti is a játékba! Ne vonjátok ki magatokat a feladatok alól, mert ha ti nem vesztek részt, és nem élvezitek a programot, azt ők is látják, és utána a ti példátokat fogják követni. Fontos, hogy megismerjétek a többi gyereket is, mert ha nem is közvetlenül, nekik is a vezetőik vagytok, értük is felelősséggel tartoztok!

6.3. Kiscserkész őr a csapat közös alkalmain

A kiscserkészekkel csapatprogramon részt venni alapos átgondolást igényel, mert nagyon sok dologhoz ők még kicsik, és azok a programok, amiket ők élveznének a többi korosztálynak már nem kelti fel az érdeklődését. Természetesen nem reménytelen a helyzet, csak jól kell megválasztani a programok típusát, és együttműködni a nagyobb korosztályokkal.

Igyekezni kell a programokat úgy összeállítani, hogy mindenkinek élvezetes legyen. Csapat túrán/portyán lehetnek rajra vagy őrre szabott részek is, főleg, hogy a kiscserkészek nem tudnak 20 kilométert legyalogolni, míg a cserkészek igen. Ilyenkor külön útvonalat célszerű kiválasztani a különböző korosztályoknak.

Nagyon fel tudja dobni a hangulatot, ha a keretmesébe a nagyok is beszállnak, és egy útvo-
nal keresztelésénél egy nagy keretmese jelenetet játszatok el, például a kiscserkészek az
ifjú lovagok, és el kell kergetniük a nagy óriásokat a királyné mellől. Az óriások lehetnek
kószák, vándorok. Ez mind a két félnek élvezetes, és akár egy rövid játékot is fel lehet rá épí-
teni, ahol az óriásokat a kiscserkészek könnyedén el tudják fogni, például ha az ifjú lovagok-
nak csak a bal lábszáránál lehet elkapni, míg az óriásokat karjukon lehet megfogni.

Nagyobb játékoknál, ahol minden korosztály részt vesz, olyan program célszerű, amiben
csapatfelosztásnál a kiscserkész őrs keveredik a nagyobbakkal, és minden korosztály-
nak adunk valami olyan szerepet, amit az adott játékban ki tud aknázni. Egy hadijátékban,
ahol be kell jutni a várba, ha egy kósz felvesz a nyakába egy kiscserkészt, akkor csak egy
ugyanilyen kombinációjú ellenfél hívhatja ki, és akkor kő-papír-ollóznak, vagy más, mind
a két félnek élvezetes harcmódort találunk ki. Persze nem csak hadijátékból áll egy ilyen
nagyobb csapatprogram. Sok nagy tömeget igénylő játék van, amit a kiscserkész korosz-
tályban használunk, de a többi korosztály is tudja élvezni, mert keveset játszották. Ilyen pél-
dával a kenu, palacsinta, turmixgép, vagy az óriás, törpe, varázsló.

Olyan játékok és programok is elképzelhetők, ahol mindenki szabadon mozoghat állomások
között. Ilyen például a vásár, vagy a kézműves programok. Ezeket minden korosztály élvezi,
a kiscserkészek látják az egész csapatot, és megismerhetik a nagyobbakat is.

Viszont nem kell minden programnak közösnek lennie. Ez két okból fontos:

- az egyik, hogy nem lehet sok élvezetes, minden korosztály számára alkalmas
programmal előrukkolni,
- a másik pedig, hogy jó, ha az őrs, vagy a raj kiscserkészei csak nekik szánt
programokat kapnak.

Ilyenek például a lelki programok. Más-más lelki ösvényt, vagy forgót érdemes itt kitalálni,
ahol mindenki azt kapja, amit az ő korosztályának szántak.

Hosszabb programokon érdemes a közös részt behatárolni időben, vagy megszabni a meny-
nyiségét. Persze ezek függenek a csapat felépítésétől, létszámától szokásaiktól, hogy
együtt táboroznak-e a kiscserkészek a nagyokkal, vagy külön altáborban vagy teljesen külön
(akár időben is) vannak. Ha külön altáborban vannak, a közös programokat érdemes mini-
malizálni, és az őrsnek, korosztálynak szóló programokat csinálni. A tábortűz egy jó prog-
ram erre, ahol érdemes a számokat úgy kiosztani, hogy egy nagyobb és egy kisebb őrs
együtt kapja. Itt figyelni kell arra, egyik őrs se nyomja le a másikat. Viszont ha együtt van
mindenki, ki lehet alakítani úgy is a programokat, hogy csak egy részén vesznek részt a kis-
cserkész őrsök és utána nekik valami más program lesz, amit párhuzamosan lehet játszani.

A közös programoknál nagyon fontos, hogy a motivációjukat ne veszítsék el a gyerekek,
de fel kell ismerni mikor érkezett el az az idő, amikor már nem érdemes erőltetni a progra-
mot számukra, hanem változtatni kell valamin, vagy más programra váltani.

6.4. A kiscserkész őr s tanyázáson/portyán

A tábor egy 5-30 napos, a cserkészek önálló erőfeszítéséből létrejövő közösségi együttlét, amelynek célja, a tábor sajátosságait kihasználva, a cserkésznevelés céljához való hozzájárulás. A kcs tanyázás az éves kiscserkészmunka fénypontja.

A tanyázás a gyerekek megismerésének és a közös élményeknek, a közösségépítésnek rendkívül fontos terepe. Kiemelkedő nevelési alkalom, hiszen egy egész munkahétre együtt lehetnek a kiscserkészek. Egy jó tanyázás végén a gyerekeknek csillog a szeme, és a szülőknek napokig mesélnek róla, az őr pedig (cserkész)életre szóló élményekkel gazdagodott.

A tanyázásra már kezdjétek el készülni évközben, mesélj nekik róla, hogy mit várhatnak, milyen programok lesznek, milyen ötleteik, kérdéseik vannak stb. A felkészülést szolgálhatják a portyához kötődő, annak megágyazó játékok (pl.: alapszintű tájékozódás, a csomagolás rejtelsei stb.).

Fontos, hogy mindenki várja a programot, hiszen az a cél, **hogy lehetőleg az egész őr s jöjjön a tanyázásra.** Biztosan lesz gyerek, aki még nem volt tanyázni, nem aludt a szülei nélkül, és félni fog előtte, illetve a szülők is izgulnak. Az ismeretlentől szoktak félni, de ha évközben körvonalazódik egy kép bennük a tanyázásról, akkor bátrabban jönnek el.

A szülőknek is számos kérdésük, félelmük lesz, ezért érdemes nekik **szülői értekezletet** szervezni rajparancsnokoddal, ahol elmondjátok a szükséges tudnivalókat, és megnyugtatótjátok a napi ötszöri étkezés, kullancsveszély, rendszeres fürdés, fogmosás stb. felől az aggódo szülőket. Minél hamarabb legyen meg a tanyázás időpontja, hogy a családi nyaralásokat, egyéb programokat úgy tudják igazítani, a legjobb, ha már ősszel, az éves eseménynaptár elkészítésekor meghatározzátok és ki hirdetitek.

Lehet szülő, aki anyagi okokból vagy felszerelési hiányból nem akarja/nem tudja elengedni a gyereket, itt adjatok segítséget. Ilyenkor a csapat vezetőségét is értesítsd, kérj segítséget, és próbáljátok megoldani. Ne maradjon le senki anyagi okok miatt egy tanyázásról!

Vannak csapatok, ahol szerveznek kiscserkész portyát, vagy csapatportyára viszik a kiscserkészeket, és így a gyerekeknek lehetőségük nyílik kipróbálni az „ott alvós cserkészprogramokat”. Ez nagyon jó lehetőség lehet a tanyázásra gyakorlásnak, még kicsiben, csak egy éjszakára távol a családtól, a cserkészszakások megismerésére, beletanulására. Nagyjából ugyanazok a programok, rendszerek működnek a portyákon, mint a tanyázáson, ugyanaz igaz rá.

Ha tehát évközben rendszeren felkészítetted a gyerekeket a tanyázásra, és sikerült elérni a célt, hogy lehetőleg minden őrstagod jöjjön rá, akkor **a következő tennivalód lesz a tanyázás előtt:**

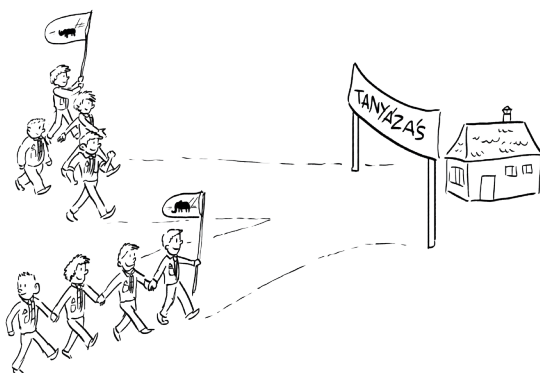
1. Pihend ki magad, nem is gondolnád, hogy mennyire fárasztó és intenzív napok várnak rád. Ugyan a kiscserkészvezetők elnyúlhatetlenek, de még számukra is komoly megpróbáltatás lesz.

2. Legyél képbén a gyerekekkel kapcsolatos információkkal:

- Van-e gyerek, akinek allergiája van, kell-e gyógyszert szednie, mikor, mit kell tenni, adni neki.
- A szülők elérhetőségei legyenek a telefonodban elmentve, ha vész esetén fel kell hívni őket.
- Ismerd szeretetnyelveiket, tudjad, hogyan töltheted fel őket.

3. Készülj mesekönyvekkel, hogy kifogyhatatlan legyél az esti mesékben.

Néhány jó tanács, amire érdemes odafigyelni:

Higiénia, egészségügy

- Általában a kislányoknak, de lányoknál is előfordulhat, hogy nem kifejezetten erősségük a ruhák váltása a fürdés után, vagy reggel a pizsama után, és az előző napi pólót és alsóneműt veszik fel. Kevés az a szülő, aki egy pólóval engedi el a gyereket, és inkább csak nem találja a hátizsákban a gyerek a tisztaruhát, vagy egyszerűen nem jut eszébe átcserezni. Nem érdemes ugyanabban a ruhában visszaadni a gyereket, amiben kaptad négy-öt nappal ezelőtt. Érdemes akár színnapokat csinálni: ma mindenkinek piros mindene, holnap zöld, így biztosan váltottak ruhát.

- Figyeld arra, hogy lehet olyan kiscserkész, aki este nem mert kimenni ismeretlen helyre elvégezni szükségletét, vagy szimplán már megtörtént a baj. Ilyenkor a legnagyobb tapintattal járj el, és az őrstársak tudta nélkül oldjátok meg a helyzetet. Megelőzés: minden este lámpaoltás előtt kérdezd végig, hogy volt-e mindenki végén.

- A gyerekek nem veszik észre, de képesek egész nap nem, vagy csak nagyon keveset inni. Figyeld arra, hogy mindenki igyon eleget. Nyáron az erős napsütés, sok mozgás, rohangálás miatt könnyen kiszáradhatnak, jön is a fejfájás, fáradtság, hiszti stb. Tartsatok ütemezett időkeretet a folyadék pótlására.

- Napszúrás ellen hordjanak sapkát, kalapot, vagy locsoljátok le a gyerekek fejét rendszeresen vízzel.

Lelki nyugalom

- Ha este összecsődülés volt, akkor rendezték a konfliktust a gyerekek között, senki se fekdőjön le megbántottan, mert akkor könnyen előkerül anyahiány, és sírás lesz a vége.

- Bár a sírás nem csak konfliktus után érkezhetsz, előfordulhat akkor is, ha nagyon fáradt már és hiányolja a szüleit. Ha sírdogáló kiscserkész van, igyekezz megvigasztalni úgy, hogy ne legyen ezáltal a többiek gúnyolódásának céltáblája. A vigasztalásnál jól jöhet az alvósáttálcája, egy plusz mese, ami például arról szól, hogy a bátor sündisznó/tündérke milyen ügyes volt, és mennyire bátor, így a szülei milyen büszkék voltak rá stb. A mesei szituáció, ha hasonlít az övére, abban magára ismerhet, azonosulhat a szereplővel, bátorítást adhat.

- Igyekezz elkerülni a helyzetet, hogy este akármennyire is kéri a kiscserkész, lehetőleg ne hívd fel a szüleit! Anya hangjától még izgatottabb lesz, még jobban hiányoznak majd neki, és még inkább haza szeretne majd menni, attól függetlenül is, hogy napközben nagyon jól, sőt, remekül érezte magát! Rádadásul még a szülő is aggódni fog, és ő is el akar jönni a gyerekért. Inkább tereld a témát a telefonról, és ha nagyon erősködik, akkor egyeztetek meg abban, hogy reggel felhívjátok, addigra az esetek nagy részében elfelejtik a gyerekek. Ha reggel fel is kell, hogy hívjátok, akkor sem akar majd hazamenni, mert világos van, pihent, ott vannak a barátai, és tudja, hogy várják a jó programok.

Programok

- Az őrösddel, az őrösödért élj a nyárnak ezen a néhány napján! Biztosan jófejek a gh-sok, a többi őrsvezető is, de most őrsvezetőként vagy ott, értük és velük legyél! Lehet, ha nagyon erősködik, akkor egyeztetek meg abban, hogy reggel felhívjátok, addigra az esetek nagy részében elfelejtik a gyerekek. Ha reggel fel is kell, hogy hívjátok, akkor sem akar majd hazamenni, mert világos van, pihent, ott vannak a barátai, és tudja, hogy várják a jó programok.

- A keretmese létfontosságú. A kiscserkész tanyázásra válasszatok jól kidolgozott, általuk is átélhető kerettörténetet.

A kiscserkészek a tábori szokásainkkal, íratlan szabályainkkal az első tanyázásukon találkoznak először. Ami számodra teljesen természetessé vált már az évek során, az a gyerekeknek nem az. Neked kell segíteni őket, hogy megismerjék, megtanulják, és náluk is automatizmussá váljon a táborozás mindennapos rutinja.

- Szertartásokkal először a tanyázáson találkoznak a gyerekek. Itt kell szépen megtanítani nekik a szokásokat, megfelelő viselkedést, rendszereket. Előtte mondd el nekik, hogy mikor, mit kell tenni, mutasd meg nekik, gyakoroljátok.

- Vannak gyerekek, akik előszeretettel ébrednek nagyon korán, és általában a tanyázás elején lesznek, akik az ébresztő előtt már ott kukorékolnak majd a fejed fölött. Este ne felejtsetd elmondani, hogy reggel hagyják a társaikat aludni, sem a folyosón, sem a szobában nincs rendetlenkedés. Ahogy fáradnak a gyerekek, minden nap kevesebb és kevesebb gyerekek lesz kukorékoló kiskakas, de itt is érdemes a szabályokat tisztázni.

- A csendes pihenőre nagyon figyelj oda. A gyerekek fura lényeknek tűnnek első nap, amikor úgy néz ki, hogy tényleg tudnak megállás nélkül egésznap beszélni, verekedni, rohanni, ugrálni, nevetgélteni, játszani, és sosem fogy el az energiájuk. Pedig nekik is van igényük pihenésre, nyugalomra és csendre. Ők ezt általában erősen tagadják, és ezt komolyan is gondolják: a fiúk a csendes pihenőben is legszívesebben fociznának és fel sem merül, hogy pihenniük kellene. Mindenkinek kell egy kis pihenő, erre neked is, és a gyerekeknek is szükségetek lesz. Esetleg készülsz egy kis diavetítéssel, meseolvasással, kártyákkal, bábokkal, kis autókkal, hogy valamivel lefoglald őket, mert lehet, hogy nehézkesen fogod csendre és nyugodtságra parancsolni őket. Ha van egyéb nyugis játék, akkor így pihennek is, és közben mégsem hangoskodnak, és nem pörögnek. A többi, esetleg kicsit nyugodtabb őrse vagy őrstagra is tekintettel kell lenni, akik csendben pihennének.

- Ha van őrsi idő (legyen, kifejezetten hasznos!), amikor napi egy-egy órát az őr külön tölt el a szobájában/az épített rejtékhelyén, amikor lehet beszélgetni/kedvenc őrsi játékot játszani, őrsi édességeket megenni stb., akkor használjátok ki az időt!

Saját magad

- Több napon keresztül egésznap a gyerekekkel lenni, koncentrálni, pörögni, esetleg programokat levezetni, este vezetőségi megbeszélés stb., nagyon fárasztó. Természetes, ha úgy érzed, nem bírod tovább. Ekkor szólj a táborparancsnoknak/rajparancsnokodnak, hogy kérnél egy kis pihenőidőt, amikor alszol egy kicsit, vagy ledőlsz a csendben, és addig kérj valakit az őrösdhöz magad helyett. Inkább pihenjetelek egy kicsit, mint kábán, félig odafigyelve vonszolgátok magatokat a gyerekek után az utolsó napokban.

Egy jól előkészített tanyázáson nagyon sok lehetőség van az őröddel, használd ki ezeket, élvezzétek együtt! Készítsetek fényképeket, legyen sok közös élményetek. Hidd el, neked is örök élmény lehet a tanyázás!

A tanyázás után dolgozzátok fel az átélteteket az őrsi foglalkozások keretében, illetve a szülőkkel se feledd el fényképes beszámolóban megosztani az eseményeket!

Felhasznált irodalom:

Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

6.4.1. Kiscserkész őr a tábortűzön

A tábortűz a tanyázás szerves része, kiváló nevelési alkalom. Közösséget teremt, töltkeztet, ad, lehetőséget biztosít az önkifejezésre, a közös szórakozásra, az önuralom gyakorlására és teret biztosít a tudásmegosztásnak is.

A farkaskölyköknek, kiscserkészeknek az első tanyázásukkor a tábortűz egy új program lesz, ilyenén nem vettek még részt - valószínűleg. Nem tudhatják a megfelelő és elvárt viselkedést, az íratlan szabályokat. Előre tisztázzátok, hogy mi is ez, mikor, hogyan kell viselkedni, és mikor kell csendben lenni, mikor lehet nevetni. Évközben azért is jó népdalokat, cserkészdalokat tanulni az őrgyűléseken, hogy ők is bekapcsolódhassanak az éneklésbe. Biztosan lesz kedvenc tábortűzi játékuk, ezt is játszhatjátok, gyakorolhatjátok napközben, hogy ügyesebben menjen majd este. Üljetek mindenképp mellettük, köztük, hogy ők is szólhassanak neked, ha valami gond adódna, te is tudd figyelmeztetni őket, és nem utolsósorban mutass példát a játékokban, énekléssel, aktivitással, viselkedéssel stb.

Lehet, hogy tarthattok mókát, kis műsort a tábortűz keretén belül. Ennek megalkotásánál mindenképp legyél ott, és kicsit igazgasd az összeállítást. A gyerekeknek nem fog menni elsőre a hangos és érthető beszéd és a színészkedés, a fontos dolgokra itt is hívd fel a figyelmet a sikeres előadásért. Előre készüljetek fel, legyen mindenkinek szerepe, próbáljátok el előre, és tegyél meg mindent, hogy szépen lassan beletanuljanak, és jó élmény legyen nekik.

Felhasznált irodalom:

Egységes Ifjúságnevelési Kézikönyv, Budapest, 2015

6.5. A kiscserkész őrsi portya

Miért jó?

Bár kiscserkész korosztályban gyakran raji keretek közt szervezünk portyát, előfordulhat, hogy erre nincs lehetőség, vagy a csapatban az őrsi keretek gyökeresedtek meg, avagy már egy elég érett kiscserkész őrünkkel portyázni van kedvünk.

Ha tehetitek, mindenképp szervezzetek őrsi portyát, ez közösségépítésben nagy előrelépés és közös élményforrás lehet. Segít a gyerekek közelebbi megismerésében is.

Első lépésnek tökéletes a tanyázás előtt a máshol alvás – jó „bemelegítésnek”, hiszen ez még csak egy éjszaka, és fontos a fokozatosság. Lehet, hogy lesz olyan kiscserkész, akinek nehezen fog menni az idegen helyen alvás, de ha pozitív élményeket szerez itt, akkor bátrabban jön el a tanyázásra, ahol már több éjszakát kell otthonától távol eltöltenie. Nagy élmény lehet, lelkesedést adhat, közös vidám emlékekké válhat.

Helyszín

Mindenképpen épületben legyetek, hiszen a gyerekeket a tanyázáson is épületben altatjuk, így ide is érvényesek az érvek az épület mellett. Ez azért is ajánlott, mert ha az őrsi portya nem nyáron van, könnyen megfázhatnak a gyerekek a természetben. (Cserkész, kósza korosztálynál ez már kezelhető mértékű kihívást jelent.)

Ha van rá lehetőség, akkor lehet akár a te családotodnál is. Vagy csapatotthonban, cserkész-házban, nyaralóban stb. Figyeld arra, hogy biztosítva legyen a komfortérzetük. Mindenki megalkothassa a kis vackát, elrendezgesse a felszerelését, kis alapigényeik ki legyenek elégítve, hogy elengedhessék magukat, és csak élvezhessék a portya önfeledt pillanatait.

Nem érdemes a lakóhelyetektől túl messzire menni, takarékoskodjatok az idővel és a szülők pénzével is.

Program

Remek lehetőség közös őrsi tárgyak, egyenfelszerelés készítésére: póló, karkötő, bögre, gubacs stb. Keretmesét is bátran válassz, akár egyedül is, de ha van segédőrsvezetőd vagy segítőd, akkor mindenképpen vágj bele! őrsi fényképek készítésére remek alkalom, így sokáig megmarad az emlék. Nagy élmény a gyerekeknek, ha közösen főztök, majd a saját ételeket eszitek meg. Estére ide is készülj esti mesével.

Szóba jöhet még a túrázás, játszótérezés, kézműves foglalkozás, párnacsata, fogmosó-verseny, bátorságpróba, közös focizás, frizbizés, sportolás, beszélgetés a sötétben, esetleg tábortűz stb. Azért aludjatok is éjszaka, hiszen a gyerekeknek jóval nagyobb az alvásigényük, mint nekünk, és ha nem tudják kipiheenni magukat, fáradtak, nyugtások, hisztisek lesznek: nem érdemes ezzel elrontani a második napot.

Időpont

Mindenképpen olyan időpontot próbálj meg találni, ami lehetőleg minden őrstagodnak megfelelő. Próbáld arányosan igazítani a többi cserkészprogramhoz, lehetőleg ne legyen túl közel másik programhoz, hagyj a családnak is időt! A legjobb, ha már az éves eseménynaptárban rögzítitek az időpontot, így a szülők is számítanak rá. Időtartamban elég egy éjszaka és az előtte, utána lévő napszakok. Évente egy portya is elég, de azt használjátok ki!

Szervezés

1. Minél hamarabb hirdesd a szülőknek (az eseménynaptárt kapják kézhez év elején, de a portya előtt egy hónappal külön is küldj értesítést). Dolgozz azon, hogy mindenki jöhessen, hiszen akkor lesz csak igazán őrsi portya, ha ott van mindenki, és mindenkinek része lehet ugyanabban az élményrengetegben.
2. Dolgozd ki a programot részletesen, és egyeztesd a rajparancsnokkal, szedd össze a szükséges kellékeket. Ha szükséges, kérj fel segítőköt is!
3. A szülőknek írd meg, és juttasd el legalább egy hónappal előre a részleteket tartalmazó körlevelet, amiben minden kérdésükre megnyugtató választ kaphatnak. Érdemes e-levelelben (levelezőlistára, közösségi oldalra), illetve közösségi oldal(ak)on keresztül is értesíteni őket.
4. Sok (lelki) erővel és lelkesedéssel készülj, törekedj arra, hogy ők is motiváltak, jó kedvűek legyenek! (Ha esetleg bármi történik (sérülés, érték elvesztése/tönkretétele stb.) akkor jelezd mindenképpen a szülőknek, legkésőbb, amikor visszatértek.)
5. A portya után érdemes fényképes beszámolót készíteni a szülőknek, csapatnak (csapatblogra, levelezőlistára, közösségi oldalra), illetve az őrsgyűléseken is fel-felidézni a közös élményeket, amelyek későbbi cserkészéletük szempontjából alapvetőek lehetnek.

Egyéb

Fontos, hogy jelen legyen felnőtt vezető! Ha te el is múltál 18 éves, akkor is jó, ha van melletted másik vezető, aki segít, a háttérember, aki előkészít, ha kell, hirtelen eseteket old meg, amíg te a többiekkel maradsz, és aki segít dönteni, erőt ad stb. Ezért is jó, ha van segédőrsvezető, akivel együtt tudsz dolgozni, ismeritek egymást stb.

6.6. Kiscserkész őr s a körzeti/kerületi/országos/nemzetközi programokon

Őrs a körzeti/kerületi programokon

Az elsőosztályos farkaskölykök bekerülnek a családba (őrsbe) és a falkába (rajba) is. Ebben az évben azoknak a programoknak van jelentőségük, amiket ilyen körben tölt el, hisz ekkor ismerkednek a közösségi léttel, veled, vezetőjükkal.

Kiscserkész korban lehetőség nyílik arra is, hogy őrsön, rajon, csapaton túlmutató programokra menjetek el együtt. Ne felejtse el, hogy ebben a korosztályban ezek inkább csak lehetőségek, a nevelés és a cserkészmunka súlypontja még az őrsön/rajon belül legyen.

A csapaton túlmutató programok esetében egész nap együtt vagytok. Ez növeli az őrsi összetartását, és segít neked abban, hogy még jobban megismerd őket, lásd, hogyan viselkednek nem megszokott helyzetekben a csapatonthonon kívül. Ezek a programok neked, vezetőknél is segítséget nyújtanak, hisz te is résztvevőként vagy jelen, és te is bővítheted a tudásodat, szerezhetsz új ötleteket, módszereket, amiket a későbbiekben fel tudsz használni.

Továbbá ezeken az alkalmakon sok olyan programlehetőség, játék kerül elő, amit nagyszámú résztvevővel lehet igazán élvezni.

Az első ilyen programokon valószínűleg még a csapaton kívül nem ismertek másokat, így a gyerekek jobban figyelnek egymásra. Az őrsi identitásotok is erősödik. Itt szembesülni először azzal, hogy a saját csapaton kívül is vannak kiscserkészek.

Ebben a kézikönyvben a *Kapcsolat más őrökkel* című fejezetben is olvashatod, hogy az őrsön kívüli kitekintésnek milyen jelentősége van. Más kiscserkész őrökkel való kapcsolat, és a tőlük kapott visszajelzések segítenek módszereid frissen tartásában, munkád hatékonyságának növelésében.

Sokfajta körzeti és kerületi program van. Keresd meg azokat, amik az őrödnek a leginkább hasznosak. Legyen szó akár sportprogramról (pl.: kerületi focibajnokság, akadályverseny), cserkésznapról (mindig gondolnak a programszervezés terén erre a korosztályra is), túráról, regös programokról (pl.: táncház, kézműves programok, népdaléneklési, népzenei, vers- és mesemondó verseny), meseerdőről, lelki napról, kerületi tanyázásról vagy bármilyen másról.

Több olyan kiscserkészeknek szánt program van (pl. VÁRosmajori REGös nap), ahol a kiscserkészeknek nyújtott program után este az idősebb korosztály, a vezetők is kapcsolódhatnak a táncházban, a teaházban. Használd ki ezeket!

Őrs az országos/nemzetközi programokon

Találkozhatsz olyan országos rendezvényekkel, amin megjelennek a kiscserkész korosztálynak célzott programok (Országos Cserkésznap), de általánosságban elmondható, az országos és nemzetközi programokon való részvétel még nem ennek a korosztálynak a sajátossága.

Felhasznált irodalom:

Vezetői kézikönyv segédtiszteknek, kiscserkész korosztály, Budapest, 2015

6.7. A kiscserkész ős a beavatási alkalmakkor

Amikor a kiscserkészekkel elkezdődött a közösségi élet, még egy érdeklődő banda/lánykoszorú volt. Lassan összerázódtak, összeértek. Túl vannak közös túrákon, talán egy portyán is már. Van őrsi jelvényetek, és az első körben még ismeretlen gyerekek ma már mind Pandák vagy Muskátlík!

Az elmúlt időszakot kitöltötte a felkészülés arra, hogy az őrben a raj és a csapat tagjaivá váljanak, teljes jogú kiscserkeszsek legyenek. Nyakkendőt kapjanak. És hordják minden alkalommal!

A legalább fél évnyi jelöltidő arra való, hogy megfontolja, akar-e a közösség tagja lenni. S a közösségnek is van ugyanennyi ideje, hogy végiggondolja, hogy őt akarja-e a tagok között látni. Olyan ez, mint egy párkapcsolat: két egybehangzó igen kell ahhoz, hogy a kapcsolat szentesüljön.

Az őröddel megkezdett munka a korosztályban most ér el a szimbólumok szintjén a legmagasabb pontra. Ígéretet tehetnek! Ígéretet tehetnek, hiszen a törvény pontjait, az ígéret szövegét, azt a kérdést, hogy mit is jelent kiscserkésznek lenni, az elmúlt fél évben számtalanszor elővették, és megrágtatok minden irányból. őrsgyűléseken, túrán, otthoni feladatként, személyesen velük beszélgetve. Megismerted a meglátásaikat, véleményüket, gondolataikat, látod, ki-ki milyen közel van az ideális kiscserkész képhez. Azt is látod, kinek-kinek milyen területen kell még fejlődnie, mit kell hozzá tenni, hogy még közelebb juthasson a célhoz. S igen, azt is látod, ki az, aki még nem érett meg szívében, fejében, testében, érzelmeiben vagy szocializációjában arra, hogy ennek a közösségnek, vagy a kiscserkésznek népes családjának tagja lehessen. Azt is látod, hogy mit kell benne fejleszteni, hogy elérhessen arra a szintre.

Az ígértéttel egy beavatási szertartás. Ahol szimbolikusan bevezeted a közösségbe a tagokat, és a nagy közösség és az egyén egymás tenyerébe csap. Maga a szertartás már csak a pecsételés. A megegyezés, a tárgyalás, a döntés az elmúlt 6-24 hónap kitartó munkájának eredménye. Megdolgoztatok egymással. Éppen ezért az ígértéttelre való felkészülés az első, alakuló őrsgyűlésen kezdődik. Az őrrel mint közösséggel, és az egyes személyekkel egyaránt. Szánj rá időt, hogy mindegyik piciny lelket megismerd, és tudd biztosan mondani a rajparancsnokod szemébe:

felkészültek, készen állnak, akarnak ígéretet tenni! Az rpk-val egyeztetve a bevezetés része lehet, hogy félidőben már kapnak inget, de nyakkendőt majd az ígértéttelkor.

A nagy napon keríts időt arra, hogy az őrösök elvonuljon, és megerősítsd őket az elhatározásukban. Egy kis ima, egy közös hálaadás, egy beszélgetés pontosan jó helyen van egy ilyen döntés előtt. Legyen időtök arra is, hogy végigbeszélj velük, mi fog történni. Hogy tudják, hogy nem lesznek egyedül, hogy hova érkeznek, hogy a csapat lesz ott, hogy mikor mit kérdeznek, mondanak, mire kell válaszolniuk. Gyakoroljátok el az ígérettétel szövegét ismét. Ellenőrizd, hogy a gallérjukhoz hozzá férsz-e könnyen, hogy meg van-e a nyakkendőgyűrű, hogy azt biztos helyre tették-e, hogy azok a cuccok, amelyek feleslegesek, legyenek biztos, de onnét távoli helyen. Egyeztetek meg, ki ki mellett áll, hogy ne ott kezdődjön a vita.

Az ígérettétel alatt legyél láthatóan jelen, nézz rájuk, érezzék, hogy a szemeddel legalább köztük vagy. Ha teheted, legyél mellettük fizikailag is. Amikor szereped van, menj oda, és tedd a dolgod, közben folyamatosan bátorító és megerősítő üzeneteket küldj feléjük.

Az ígérettétel után érdemes ismét őrsi időt kérni. Hogy kibeszéljék, amit átéltek, megosztassák a bennük lévő vicces helyzeteket, az ügyetlenkedéseket. Te pedig azért tegyél, hogy előhívd belőlük azt, ami a komoly és érzelmes része. Hogy telessenek észrevételeket, hogy amit átéltek, mit jelent számukra. Hogy az élményen túl, mit jelent az, hogy most már nyakkendőt hordhatnak. Mostantól maguknak kell felöltözni: tanítsd meg nekik, hogyan tekerjék fel a nyakkendőjüket, hogyan vegyék fel, s ha leveszik, miként tegyék el, hogy a nyakkendőgyűrű is megmaradjon, és ne vesszen el a nyakkendővel együtt.

Ha már régebben tett az őröd ígéretet, akkor is érdemes felidézni a ti ígérettételeteket. Miként éltek az ígéret szerint? Milyen elhatározásokat van a következő időszakra? Mi a legnehezebb a törvénytartásban? stb.

Amikor maga a szertartás következik, akkor pedig arra figyelj, hogy megértésük: ők most a befogadó közösség, és ilyen legyen a hozzáállásuk. A szertartáson a szerepük kevésbé látványos, és kis szerep. De rettenetesen fontos szerep! Hiszen ők azok, akik befogadják az újakat! Menjetek oda hozzájuk, és köszöntsétek őket! Gratuláljátok, fogadjátok őket kiscserkész testvéreikké, ajándékozzátok meg olyannal, amivel már korábban készültetek stb.

A szertartás után is szánjatok időt magatokra. A ti emlékeitek is előjönnek, amikor ti tettetek ígéretet. Akkor mik történtek, most mik történtek. Összpontosíts arra, hogy nekik megerősítést jelentsen, hogy az ígéretüket megtartsák, hogy minden nap megküzdjenek érte. S mindezek mellett az évvirágokat, a próbajelvényt varrjátok fel, hiszen megoldoztatok érte!

7.

Kapcsolattartás,
kommunikáció

7. Kapcsolattartás, kommunikáció

7.1. Kapcsolattartás a kiscserkész őrsön belül

Az őrsön belüli kapcsolattartás minden korosztálynál más és más. Mindegyik korcsoportnál máshogy kell a kapcsolatot tartani.

Kiscserkészek esetében a szülővel kommunikálsz elsősorban. Ő hozza a gyermekét az őrsgyűlésekre, programokra, neki kell tudnia mindenről. A programváltozásokról (időpont, helyszín) is őket értesíted, akár közvetlenül (ez a leghatékonyabb), akár kiscserkészeden keresztül (Velemjáróba írt információ).

A kiscserkész korosztály második felében már megjelennek a saját mobiltelefonok, ismerik és használják a számítógépet, az internetet. A velük való kommunikáció ilyen formáját kerüld és csak végső esetben használd. Törekedj a kiscserkészekkel való személyes kapcsolattartásra és a telefonos, online kapcsolatot ennél a korosztálynál még a szülőkre szűkítsd.

Kiscserkész korban alapozd meg a kommunikációs csatornák használatának szabályait. Már itt hívd fel a figyelmüket a viselkedés fontosságára. Ne csak a szülővel kommunikálj, hanem a gyerekekkel is. Bíztsd őket arra, hogy ők is szóljanak szüleiknek egy-egy programról. Fontos, hogy érezzék, hogy megbízol bennük, partnerként kezeled őket.

7.2. Kapcsolattartás a kiscserkészek szüleivel

A kiscserkész korban lehet a legjobban megalapozni a szülővel való jó együttműködést. Ekkor lépnek velünk először kapcsolatba, ekkortól van együttműködésünk, és ebben a korban a legtöbb döntést még a szülő hozza meg.

Lényeges tisztáznunk a szülővel való kapcsolat bemutatásakor, hogy a nevelés elsődleges közege a család. A cserkészet kiegészíti azt a nevelést, amelyet a gyermek a családban (templomban, iskolában) kap. Ez a kiegészítés nagyon fontos, de eredményes és hatékony akkor tud igazán lenni, ha a családi neveléssel összhangban van. Nagyon fontos tudni, hogy a szülők támogatói az őrszezetőknek, de ismernünk, tisztelnünk kell őket ahhoz, hogy elfogadjanak és partnerként kezeljenek minket. (Igen, előfordulhat, hogy olyan szintű értékrendbeli különbség áll elő, amikor már egymás ellen nevelünk. Ekkor a tiszta helyzet megteremtése érdekében rendezni kell a célokat, és ha nem tudunk egységre jutni, akkor sajnos el kell búcsúznunk a gyermektől. Ez fáj, de mind a két félnek jobb, mint ha disszonáns nevelési folyamatban kellene helytállnunk! Természetesen ebben a helyzetben az rp-k-val egyeztetni kell!)

A kiscserkész őrsvezető sikerének egyik kulcsa, hogy jó kapcsolatot tudjon tartani a rá bízottak szüleivel. Elengedhetetlen a rendszeres és pontos kapcsolattartás, amelynek alapja a megismerés. Az őrsvezetőnek meg kell ismerkednie kiscserkésze szüleivel: az első találkozáskor be kell mutatkozni, rendszeresen kell tájékoztatást adni, meg kell osztani az észrevételeket, ami által megalapozzuk a későbbi kapcsolatot.

A kapcsolattartás megvalósulhat családlátogatás keretében vagy akár szervezett formában (szülői értekezlet stb.). A kapcsolatépités kötetlenebb, informális módon is megvalósulhat: kifejezetten jól tesz a vezető-szülő viszonynak, ha a foglalkozások előtt-után váltunk néhány szót a szülővel, érdeklődünk, mesélünk.

Emellett a kapcsolattartás közvetett formái is fontosak: erre valók a különböző szintű szülői levelező listák, a körlevelek, az őr közösségi oldalon lévő csoportja stb. Akiiket pedig nem lehet elektronikus úton elérni, postai levélben keresztül érdemes: az erre fordított idő bőven megtérül a pontos információátadás lehetősége miatt (tábori körlevél, tagdíjról, csapat ügyeiről, programokról értesítés stb.).

Melyek azok a területek, ahol elengedhetetlen a kapcsolattartás?

Programok

A kiscserkész programjait a szülei intézik, ezért minden program egyeztetése csak a szülővel történhet meg. Ami az őrgyűlésen elhangzik, még egyáltalán nem biztos, hogy eljut a kiscserkész szüleihez. Ennek a gondnak a megoldására mindenképpen valamilyen kommunikációs fórumra van szükség, méghozzá olyanra, melyet a szülők gyakran használnak (lásd fent).

Őrsgyűlés időpontja

Ennek meghatározása mindig nagyon nehéz kérdés. A gyerekeknek rengeteg külön programja van, iskolába is jár és (néha) otthon is kell lennie. Ezért nagyon fontos hogy már a tanítás megkezdésének hetében (vagy akár előtte) egyeztessünk a szülővel, amikor már tudják a többi program időpontját, de még nem telt be a naptáruk. Az sem rossz szokás, ha minden évben ugyanabban az időben van az őrsgyűlés, és akkor a szülők már a többi program szervezésénél figyelembe tudják ezt venni.

Túra és portya

Nagyon fontos, hogy időben tudják meg a szülők a túrák, portyák időpontját, mert a családi naptárak is hamar betelnek. Kiscserkészek esetében kiemelten fontos a kissé részletesebb tájékoztatás a szülők részére. Mindenképpen informálni kell őket a túra, portya pontos helyéről, a programokról, a szükséges felszerelésről, az étkezésekről, az alvás körülményeiről, a felmerülő költségekről, ennek befizetési módjáról, határidejéről, az indulási és érkezési időpontokról és az utazás körülményeiről.

Nekünk is információt kell kérnünk a cserkészünk esetleges étel-, illetve gyógyszerérzékenységéről, allergiájáról és alvási szokásairól. Fontos hogy ezeket az információkat tiszteletben is tartsuk (még akkor is, ha nagyon furcsának hangzanak). Higgyük el, hogy a szülők ismerik gyerekeiket, és tudják, hogy mire hogy reagálnak.

A túra, portya után is referálni kell a szülőknek, mert a kiscserkészek nem feltétlenül adják át hitelesen az információkat. Ha esetleg eltértünk a tervtől, azt is le kell írni. Nagyon jó ötlet hogy fényképeket is küldünk utólag a portyáról, és az esetlegesen ott maradt holmiktól is a szülőknek. Figyeljünk arra, hogy minden szülő felfedezze a maga gyermekét a képeken!

Tanyázás

A tanyázás időpontját, amint a csapatvezetőség eldönti, kommunikálni kell a szülők felé, mert csak akkor tudják a családi programba beilleszteni, ha időben értesülnek róla. A kiscserkész korosztályban előfordulhat, hogy a tanyázás az első olyan időszak a gyermek életében, amikor szüleitől, családtagjaitól távol alszik, több napot tölt távol tőlük, ezért minden fontos körülményről tájékoztatni kell a szülőket, olyan dolgokról is, amelyek számunkra evidensek (pl.: hogyan lesz a mosakodás, hogyan alszunk, mit eszünk). Hasznos valószínűleg értekezletet tartani a szülőknek a tábor előtt, mert ott egyértelműen tudunk válászolni a kérdésekre, (képek segítségével) be tudjuk mutatni a tanyázás körülményeit. Mindent el kell mondanunk, amit a portyánál leírtunk, de be kell számolnunk arról is, hogy esetleg hogyan kaphatnak információt a gyerekekről a tanyázás ideje alatt. (pl.: küld-e sms-t a szülőknek az őv, vagy lesz nyílt nap, küldhetnek valahová levelet stb.). Fontos, ha ezek közül valamit megígérünk, azt pontosan tartsuk is be!

Tanyázáskor az őrsvezető, a rajparancsnok a kiscserkész számára az anya-, illetve apapótló személy. Ez nem könnyű, de gyönyörű feladat. Fel kell készülni rá, hogy előfordulhat esti sírás az otthon után, a fáradt gyerekek között lehet vita, veszekedés stb., elkeveredhetnek a gondosan becsomagolt felszerelések, alvóállatok... Nagyon fontos hogy ezekben a helyzetekben mindig megértők, segítőkészek legyünk, hiszen a gyerekek nagyon érzékenyek, és a tanyázás különösen elfárasztja, megterheli őket.

A tanyázás után is elengedhetetlen a referálás a szülők felé, ez a következő cserkészév és a következő tanyázás jó alapja lehet. Ez megtörténhet egy hangulatos, képvetítéses szülői esten is. Erre ugyanazok vonatkoznak, mint *A kiscserkész őrs a tanyázáson/portyán* című fejezet végén olvashatsz.

7.3. Kapcsolat a korosztály őrsével

Kiscserkész korban a korosztály őrsi legtöbbszor kimerülnek a saját rajtársakban vagy nagyobb csapat esetében a másik kiscserkész rajban. Néhány csapatban szokás másokkal együtt szervezni a kiscserkész tanyázást, de ez a kapcsolat igazából csak a tábor idejére korlátozódik az őrsök között.

A találkozás főleg a rajprogramok keretében történik, avagy a RÖR rendszerben minden foglalkozáson. De ezen túl is vannak lehetőségek. Akár a saját, akár másik csapat őrsével közös őrsgyűlés – még jobb, ha keretmesés, vagy egy túra, valami érdekes kiállítás (vagy a témája vagy az interaktivitása miatt), vagy akár egy nekik szóló színházi előadás is jó közös pont lehet. Új élmények, új tapasztalatok, új ismerősök. Ha ez elsőre ijesztő, féltek, hogy hogy reagálnának a gyerekek, kezdetben kipróbálhatjátok, hogy csak a játék közös, vagy a népdaltanulás, a mese, kézműves vagy amit akartok. Ne féljete nyitni másik őrsök felé! Ha közösen szerveztek programot, kihasználhatjátok a nagyobb létszám előnyeit, és játszhattok olyanokat, amihez egy őrsgyűlésen kevesen vagytok, avagy hosszabb időt igényel, mert ilyenkor van rá lehetőségetek.

Az őrsön túlnézve, vezetőként is lehet kapcsolatokat a korosztály őrsével. Akár beugrani egy keretmesés őrsgyűlésre segíteni, akár népdalt tanítani vagy valamit, amiben ti nagyon jók vagytok. A vezetőekkel viszont annál fontosabb a kommunikáció. Sokat segíthettek egymásnak, akár egy új módszertani ötlettel, akár egy új játékkal, kézműves ötlettel. Ne féljetelek tanácsot kérni, ötletet gyűjteni, mert minél színesebb őrsgyűléseket tartotok, annál szívesebben fognak jönni a gyerekek is. Legyetek nyitottak és merjetelek újítani!

7.4. Kapcsolat más őrökkel

Felmerülhet a kérdés, hogy ha van egy őrünk, amit teljes erőbedobással vezetünk, akkor miért is foglalkoznánk a többi őrrel? Például mert „nebántsvirágot” játszani nyolcan nincs értelme, de tizenöten már nagyszerű... Tehát érdemes keresni kapcsolatokat, hogy nagyobb létszámú programokat is meg lehessen valósítani.

Ha már úgyis van néhány őr a „környéken”, nézzük meg, miként lehetne kihasználni ezt a helyzetet a saját őr javára!

Először is, segít az őr identitásának kialakításában és megerősítésében a más őrökkel való élénk kapcsolat. Erősíti a „mi, az őrünk” érzését és kötődését, ha léteznek mások is a környezetünkben. Vannak ebből a szempontból kifejezetten hatékony helyzetek. Például ha szolgálatot vállalunk az őrrel, vagy ajándékot készítünk néhány másik őrnek. Mindig öröm, ha az őrösről valahol úgy emlékeznek meg, hogy mit teljesített (pl. egy rendezvényen), vagy ha valamifajta kiemelést kap (pl. az ígértéttelkor kiemelik, hányan teljesítették a próbát). Bármilyen, az őrök közötti verseny is lehet ilyen, vagy akár a sátorrend pontszámainak összehasonlítására. Ha jól csináljuk, ez erősítheti a „mi, az őr, kifejezetten jók vagyunk” tudatot. Mindig figyeljünk arra, hogy ezek rólunk, a mi őrünkről szólnak, s kerüljük azt, hogy mással szemben, vagy annak kárára szülessen meg az önmeghatározásunk.

Sokszor egyszerűen olyan program merül fel, amihez kevés egy őr létszáma. Tipikusan ilyen a játékok jó része, de mondjuk a csapatotthon kitakarítása is lehet, hogy túl nagy falat egyetlen őrnek. Tipikusan jó lehetőség a RÖR rendszerben a saját őrünket erősíteni, hiszen megélik a raj nagy családja mellett az őrsi közösséget is.

Fontos ugyanakkor szem előtt tartani, hogy a saját őr az elsődleges, a többi őrrel való kapcsolat másodlagos. Például ha minden őrsgyűlés első fél órájában a többi őrrel közösen játszunk, akkor lehet, hogy túlzásba vittük a kapcsolatépítést.

Szerencsére vannak amúgy is olyan alkalmak, amikor természetesen adódik, hogy a többi őrrel együtt vagyunk, minden raj- és csapatprogram alapvetően ilyen.

Figyelnünk érdemes arra is, hogy milyen viszony alakul ki az őrök között. Nagyon könnyen el lehet csúszni egy olyan irányba, hogy a mi őrünk fantasztikus, mindenki más meg szerencsétlen. Ez fakadhat egyszerűen a túlzott versengésből, de ha úgy adódik, hogy az egyik őr más elől elfoglalta a teremtet, vagy elvitte a labdát, akkor rossz érzéseket kelt a hoppon maradt őrben és tagjaiban. Ezen tudatosan lehet segíteni, ha olyan programokat veszünk elő, ahol mindenki számára egyértelmű, hogy hasznos és jó, hogy ott van a másik. A kooperatív játékok (pl.: kenu, palacsinta, turmixgép; óriás, törpe, sárkány; lepedős röplabda – ezek leírását megtalálod a *Munkamódszerek* című fejezetben) szintén működhetnek.

Végző soron egyértelmű, hogy legfontosabb a saját órsre figyelni. Ebben nagyszerű lehetőségeket tartogat a többi órssal való kapcsolódás, és a visszajelzések, amiket a többi órsön keresztül kapunk, változatosabb, hatékonyabb lehet tőle nevelői munkánk.

A csapaton kívüli órsókkal való kapcsolat kialakítására kitűnő terep a kiscserkészek számára is – korosztályi sajátosságainak megfelelő – nyitott körzeti és kerületi programok.

7.5. Kapcsolat a vezetőséggel – egy kiscserkészvezető szemével

Egy kiscserkész órsvezető könnyen gondolhatja azt, hogy nehéz dolga van, miután frissen belesöpöppen a vezetőségbe. Nagyon sok új impulzus érheti ilyenkor, hirtelen azt érezheti, hogy hatalmas elvárások nehezednek rá. Ebben a helyzetben a tudatos segítségkérés és –nyújtás segít, csak meg kell találni a megfelelő vezetőt.

Amikor bármiféle nehézséggel nézel szembe, akár az órssal, szülőkkal, akár program-szervezéssel, raj-, illetve csapatérettel kapcsolatban, akkor az első gondolatod az legyen, hogy hogyan tudod megoldani. A problémát tudod jelezni rajparancsnokodnak is, ahhoz is tud ötleteket adni, hogy te magad milyen utakon tudod megoldani a problémát, illetve ha nehézségbe ütközöl, ő tud segíteni. A rajparancsnokodnak nagy rálátása van az órsödre és téged is ismer. Érdeklésviseletedet is ő végzi.

Előfordulhat, hogy a vezetőségben már szolgáltatást vállal olyan vezető, aki az órstársad. Fordulj hozzá is bizalommal, segítheti a vezetői órsbe valló beilleszkedésed. Te is segítsd a többiekét! Az új vezetők bevonása már a megbízatásuk kezdetétől fontos: mind a személyes kapcsolattartás terén, mind pedig a virtuális térben (pl.: vezetői levelező lista, közösségi oldalon csoport, rajvezetői lista stb). Fontos éreztetni, hogy azért, mert ő kicsiket vezet, attól még ugyanolyan fontos a vezetőség számára minden ötlete, javaslata. Segíthet, hogy amikor ősszel új vezetők érkeznek és órsöt is kapnak, még a cserkészév kezdetén szervezzünk egy kétnapos vezetői hétvégét, ami segítheti az új vezetők beilleszkedését a vezetői közösségbe, hozzájárul a vezetői közösség épüléséhez is. Jó az is, ha az ezt megelőző nyáron a táborban a vezetőségiken a leendő vezetők már részt vesznek megfigyelőként. Ez segíti a beilleszkedést, az új kiscserkészvezető is hamar teljes vezetőségi tagnak érzi majd magát, nem fogja úgy érezni, hogy ki van rekesztve, mert még kezdő. Ehhez persze fontosak az olyan rendszeresebb programok, amik csak a vezetőség kikapcsolódását szolgálják (pl.: közös túrák, házibulik, mozizások vagy egyéb aktív időtöltések).

8.

Az őrsvezető önképzése

8. Az őrsvezető önképzése

8.1. Önképzés, önfejlesztés, önnevelés

A vezetés elsősorban példa, hallottad már nagyon sokszor. Példa, és pont ezért nagy felelősség is. A vezetői képesítés megszerzésével még nem ért véget a képzésed, sőt, igazából csak ekkor kezdődött el. Ha képes vagy a folyamatos megújulásra, a folyamatos tanulásra, és saját magad nevelésére, kiscserkész őröd is felnéz majd rád.

Kcs őrsvezetőként módszertani tárházadat, játékgyűjteményedet folyamatosan bővítened kell. Ne elégedj meg a csapatprogramokon szerzett vagy a VK-ból hazahozott játékokkal. Less el újabb ötleteket, akár körzeti, kerületi vagy országos kiscserkész programokon, akár más csapatok kiscserkész vezetőitől, akár kiscserkész továbbképzések alkalmával vagy jó könyvekből, módszertani honlapokról. A játékokon merj változtatni, vidd bele saját magad személyiségét, saját magad ötleteit.

Vezetőként az egyik legfontosabb tulajdonság a hitelesség! Már a kiscserkészeknek is kitűnő antennái vannak arra, hogy észleljék, mennyire éled azt, amit mondasz. Elvárod tőlük, hogy haladjanak előre a próbarendszer által jelzett úton, fejlődj, tanulj te is! Fontos, hogy Isten felé vezesd őket, de ezt csak úgy tudod megtenni, ha te is azon az úton jársz.

Vedd észre azokat a tulajdonságokat, amikben jó vagy, amikkel hatást gyakorolsz a kiscserkészreidre, amik miatt felnéznek rád! Ezeket se hanyagold el, hanem fejleszd folyamatosan. Vedd észre azokat a tulajdonságaidat is, amiben szükséges továbblépned, javulnod, változtatnod, és ezt tedd is meg! Vezetőként fontos, hogy valós legyen a magadról alkotott képed legyen szó akár a jó, akár a kevésbé jó tulajdonságaidról.

Válaszd ki egy olyan tulajdonságod, amiben szeretnél fejlődni, vagy olyan hibát, amit szeretnél legyőzni. Határozd meg előre, hogy mit teszel, hogy ezt elérd és tűzz ki magadnak egy határidőt. Ha megvalósítottad, jöhet a következő!

Képezd magad! Menj el vezetői továbbképzésekre akár központi, akár csapatszervezésben, olvass, végezz olyan feladatokat, amik segítenek az előrelépésben. Ha szükséges, kérd rajparancsnokod segítségét, szívesen megosztja veled gondolatait, ötleteit.

Ismerd meg a különpróbákat, válassz olyat, ami neked tetszik, amiben fejlődni szeretnél. Használd ki a szakágak adta lehetőségeket is! Ez mind-mind lehetőség az önképzésre, az önfejlesztésre.

A lelki életedre mindig legyen időd. Vannak mélyebb pontok, de akkor se vedd le a szemed a célról és lásd, hogy a célt már nemcsak önmagadért, hanem őrstagjaidért is el kell érned. Legyen időd az elcsendesülésre, Istennel való beszélgetésre, a lelki olvasmányokra és a te korosztályodnak szóló lelki programokra, lelkigyakorlatokra is.

Te jó kiscserkész őrsvezető vagy! Helyezz hangsúlyt az önképzésre, önfejlesztésre, önnevelésre és ezek segítségével folyamatosan fejlődni fogsz, egyre közelebb kerülsz a magad által kitűzött célhoz.

8.2. Szakmai (vezetői) továbbképzések

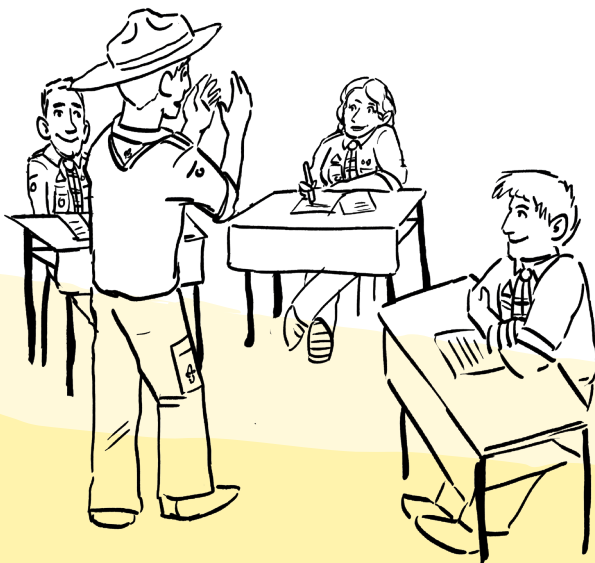
Ha kcs korosztály vezetésére képző ÖVVK-t végeztél, kiscserkészek vezetésére készítették fel. Azt ott megszerzett tudásod nagyon sokat segít őrsvetetői munkád során, de ne feledd meg arról, hogy fontos, hogy folyamatosan képezd magad.

Továbbképzéseket szervezhettek raji- vagy csapatszinten is. Nem csak kiscserkész őrsvetektől, hanem cserkész, kósa, vándor őrsvetektől tapasztalataiból is sokat lehet tanulni. Ha a csapatotokon belüli továbbképzés a kiscserkész raj vezetői között kerül megrendezésre, fektessetek hangsúlyt a módszertanra, tanuljatok egymástól játékokat, de az őrsvetés terén sok olyan terület van, amit egy-egy ilyen alkalom során témaként tűzhetek ki, legyen szó akár pszichológiai ismeretek bővítéséről, akár kommunikációs technikák alkalmazásáról, akár nevelési kérdések megvitatásáról, vagy fegyelmezési módszerek értékeléséről, átbeszéléséről.

Sok olyan továbbképzés is van, ami nem (csak) cserkészeknek szól. Ha tudod, mi az a téma, ami érdekel, amiben fejlődni szeretnél, kereshetsz ilyen „külsős” képzéseket is, és az ott megszerzett tudást integrálhatod cserkészvezetői munkádba.

Ha ÖVVK-t végeztél, akkor a cserkész korosztályú gyerekek vezetésére képeztek ki. Ha kcs őröd van, mindenképp menj el a központi rendezésű kiscserkész vezetői továbbképzésre. Ugyanígy fontos ez, ha a 18+ ÖVVK-ban szereztél a képesítésedet. A kiscserkész VTK-n olyan ötleteket, módszereket kapsz (az élményekről és a cserkészismerősekről már nem is beszélve), amik vezetői munkád minőségét, lendületét növelni tudják. Ha már régebben végeztél KCSÖVVK-t, akkor is érdemes elmenni VTK-ra.

A vezetőképzés során kaptál egy alapot. Akkor még talán elképzelni sem tudtad, milyen egy kiscserkész őröt vezetni. Most már ott vannak melletted, csimpaszkodnak rajtad, szaladgálnak össze-vissza, veszekednek, kibékülnek. Tagja vagy a vezetői őrnek, munkaterveket írsz, kommunikálsz a szülőkkel. Mind-mind olyan terület, ahol lehet, és kell is fejlődni. Van egy nagyon jó alapod és hozzá sok-sok kérdésed. A vezetői továbbképzések arra is jók, azért is fontosak, hogy ezekre a kérdéseidre megadják a választ. Élj a lehetőséggel és vegyél részt ezeken!

9.

Az őrsi munkaterv

9. Az őrsi munkaterv

Rajparancsnokodtól megkapod az ŐÁMTV-t, azaz az őrsvezetőnek átadott munkatervet. Ebben benne vannak a programok, a nevelési cél és a képzési anyagok ütemezése is, ezen kívül tartalmazhat tanácsokat, feladatokat az őrssóddal és veled kapcsolatban. Ez alapján írod meg az őrsi munkatervet (ŐMTV) és az őrsgyűlések részletes munkatervét. Az ŐMTV a képzési anyagok, az átadni kívánt tudásanyag heti lebontását tartalmazza. A munkatervekről, feladatokról bővebben az őrsvezetőképzések emlékeztetőiben olvashatsz.

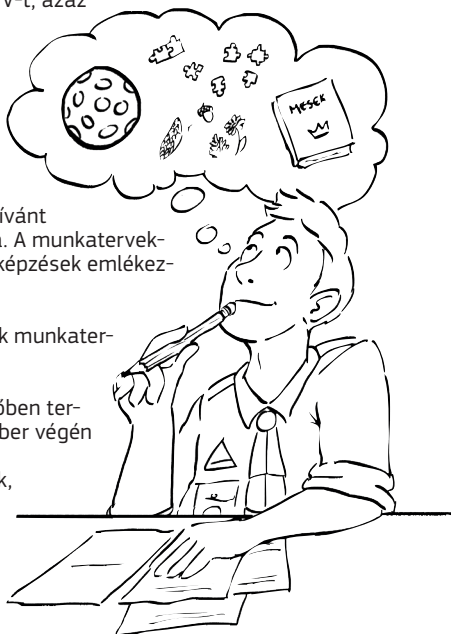
Néhány gyakorlati tanács az őrsgyűlések munkatervének készítéséhez:

- Képzési anyagokat megfelelő időben tervezz! (Pl.: adventi koszorút november végén készítesetek, Luca búzáat december 13-án vagy ahhoz közel ültessetek, a nemzeti ünnepekről akkor beszélgetsetek, amikor épp közelednek stb.)
- Párosítsd a képzési anyagokat. (Pl.: Kis kece lányom című népdalt együtt tanuljátok a Szellő zúg távol cím dallal, hisz azonos a dallama, vagy a kokárdakészítést az 1848-49-es forradalom és szabadságharchoz kötődő ismeretek átadásával.)
- Őrsgyűlésen kívüli programok adta lehetőségeket vedd figyelembe. (Pl. növényismereti képzési anyag elsajátítására nincs jobb alkalom, mint egy őrsi túra az erdőben.)

Az őrsgyűlésekre való felkészülés, a munkaterv megírása, módszertan kitalálása, eszközök elkészítése, illetve előkészítése, legalább annyi idő, mint maga az őrsgyűlés, így erre mindig számolj 60-90 percet.

Ne feledd, hogy az őrsgyűlésed a tervezéssel kezdődik, és az értékeléssel ér véget. Ahogy egyre több őrsgyűlés van mögötted, egyre pontosabban tudod az időtervet kialakítani, de mindig közbejöhet valami, kialakulhat egy jó beszélgetés, amit természetesen nem fogsz félbeszakítani, hogy tartsd magad az időbeosztáshoz. Tartalék játékokkal mindig készülj, így sosem jössz majd zavarba! Őrsgyűlés után, ha lehet, még aznap végezd el az őrsgyűlés értékelését, hisz ekkor még minden apró részletre jól emlékszel. Az értékelés a további munkádat is megkönnyíti, hisz legjobban a saját hibáidból tudsz tanulni, és milyen nagy öröm lesz ezeket a későbbiekben kiküszöbölni!

Az őrsgyűléseid munkatervét nagyon sok fajta, akár csapat specifikus dokumentumba vezetheted. Itt most egy példát adunk neked.

ÖRSGYŰLÉS NYILVÁNTARTÓ

Órs:	Dátum:
Jelenlét:	
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Program:

Téma:	Idő:
Tartalék:	Idő:

Eszközök:

Mi:	Honnan:

Hirdetések:

Mikor, mi:

Az örsgyűlés értékelése + megjegyzések:

--

Kiscserkésznél jelentős szerepe van a keretmesés őrsgyűléseknek. Ezek még nagyobb készülést kívánnak, de a hatásuk és az élmény, amit adnak, szintén nagyobb. Két keretmesés őrsgyűlés tervét osztjuk most meg veled.

Ötletek, munkatervek keretmesés őrsgyűlésre

1.

Őrs neve: Bölömbika őr

Dátum: 2014. szeptember 26.

Nevelési cél: ős évszak, természet szeretete

Keretmese: mókusos

Őrsgyűlés menete:

Ima

2 perc

Varázslófogó

10 perc

Mókusok vagyunk, és ilyenkor ősszel nagyon serénykednünk kell, hogy felkészüljünk a téli álomra. Egész nap lőtünk-futunk.

Széken állva sorbarendeződés

15 perc

A mókusok a fákon élnek, ezért nagyon fontos, hogy jól tudjanak egyensúlyozni. Ezt úgy gyakoroljuk, hogy széken állva rendeződünk sorba különféle szempontok alapján (ábécés sorrend, születési dátum, házszám – ismétlés).

Mókus koma, ki az odúból!

5 perc

Az első és legfontosabb feladat, hogy minden mókus megtalálja a saját odúját. Ez néha nem megy könnyen. Játék: körben székeken ülünk, egy valakinek nem jut szék, ő középen áll. Ha azt kiáltja, hogy „Mókus koma, ki az odúból!”, akkor mindenki feláll, és keres egy másik odút (széket). Mellette lévő nem választhat. Akinek nem jutott az középen marad, és így tovább.

Levél- és termésgyűjtés

10 perc

A második feladat, hogy a mókusok ősszel minél több eleséget és levelet gyűjtsenek össze maguknak, amivel kibélelhetik az odújukat. Nekik is ezt kell most tenniük.

Válogatás

10 perc

Némely mókus eléggé válogatós, és nem minden fának a termését, levelét szereti. Ezért ki kell válogatniuk a leveleket és a terméseket aszerint, hogy milyen fához tartoznak (előtte elmondom, hogy mire kell odafigyelni stb.). Ezután előkészítünk egy játékot, ehhez néhány tálba, lavórhoz párokat teszünk a termésekből, levelekből.

Párkeresés bekötött szemmel

10 perc

Összekeverjük a tálak, lavórok tartalmát, a gyerekeknek pedig bekötött szemmel, a tapintása alapján meg kell találniuk a párokat, hogy jól megismerjék a terméseket.

Sóbálvány

10 perc

Minden feltétel adott, elkezdődhet a téli álom. Ekkor mindenki mozdulatlanra dermed, akár csak a sóbálványos játékban.

Testőrfogó

10 perc

De mindennek vége szakad egyszer, a téli álomból is felkelnek a mókusok, és elevebbek, mint valaha.

Információk, hirdetések

6 perc

Ima

2 perc

Kellékek: lavór, kendő

Pótjáték: láncfogó, helycserélős

2.

Órs neve: Bölömbika órs

Dátum: 2014. október 3.

Nevelési cél: ismerjék az órsgyűlés előtti és utáni imát

Keretmese: hittérítő

Órsgyűlés menete:

Ima

2 perc

Állatos fogó

5 perc

A keretmesében a gyerekek egy messzi kontinens őslakosai. Harmóniában élnek a természettel (itt esetleg be lehet vetni egy kis ismétlést az előző, természet szeretetét célul kitűző órsgyűléshez). Pontosan ismerik még az állatok viselkedését is. Játék: sima fogó, csak elkapásnál az elkapó mindig mond egy állatot, és a következő elkapónak onnantól fogva az adott állatot utánozva kell üldöznie a többieket.

Békás játék

4 perc

Még a békák viselkedését is megismerték.

„Hol a helyem?”

6 perc

A törzsben nagyon fontos a fegyelem, és hogy mindenki ismerje, hogy hol a helye. Még az esti tábortűzeknél is mindenki ugyanoda szokott ülni. Játék: körben székek, mindenki leül valahova, jól meg kell jegyezni, hogy hova. Ha az órsvezető azt mondja, „Keveredj!”, mindenki feláll, és elkezdi futni a szék-körön kívül. Az „ülj le!” vezényszóra mindenkinek meg kell találnia a saját helyét. Aki a legutóbb marad állva, az mondja a vezényszavakat.

Helycserélős játék

10 perc

Persze telik-múlik az idő, és néha kicserélődnek a helyek.

Hittérítő jó**5 perc**

Keretmesés jelenet. Kell hozzá egy segítő, aki valamilyen világos ruhában kereszttel jön. Bemutatkozik, és elmondja, hogy nagyon szimpatikus neki ez a törzs, hogy ilyen szeretettel közösségben élnek. Ajándéku­l megtanítja őket imádkozni. Itt pár mondatot mondhat arról (de komolyan), hogy miért érdemes imádkozni, miért tanuljuk ezt.

Imakeresés**10 perc**

Isten maga tanította meg imádkozni az emberiséget, és az életünkben gyakran küld nekünk jeleket. Most a kicsik feladata is az lesz, hogy megkeressék „Isten jeleit”. Ehhez kapnak egy térképet, amin különböző szimbólumokkal fel vannak tüntetve helyek a cserkészotthon kertjén belül. Ezeken a helyeken kis cédulákat találnak, rajtuk ugyanazokkal a szimbólumokkal, illetve imarészletekkel. Meg kell keresniük az összes ilyen cédulát.

Sorbaállítás**15 perc**

Kapnak egy másik lapot, amin a szimbólumok egy adott sorrendben vannak elhelyezve. Az a feladatuk, hogy a cédulákat is ebben a sorrendben ragasszák fel egymás után egy lapra. Ezután közösen felolvassuk az imákat (az őr­sz­ve­ze­tő segítségével) a hittérítőnek, akinek nagyon tetszenek, és megkéri a gyerekeket, hogy jól jegyezzék meg. Az őr­sz­ve­ze­tő megígéri, hogy mostantól minden együttlétkor el fogják imádkozni ezt.

Rajz**15 perc**

Az őslakosok általában úgy szoktak megtanulni valamit, hogy lerajzolják maguknak, hogy aztán a rajzról később is az eszü­k­be juthasson. Most is ezt fogják tenni.

Láncfogó**10 perc**

Most már biztosan jól meg fogjuk jegyezni, úgyhogy folytathatjuk a játékot. Az őslakosok másik kedvence játéka a láncfogó.

Információk, hirdetések**6 perc****Ima****2 perc**

Kellékek: papírcetlik, sorrend-kulcs, térkép, papírok, ceruzák.

Pójtjáték: helycserélős, körfogó.

10.

Program ötlettár

10. Program ötlettár

Milyen őrsgyűlésen kívüli programokat adhatsz kiscserkészeidnek? Az alábbi táblázatban találsz jó párat. A fantáziádat engedd szabadra! Jóval több programlehetőség van annál, mint amit is felsoroltunk. Sok-sok lehetőség a közösségépítésre, az ismeretek bővítésére, a cselekedve tanulásra, a kapcsolódásra.

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, vehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Lelki program			
Lelki forgószínpad	táborban, rajgyűlés keretében	Érdemes egy bibliai történetre építeni. Utána állomásokon - akár kis feladattal, szerepjátékokkal vagy akár fűben fekvéssel - elmélkedhetnek a történeten.	Gondolkodásra készítet a hitről. Fontos, hogy foglalkozzunk a kiscserkészeink lelki életével, fejlesszük azt, mélyítsük el.
Passióbábozás	húsvét előtt	Jézus szenvedéstörténete bábokkal eljátszva. Ebben ők is részt vehetnek vagy, ha más játssza el, akkor érdemes velük megnézni.	Húsvét, nagyobbít háttérének megismerése. A liturgia közelebb hozatala a kiscserkészek számára.
Templomlátogatás	egész évben	Menjetek be a templomba, amikor nincs ott senki. Kérjétek meg a plébánost, lelkészt, vezessen körbe titeket, meséljen nektek.	A hit élményszerű megismertetése.
Túrák			
Emlektúra	március, október	A legkisebb táv kb. 12 km. Ez kiscserkészeknek való! Poharat vígyetek magatokkal!	Egy kis mozgás sosem árt!
Egy közeli hegységben, kisebb túra	egész évben	Akár őrszel vagy testvér őrszel, rajjal egy kisebb túra, sok-sok játékkal.	Jó alkalom lehet arra, hogy megismerjük egymást és a természetet.

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, vehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Kiscserkész teljesítmény túra	egész évben	A kiscserkész rajok vagy őrök célokat tűzhetnek ki maguknak az év folyamán, hogy mennyi távot és hol szeretnének teljesíteni. Ez egy több alkalmas program. Beválasztásabb őröknek ajánlott!	Őrsi, raji közösség erősítése. Egészséges életmódra nevelés. A mozgás és a természet megszerettetése.
Sport, mozgás			
Focibajnokság	egész évben	Legyen csapat által szervezett, kerületi vagy országos, a kiscserkészek biztos, hogy élvezni fogják.	Mozgás, csapattájték, egymásra figyelés.
Akadálypálya	egész évben	Ha nagy a társaság, akkor csapatokra oszthatjuk őket. Kúszás, mászás, egyensúlyozás, "gátfutás", vízi-lufi csata, ki tud tovább ugrálókötelenre, kötélhúzás, talicskaverseny stb.	Mozgás, élmény, mosolygás, koszos kiscserkészek!
Sorverseny	táborban, sportnapon	Lehet lábösszekötözös, bőja megkerülő, mocsárjárás, háromlábú futás, gólya viszi a fiát, fakanállal teniszlabda hajtás, pókjárás, rákjárás, sánta róka járás, ping-pong labdával kanálban való egyensúlyozás...és még sok más, amivel versenghetnek a gyerkőcök.	Szórakozás, mozgás, közösségépítés.
Akadályverseny a településen	egész évben	Településeken szervezz akadályversenyt kiscserkészeknek. Arra nagyon figyelj, hogy párosával vagy őrslig menjenek és az egész helyszín biztonságos legyen.	Kikapcsolódás, gondolkodás, település adott részének megismerése.
Közös kortszlyázás	télen	Kijelölt helyen, műjégnályn kortszlyázás.	Őrsi, raji közösségépítés, mozgás.

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, vehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Őrsi kerékpározás kijelölt biciklinton	jó időben	Bukósíksákot mindegyképp vegyen fel mindenki. Esetleg tértárvédőt, könykvédőt is érdemes. Győződjünk meg róla, hogy mindenki tud-e biciklizni.	Mozgás, település és kerékpározási szabályok megismerése.
Képháború	jó időben	Számok helyett képekkel játsszunk (hold, csillag, autó, ház stb.).	Mozgás, taktikai érzék fejlesztése.
Futóverseny	jó időben	Egyre több futóversenyt szerveznek, de a csapatban ti is szervezhettek. A győztesek vagy mindenki kaphat érmet	Mozgás, élményadás.
Játsszóterezés	egész évben	Térképezd fel a környéketeken lévő játszótereket és látogassatok meg egyet, amikor nem lesz más feladatuk, csak játszani és rohangálni.	Mozgás, élményadás.
Önkéntesség			
Szemétszedés a környéken	egész évben	Vigyetek elegendő gumikesztyűt és zsákot, és egyenruhában legyetek!	Környezetvédelem, közös felelősségre nevelés.
Csapatotthon takarítása	év közben	Akár csak, ahol az őrsgyűlést tartottátok, ott magatok után rendet tenni, de máshol is vállalhatok kisebb "házimunkát" pl.: felseprés, felmosás, szemetes kiuntése, stb.	Környezetünk tisztántartása.
Mézesalácssütés őrsileg	év közben (télien)	Szentmisze/stentisztelet után megkínálni az embereket, vagy a rásonlóknak egy kisebb süti csomagot összeállítani.	Másoknak örömet szerezhetünk.

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, vehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Játszóterisztítás	jó időben	Fogj egy vödör vizet, tisztítószert és annyi szivacsot, ahányan vagytok az órszen. Egy játszótér összefirkált játékeit hamar rendbe tehetitek.	Környezetünk tisztántartása, rongálás káros hatásaira figyelem felhívás.
Együtt, csapatépítés			
Rajdelután	egész évben	Akár egy témával kapcsolatban programok a gyerekeknek (ez lehet cserkészettel kapcsolatos vagy más). Játékok, beszélgetés. Lányoknak pl.: teázás, kézműveskedés stb.; Fiúknak: focizás, barkácsolás stb.	Közösségi élmény.
Ott alvós parti	egész évben	Nagyon jókat lehet beszélgetni, érdemes kikerülni a filmnézős esteket (azt egyedül is lehet), de lehet diavetítés. Lehet például csapatotthonban rajlaog vagy őrsileg, sok-sok játékkal és talán az esti nasizás is beleférhet.	Élmény, hogy nem csak a táborban aludhat együtt az őrs- vagy rajtársaival. Közösségfejlesztés.
Őrsi sütés, befőzés	egész évben	Kompót, lekvár befőzés, savanyúságkészítés, őrsi sütemény sütés együtt.	Házimunka szeretete, közösségépítés.
Diafilmmézés	egész évben	Vetítés nekik mesét és utána beszélgetek róla.	Kikapcsolódás.
Szabadidő, kikapcsolódás			
Állatkert, vadaspark látogatás	év közben	Keressetek fel egy állatkertet. Készíthetsz feladatlapot, amit az őrsnek közösen kell megoldani az állatkerti séta közben.	Állatok megismerése, közösségépítés, kikapcsolódás.

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, vehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Csodák Palotája (Budapest), Futura (Mosonmagyaróvár)	egész évben	Vigyetek magatokkal valakit, aki a látott kísérleteket értelmezni tudja. Érdemes az előadásokra is előre jelentkezni. Ebben a korban még az egyszerűbb, játékosabb kísérleteket érdemes megnevezni.	Figyelfelfeltetés a természettudományokra.
Interaktív kiállítás	egész évben	Bármilyen interaktív kiállítás meglátogatása.	Tudásbővítés, ismeretszerzés.
Láthatatlan kiállítás	egész évben	http://www.lathatatlan.hu/	Szociális érzékenység növelése.
Busóbal	farsangi időszakban	Kézműveskedés, ének, játékok, kaszinó, jósdá, akadálypálya, meseszoba, néptánc, sötét szoba, boszorkánykonyha, tombola, busósúfűrság-verseny és még sok móka vár ott titeket.	Hagyományok megismerése.
VárReg	általában novemberben	Remek alkalom a kézműveskedésre, népdal tanulásra a regőscserkészek szervezésében.	Regőscserkészek, regősség, hagyományok megismerése.
Érdekes, nem mindennapi helyek látogatása	egész évben	Mentőállomás, tűzoltóság stb. látogatás	Ismeretek bővítése.
Kézművesnap	egész évben	Általában ünnepek előtt érdemes. Például: karácsony előtt adventi kézműves (koszorú készítés, apró ajándékok, gyertyaöntés, mézeskalács sütés), húsvét előtt (tojásfestés, nyuszi, bárány, vagy virág figurák készítése stb.).	Kreativitás fejlesztése.
Meseerdő kistérségi látogatással	egész évben	Akár egy tanulságos történetet vagy egy könyv történetét feldolgozza stb.	Izgalmas és közben az állomásokat is megismerjük.

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, lehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Fánk (vagy akár milyen más nasi) evő verseny, kéz nélkül	egész évben	Lekváros fánkkal még élvezetesebb. Kiscserkész és csapatotthon takarításra készüljétek!	Élményadás.
Múzeumlátogatás	egész évben	Menjtek el olyan múzeumba (pl. Közlekedési Múzeum), ahol több mindent kipróbálhatnak, megérinthetnek vagy olyan helyre, ahol múzeumpedagógus vezet körbe titeket.	Ismeretek bővítése.
Skanzen	jó időben	Akár településeitek közelében vagy túra, portya, tanyázás alkalmával látogassatok meg egy skanzen.	Hagyományok megismerése.
Bábszínház	egész évben	Korosztályuknak megfelelő bábelőadást nézzetek meg közösen.	Kikapcsolódás, élményadás, ismeretek bővítése.
Színház	egész évben	Olyan előadásra menjetek, ami kifejezetten az ő korosztályuknak szól.	Kikapcsolódás, élményadás, ismeretek bővítése.
Cirkusz	egész évben	Ha vándorcirkusza mentek, az előadás előtt, után nézzetek körül a cirkuszi sátor körül, beszéljétek a művészekkel, mesélj nekik a vándorcirkuszok életéről.	Kikapcsolódás, élményadás.
Koncert	egész évben	Korosztályuknak megfelelő koncertre menjetek. Előtte ismerjétek meg pár dalt az előadótól, hogy együtt tudjátok énekelni.	Kikapcsolódás, élményadás.
Sövénylabirintus látogatás	jó időben	Magyarország területén több sövénylabirintus van, az egyik legismertebb az ópusztaszeri. Jó kis órsi kikapcsolódás.	Kikapcsolódás, kaland.
Cserkészként			

Program megnevezése	Mikor alkalmazhatjuk, vehetünk rajta részt?	Megjegyzések, ötletek	Mire jó? Mit fejleszt?
Országos cserkész népdaléneklési, népzenei, vers- és mesemondó verseny	változó	Csillagathatjátok tehetségeketek cserkészkorotokban, több műfajban is. Egyénileg, párosan és őrslileg is várják a jelentkezéseket	Népi kultúra megismerése, talpraesettség, bátorság fejlesztése.
Meseerdő	az év során bármikor, de legjobban tanvázáskor éjszaka	Akár egy történetet vagy mesét állomásokra bontva eljátszani. Legyen élményt adó, de semmiképp se féljenek, ijedjenek meg a kiscserkészek. Ha este felkeltve küldjük el őket a meseerdőbe, akkor másnap elhithetjük velük, hogy csak álmodták.	Élménnyadás.
Regőscserkész tábor	nyáron	Egy tábor jó fej emberekkel, sok népzene, néptánc, népdalozás, kézműveskedés és sok minden más is lesz. Egy életre szóló élmény.	Új barátokat szerezni és megismerni a regőscserkészek életét.
Cserkésznap	tavasszal vagy ősszel	Legyen akár kerületi, akár országos, biztos lesz kiscserkészeknek való program.	Kikapcsolódás, más csapatok kiscserkészeinek megismerése.

Felhasznált irodalom:

Segédanyag a kósza-vándor korosztályt vezetőők számára, Magyar Cserkészszövetség, Első Cserkészkerület, 2014

11.

Kiemelt figyelmet igénylő
gyerekek a cserkészzetben

11. Kiemelt figyelmet igénylő gyerekek a cserkészletben

Hogyan ismerhetem fel őket, és mit kezdjek velük?

A pedagógia ad módszertani javaslatokat a kiemelt igényű gyerekekkel való foglalkozásra, melyek közül a cserkészmódszerben és cserkészpedagógiában is megtalálhatók elemek.

Fontos, hogy az őrsi munkában a cselekedve tanulás és az igényes, változatos módszertani eszközök használata megjelenjen, ugyanis a szemléltetés, a gyakorlás és a vizualizáció sokat segít a megértésben. Érdemes differenciálni, hiszen nem minden módszer alkalmas minden gyereknek ugyanazon anyag elsajátítására. Érdemes végiggondolni, hogy kinek melyik módszer lehet a leghasznosabb. Ne sajnáld az időt az alapos gyakorlásra! Ha valakinek több időre van szüksége, add meg neki, a többiek pedig foglald le mással! Ezt azonban csak akkor tudod megtenni, ha alaposan felkészülsz az őrsgyűlésre, és a munkaterved minden pillanatát okosan megtervezed.

Különösen figyelj arra, hogy a gyerekeket megdicsérd, a pozitív tulajdonságokat kiemeld! Figyelj arra, hogy a próbák és a tudás számonkérése játékos formában történjen. A méltányosság elvét tartsd szem előtt, ugyanakkor támassz elvárható kihívásokat minden őrstag elé!

Külön figyelmet igényelhet az őrson belüli kommunikáció, a többi őrstag érzékenyítésének folyamata. Ne sajnáld erre az időt, hiszen az empátia elsajátítása fontosabb minden képzési anyagnál! Ha értetlenséget vagy összeférhetetlenséget tapasztalsz, azonnal cselekedj! Magyarázd el a többieknek, miben különleges a cserkésztestvérük, és hangsúlyozd, hogy a sokszínűség vagy a másság érték. Igyekezz ezt normává tenni a közösségben.

Szerencsés helyzetben vagy, mert kiscserkész korban ez természetesen alakítható, fejleszthető. Ekkor még könnyebben tudnak együtt élni a különlegességekkel, mint később.

A szülővel való kommunikációban jó, ha a rajparancsnokod melletted áll, ugyanis fontos lehet néhány részlet alapos tisztázása. (Milyen igényei vannak a gyermeknek, a cserkészlet mit tud nyújtani, hol van a kompetenciánk határa stb.) Később is bátran konzultálj a szülővel, és folyamatosan tartsd a kapcsolatot a rajparancsnokkal! Ne feledd, nem szégyen segítséget kérni!

Az általánosságok után pedig néhány konkrétum:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek	Hogyan ismerem fel?	Mit kezdjek vele?
Hiperaktív gyermek	Túlmozgásos aktív, képtelen percekig koncentrálni, nyugalomban lenni. Gyakran szétzilálja a kötött programokat, de nem szándékosan destruktív. Rengeteget futkározik, kapkod, nem enged másokat szóhoz jutni, hangos, ordibál stb.	Kösd le az energiáit! Használj minél több futkározós vagy labdajátékot (pl.: fogók, színcápa, bulldog). Ha nincs sok hely, kiváló megoldás lehet a pli-pli-pli is! Bármilyen egyéni feladat, őrsi szolgálat is jöhet, lényeg, hogy lekösse (pl.: szellőztetésért, kulcsért felelős, táblatörő). Érdemes az őrsgyűlés elejére jó pár mozgós, fárasztó játékkal készülni, de később is bevezethető ilyen. A népdalozás, menetelés is jó energia levezetők.
Mozgás- vagy érzékszervi fogyatékossgal élő gyermek	Természetesen ezeket az eseteket könnyű felismerni. Tájékozódj és gyűjts információkat arról, hogy hol vannak a gyermek képességének határai! (Mit tud elvégezni önállóan, mi jelent neki kihívást, mi veszélyes és tilos.)	Előfordulhat, hogy szegycelli betegségét, ezért kérdezd meg, lehetőleg még az első őrsgyűlés előtt hogy mennyit szeretne megosztani a többiekkel, és ehhez tartsd magad. Az ellene irányuló verbális erőszakot azonnal állítsd le, és kezeld a helyzetet! Okosan válassz játékot és módszertant, mindig igyekezz mindenkit bevonni! Ha szükséges, alakítsd át a szabályokat! Szervezz olyan játékokat, amelyben átélhetik őrstársuk helyzetét.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek	Hogyan ismerem fel?	Mit kezdjek vele?
Nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó vagy migráns gyermekek	Szintén könnyebb a felismerés. Itt is tájékozódj, és légy alaposan képben a gyermek kultúrájával!	Segítsd a gyereket saját kultúrájának felfedezésében, támogasd abban, hogy mássága érték. Újdonság lehet a magyar kultúrának néhány eleme is, segíts ezeknek a megértésében! Nagyobb hangsúlyt helyezhetsz a magyar hagyományokkal foglalkozó képzési anyagokra (pl.: mindenképp fessetek együtt tojást, vagy ültessetek Luca-búzá). A többiek érzékenyítése és a kiközösítés vagy a gúnyolódás megakadályozása kihívás lehet, de ebben legyél különösen szigorú és következetes! Akár beszélgetsetek erről külön, próbálj az empátikus készségükre hatni. (Mit gondolsz, hogy érzi most magát? Neked milyen érzés lenne, ha így csúfolnának? Miért gondold ezt róla? stb.)
Kiemelten tehetséges gyermek	Különösen kreatív, okos, sokszor unatkozik vagy rosszkodik az órán. Előfordulhat, hogy „okoskodik”, vagy legalábbis szeret a középpontban lenni, bizonyítani tehetségét.	Keress fejleszthető egyéb kompetenciát, és adj hozzá eszközöket! Adhatsz neki nehezebb vagy több feladatot. Rábízhat az akár játéktevést is, vagy más kisebb jelentőségű feladatot (pl.: nézzen utána valaminek, írjon az órasi naplóba, hozza a zászlót stb.). Az okoskodása pedig lehet, hogy abból fakad, hogy szeretne megerősítést kapni. Kapjon tőled feltétlen elfogadást, szeretetet, ne csak a teljesítményét emeld ki!

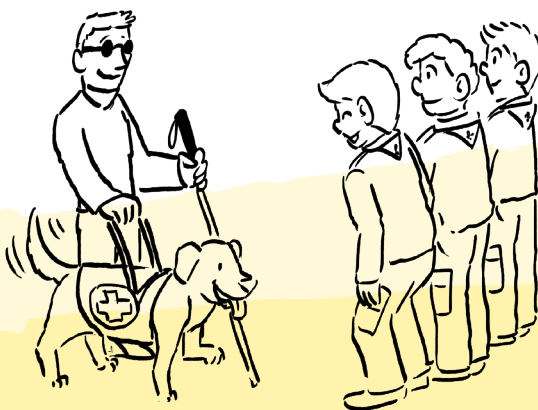

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek	Hogyan ismerem fel?	Mit kezdjek vele?
Szociális helyzetből fakadó hátrányos helyzetű gyermek	Látható jegyei lehetnek, de előfordulhat a titkolózás, szégyenérzésből fakadó csendesség, visszahúzódás is.	Törekedj az egységességre és a krisztusi értékek mint norma megteremtésére! (Karácsonykor kézzel készíttetek ajándékot egymásnak, kézműveskedjtek stb.) Esetleg szükséges lehet a képzési anyagok kibővítésére, átalakítására (pl. őrsi gyűjtésből elmehettek együtt bábszínházba). A csúfolódást, gúnyolódást, hengegést itt is azonnal állítsd le! Kérd a csapatparancsnokod, rajparancsnokod segítségét anyagi támogatás, kedvezmények nyújtásában, de mindig diszkrétan kezeld ezeket. Őrsi program szervezésénél vedd ezt is figyelembe!
Autista gyermek (spektrumbetegség, így nagyon változatos esetek vannak, nehéz általánosítani)	Kifejezetten csendes, visszahúzódó lehet. Jellemző lehet rájuk a szélsőséges érzelemkezelés, a rendszeres vagy kényszeres cselekvések jelenléte vagy akár a különleges érdeklődés, nyelvhasználat.	Próbálj kiscsoportosan vagy párban végezhető gyakorlatokat, játékokat vinni. Ne erőltess rá semmit, hagyd rá a nyitást, és inkább erősítsd azt, amiben ügyes! Kifejezett együttműködést nem igénylő kézműveskedés is jó ötlet lehet: gyurmázás, festés stb. mellett könnyebben el lehet velük beszélgetni, könnyebben egymáshoz lehet őket szelídíteni. Igényelheti a megszokott kereteket, rutinszerű cselekvéseket, ezt a szigorúan betartott, hasonlóan felépített munkatervvel tudod biztosítani. Lehet neki is saját feladatokat adni. Mindenképpen kérj segítséget a szülőktől, hiszen ők ismerik legjobban a gyermeket, és hogy mire, hogyan reagál.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek	Hogyan ismerem fel?	Mit kezdjek vele?
BTMN (= beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek)	Szociális közegbe való beilleszkedési nehézség és életkorához képest elmaradottság jellemzi. Gyakori tapasztalat, hogy inkább a kisebb gyerekekkel jön ki, az ő társaságukat keresi.	Fektess hangsúlyt a csapatépítő és kommunikációt fejlesztő játékokra (pl.: repülő-csillag-palacsinta, családalapítás, csodakapu, szegény cica stb.). Adj lehetőséget minél többféle kapcsolódási eszköz bemutatására, kipróbálására. Ha szükséges, legyél te párban vele, de még jobb, ha találsz valakit az őrsből, aki türelmesen tud nyitni a gyermek felé. Légy türelmes, ne sajnáld az időt az ismétlésre!
Tanulásban akadályozott gyermek	Nehezebben érti meg a játékszabályokat, problémái lehetnek az írással, olvasással, számolással. Előfordulhat, hogy sokkal több időre van szüksége a képzési anyagok megértéséhez, alkalmazásukhoz.	Külön szentelj neki figyelmet, a feladatokat és a tempót igazítsd hozzá! Készülj változatos módszertannal, a vizualitás és a rendszerszemlélet sokat segíthet! Rajzolatok, fessetek, gyurmázzatok sokat! Okosan oszd szét az őrsi feladatokat, szolgálatokat! (Kapjon olyan feladatokat, amikben ügyes és ellensúlyozható!) Kerüld azokat a helyzeteket, amelyekben megszégyenülhet, de azért adj kihívásokat is!

Ha őrsödben nincs is kiemelt figyelmet igénylő gyermek, őrs tagjaidnak szervezz érzékenyítő programokat. Ismerkedjetek meg látássérült emberekkel és vakvezető kutyákkal, szervezzetek vakvacsorát, csináljatok olyan akadályversenyt, ahol az egyes feladatokban bizonyos testrészeiket, érzékszerveiket nem használhatják!

12.

Fogalomtár

12. Fogalomtár

Horizontális órs

Az órs tagjai nagyjából egyidősek. A legfiatalabb és legidősebb között maximum egy év van.

Vertikális órs

Az órs tagjai nem egyidősek. A legfiatalabb és a legidősebb órstag különbsége jóval több, mint egy év. (vö. Svájci modell)

Ismeret

A világmindenségről a megismerés kognitív folyamatának eredményeként az ember pszichikumában képződő lenyomatok: képek, adatok, tények, összefüggések, absztrakciók, normák és paradigmák.

Kompetencia

Képességeken és tanult ismereteken, attitűdökön és viselkedésen alapuló jártasságok és készségek összessége.

Képesség

Egyéni adottságoknak tevékenység gyakorlása révén történő kifejlődése. Területei: motoros, kognitív, kommunikációs, érzelmi.

Készség

A tanulás (gyakorlás) eredménye: teljesítményképes tudás. A cselekvés automatizált eleme, mely a tudat közvetlen ellenőrzése nélkül funkcionál.

Fajtái: írás-, olvasás-, beszéd-, manuális-, szenzomotorikus-, intellektuális és összetett készségek.

Attitűd

Tartós beállítódás, értékelhető viszony valamilyen tárgy, személy, jelenség, gondolat vagy érték irányában. Közvetlenül nem látható, csak következtetni lehet rá a személy cselekedetei, reakciói alapján.

Tanulásszervezési eljárás, tanulásszervezési forma

A frontális munka: olyan szervezési mód, amelyben az együtt tanuló/tanított gyerekek, ifjak tanulási tevékenysége párhuzamosan, egy időben, gyakran azonos ütemben folyik a közös oktatási célok érdekében.

Az egyéni munka: az egyes gyerekek önállóan megoldandó egyéni feladatokat kapnak.

Öt változata: egyedül végzett munka, réteg munka, teljesen vagy részben egyénre szabott munka, individualizált munka.

A párban folyó tanulás: lényege, hogy két tanuló működik együtt valamely tanulmányi feladat megoldása érdekében. Változatai: páros munka és a tanulópár.

A csoportmunka: 3-6 fő közös munkában old meg kapott vagy vállalt feladatokat. A csoport tagjai között pozitív hatású kölcsönös függési, felelősségi és ellenőrzési viszonyok jönnek létre és a tanulók kommunikatív és kooperatív készségeit is fejleszti.

Reflexió, reflektív szemlélet alkalmazása, tanítása és tanulása

A „reflektív pedagógus” folyamatosan figyeli, értékeli és módosítja az alkalmazott módszereket, és közben tudatosan irányítja szakmai fejlődését is. A reflexióra, azaz megfigyelésre, elemzésre és értékelésre való képesség a pedagógiai professzió alapköve.

Közösség és személyre szabottság, közösségi és egyéni fejlesztés

A közösség és az egyén fejlesztése egyformán fontos. A kettő természetesen hat egymásra, és egymás nélkül elképzelhetetlen. Egyaránt fontos a cserkész közösség, az őrs fejlesztése és az egyéni nevelési célok elérése, azaz az egyéni fejlesztés.

Értékelés

Az értékelés (elismerés, jutalmazás, elutasítás, büntetés stb.) a nevelés szempontjából a nevelési módszerek közé tartozik. A személyiségfejlődésben, illetve a személyiségfejlesztésben külső szabályozó szerepet tölt be.

Az értékelés az ellenőrzés eredményeinek értelmezése és ítéletalkotás arról, hogy ezek mennyiben felelnek meg a kitűzött céloknak. Minősítő funkciója van! Fajtái: diagnosztikus (helyzetfeltáró), formatív (formáló-alakító-javító) és szummatív (összegző).

Elismerés és büntetés

Az elismerés és büntetés egymást kiegészítő, feltételező módszer. Az elismeréskor sikerélményben, büntetéskor kudarcélményben van része a gyermeknek. Mindkettőre szüksége van, hogy értékelni tudja az egyik ismeretében a másikat. Ha mindig elismerünk csak, elértéktelenedik az elismerés. Igaz ugyanakkor az ellentettje is, ha túl gyakran, apróságokért is büntetünk, a büntetés is elveszíti értelmét. Alapvető feltételeknek mind az elismerésnél, mind a büntetésnél meg kell felelni: legyen igazságos, helyénvaló, indokolt, arányos a tettel, vegye figyelembe az adott gyermek fejlettségi szintjét, egyéni sajátosságait, a közösség véleményét. Soha ne alázzuk meg a gyermeket a büntetéssel. A megígért jutalmat vagy büntetést teljesíteni kell.

Titkok helye és szerepe

A titkok szerepe a cserkészzetben a motiválás, a valamire várás. Illetve a titkok tudóinak együvértartozását segíti elő.

Hitelesség

A hitelesség a személyes példát jelenti. A cserkészzetben a legfőbb nevelő „eszköz” a cserkészvezető személye. Ha ő hiteles, tehát konzekvens cselekedeteiben ahhoz amit mond, tanít, akkor cserkészei őt követni fogják, és úgy akarnak viselkedni, élni, ahogy ő.

Felhasznált irodalom:

<https://btk.ppke.hu/db/06/E1/m000016E1.doc>
[Letöltés ideje: 2015. április 30.]

<http://www.ofi.hu/publikacio/reflektiv-pedagogus-reflektiv-gyakorlat>
[Letöltés ideje: 2015. április 30.]

<http://www.bgk.uni-obuda.hu/~tkt/segedanyagok/altalanos-pedagogia/nevtan.pdf>
[Letöltés ideje: 2015. április 30.]

Didaktika, szerkesztette Falus Iván, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1998

13.

A kézikönyvben
található rövidítések

13. A kézikönyvben található rövidítések

cspk	csapatparancsnok
cst	cserkésztsízt
kcs	kiscserkész
öv	őrsvezető
KCSÖVVK	kiscserkész őrsvezetői vezetőképzés
ŐÁMTV	őrsvezetőnek átadott munkaterv
ógy	örgyülés
ŐMTV	őrsi munkaterv
ÖVVK	őrsvezetői vezetőképzés
RŐR	raji-őrsi-raji rendszer
rpk	rajparancsnok
söv	segédőrsvezető
st	segédtiszt
VK	vezetőképzés
vtk	vezetői továbbképzés

